

SZAKDOLGOZAT

Mocsári Tamás

2025

Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem

Budai Campus

Településtervezési és Díszkertészeti Intézet

Tájrendező és kertépítő mérnöki alapképzési szak

Egy szociálisan érzékeny város

– Százhalombatta vizsgálata és fejlesztési lehetőségei

Belső konzulens:

Polyák Beáta

Mesteroktató

**Belső konzulens
intézete/tanszéke:**

Tájépítészeti, Településtervezési és
Díszkertészeti Intézet,
Településépítészeti és Zöldinfrastruktúra
Tanszék

Készítette:

Mocsári Tamás

Budapest

2025.

Tartalomjegyzék

1. Bevezetés.....	6
2. Szakirodalmi áttekintés	6
3. Százhalombatta története.....	11
3.1. A honfoglalás előtti tájalakulás, tájalakító népcsoportok	11
3.2. Honfoglalástól a török időkig	12
3.3. Török idők	12
3.4. Újjáépítés a török után	12
3.5. Jobbágyfelszabadítástól Trianonig	13
3.6. A két világháború között	14
3.7. A II. világháború utáni szocialista átalakulás	15
3.8. Rendszerváltás utáni időszak.....	17
4. Százhalombatta vizsgálata.....	19
4.1 Elhelyezkedése a környező települések hierarchiájában	19
4.2 Domborzat, vízrajz	20
4.3 Zöldinfrastruktúra	21
4.4 Település szerkezete és beépítéstípusok.....	23
4.5 Közlekedés.....	26
Közúti közlekedés	26
Közösségi közlekedési hálózatok	27
Vízi közlekedés	29
Kerékpáros infrastruktúra, mikromobilitási eszközök, gyalogos infrastruktúra.....	29
4.6 Demográfiai vizsgálatok.....	30
4.7 Központok, funkciók	32
4.8 Oktatási és nevelési intézmények	34
Általános- közép- és művészeti iskolák	34
Óvodák, bölcsőde.....	36

4.9 Szociális ellátórendszer	38
Szociális segélyek és támogatások rendszere	38
Idősek otthona	38
Szociális bérlakások, hajléktalanok átmeneti szállása	38
Családsegítő és gyermekvédelmi szolgáltatások	39
Egyéb szolgáltatások.....	39
4.10 Községi létesítmények	40
Kulturális intézmények	40
Közösségi házak.....	44
4.11 Egészségügyi ellátás	45
4.12 Szabadidő- és sportlétesítmények, városi sportélet	46
Sporthalom Nonprofit Kft. – Sportközpont, Városi strand, Uszodakomplexum + Edzőtermek, fitness centerek	46
Játszóterek, felnőtt játszóterek, sportpályák	49
Városi sportélet	49
5. Szakdolgozat célja, élhető város	50
5.1 Kerékpáros, gyalogos közlekedés fontossága	50
5.2 “megfelelő sűrűség, jó minőségű városi tér”	52
5.3 “állandó, rugalmas, változó (átmeneti)”	52
5.4 “az élő városhoz aktív földszinti területekre van szükség”	53
5.5 “a beszélgetések tájképe”	53
5.6 “ki hová ül?”	53
5.7 “lány szegélyek”	53
5.8 “milyen messze?”	53
5.9 Élhető és szociálisan érzékeny város összehasonlítása	54
6. Esettanulmányok	55
6.1 Intergenerational Day Center (IDC)	55

6.2 Adapting European Cities to Population Ageing (ACPA).....	57
7. Vizsgálati összefoglaló, problémák.....	60
8. Javaslatok	62
9. Előképek.....	65
10. Összefoglalás.....	67
11. Irodalomjegyzék.....	68
12. Ábrajegyzék	74
13. Mellékletek.....	76

1. Bevezetés

Azért választottam Százhalombattát, mert születésem óta ezen a településen élek. Úgy gondolom, hogy nincs olyan másik település, amit Battánál jobban ismernék és ha van rá lehetőségem szívesebben írok Battáról, mint bármely más településről.

Az olvasó számára talán két-három korszak lehet érdekes Százhalombatta történetéről. Az első kettő bronzkori nagyrévi kultúrához és a vaskori hallstatti kultúrához köthető, mivel a település területét ekkortájt kezdték el lakni. Ezekből a korokból régészeti kutatások során előkerült leletek alapján hitelesen, a Régészeti Parkba településrészleteket alakítottak ki, mely során belecsöppenhetünk e régi kultúrákba. A településrészletek mellett betekintést nyerhetünk a vaskori 122 halomsír egyikébe, melyben egy kis előadás keretében megtudhatjuk miként temetkeztek vaskori előkelő elődeink. Majd a rómaiak idején Százhalombattán, Matrica néven katonai tábor alakítottak ki, ennek emlékét őrzi a Százhalombatta Dunafüredi részén található földvár és római kori fürdő maradványa.

Aki még többet szeretne megtudni a város múltjáról, annak érdemes meglátogatnia a Matrica Múzeumot, itt egy állandó kiállításon keresztül mindent megtudhat a város egykori történelméről. ([http1](#), [http2](#))

2. Szakirodalmi áttekintés

1979-ben Király István az Egyetemi Szemle folyóiratban idézi Nyikolaj A. Utyenkov szociális infrastruktúra meghatározását miszerint:

„Szociális infrastruktúrán létesítmények, vállalatok és intézmények olyan komplexumát értjük, amelyek egy körzet társadalmi termelésben résztvevő népessége számára biztosítják a szükséges, megfelelő élet- és kulturális feltételeket.” (Király 1979 108.old.)

Tehát a szociális infrastruktúra olyan elemekből áll, melyek nem járulnak hozzá a gazdasági termeléshez, viszont a gazdasági termelés elképzelhetetlen lenne nélküle. Ebbe a kategóriába tartoznak például az egészségügyi szolgáltatások, az oktatási és nevelési rendszer, a szociális ellátó rendszer, a közösségi- és a szabadidő és sportlétesítmények ([http14](#)).

A szociális témához szorosan kapcsolódik az esélyegyenlőség témaköre, ezért megvizsgáltam a bécsi és a százhalombattai esélyegyenlőségi programot.

A bécsivel kezdeném, ami 3 dokumentumból áll, ugyanis külön szervezeti egységekre bontották az esélyegyenlőségi programukat. Ezek a dokumentumok Bécs városának, a Bécsi Egészségügyi Egyesület számára és a Városi Igazgatóság számára szólnak.

A bécsi egyenlő bánásmódról szóló törvény (W-GBG) 38. §-a szerint, Bécs polgármestere határozza meg az esélyegyenlőségi program célkitűzéseit, 3 éves időtartamra. Az aktuális esélyegyenlőségi program, 2024. január 1-től 2026. december 31-ig van érvényben. A bécsi esélyegyenlőségi program 4 célt tűzött ki, melyek a nemek közti egyenlőségről szólnak, ezek a célok főleg a nők érdekeit szolgálják ([http15](http://15)).

A célokat 2 részre bontanám, mivel a városi és az Egészségügyi Egyesületi szervezeti egységeknek kb. ugyanazokat a célokat tűzték ki, de a Városi Igazgatóság 2., 3., 4. célja nem azonos a többivel.

A Bécsi Esélyegyenlőségi Törvényt (W-GBG) 28 évvel ezelőtt hozták létre, azzal a céllal, hogy megszüntessék a nemem vagy nemi indentitáson alapuló, szakmai hátrányos megkülönböztetést.

A W-GBG 37. §-a célja a nők támogatása olyan szakmai területeken, ahol alulreprezentáltak.

1. cél: A nők arányának növelése azokon a szakterületeken, ahol a nők alulreprezentáltak.

2. cél: Nők arányának növelése, olyan magasabb értékű pozíciókban, ahol a nők egy szakterületen alulreprezentáltak.

Nők aránya a szakterületeken nem lehet kisebb, mint a férfiak aránya. Felvételnél, ha egy nő ugyanannyira alkalmas egy pozícióra, mint a férfi vetélytársa, akkor a női pályázót kell előnyben részesíteni, amíg azon a szakterületen alulreprezentáció van. A nők arányát azokon a területeken kell növelni, ahol arányuk 50%-nál alacsonyabb. Bármiféle növekedés a cél elérésének minősül, viszont, ahol nem sikerül célt elérni, azt jelentésben indokolni kell.

3. cél: Intézkedések a terhesség és szülői hovatartozás miatti megkülönböztetés megelőzésére.

A szülői szabadságról való visszatérés után, a visszatérő személynek jogában áll korábbi beosztásába visszatérni, vagy ha ez nem megvalósítható, azzal egyenértékű munkakörben kell foglalkoztatni. Gondoskodni kell róla, hogy szülői hovatartozása miatt ne érje hátrányos megkülönböztetés. Az illető állását, a szülési szabadság ideje alatt, ideiglenes helyettesítéssel kell megoldani. Esélyegyenlőségi tiszték gyakran kapnak női alkalmazottaktól olyan visszajelzést, hogy állásinterjúkon még mindig kérdeznak a terhességgel és a gyermekgondozással kapcsolatos diszkriminatív kérdéseket, pedig az ilyesfajta kérdések tilosak és el kell kerülni ezeket.

4. cél: A fizetett és a fizetetlen munka újraelosztása az apák bevonásának növelésével.

A munkáltatónak olyan intézkedéseket kell hoznia, melyek fejlődést hoznak a fizetett és fizetetlen munka igazságos elosztására és támogatják a leendő apákat jogaik gyakorlásában. Személyes, családi vagy különleges okok miatt, a munkavállaló kérésre szabadságot kaphat. A hatóságoknak kell biztosítania, hogy szülés esetén a szülők megkapják ezeket a különleges szabadnapokat.

Bécsben senkinek se kell eltérnie, hogy nemi vagy szülői hovatartozás alapján hátrányosan megkülönböztessék. Fontos, hogy mindenki tisztában legyen a jogaival és a megfelelő tanácsadó testületekkel, mert ezek segítenek a jogok érvényesítésében. (Bécsi HEP 1, Bécsi HEP 2)

A Városi Igazgatóság 2., 3., 4. célja:

2. cél: Biztosítani kell, hogy a nők, férfiak és más nemi indentitású személyek egyenlő bánásmódban részesüljenek a személyzet kiválasztása során.

Minden jelentkező számára biztosítani kell a részvételt és az értékelési eljárásokban a Wiener Stadtwerke egyenlő bánásmódot felelős helyettes tisztviselője tanácsadói minőségben köteles részt venni.

3. cél: Figyelemfelkeltés a szexuális zaklatás megelőzése érdekében

A humán erőforrás és a megfelelőségi osztály felelős, a szexuális zaklatás és a hivatali kötelesség-szegés eseteinek kezeléséért. Biztosítják az érintettek védelmét és a munkajogi követelményeknek való megfelelést. A vállalatoknak gondoskodni kell arról, hogy a szexuális zaklatást megfelelő módon kommunikálják. A szexuális zaklatásra vonatkozó bejelentési eljárások elég nehézkesek és sok stresszel járnak.

4.cél: Gyakori edukálás a nemi megkülönböztetésről, az egyenlő bánásmódról és a nők támogatásáról

A Wiener Stadtwerke-nek az egyenlő bánásmódot felelős helyettes vezetők számára tartani kell workshopot ebben a témában és az egyenlő bánásmódot felelős helyettesnek minden új vezetőnek a menedzsment tanfolyamon legalább egy órás előadást kell tartania. (Bécsi HEP 3)

Százhalombatta Helyi Esélyegyenlőségi Programja (HEP) 2020-2025:

Százhalombatta HEP-nek célja, hogy a mélyszegénységben élők, a gyermekek, a nők, az idősek és a fogyatékkal élők számára biztosítsa az esélyegyenlőséget.

A HEP elkészítése az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény alapján történt. Ezen kívül még rengeteg részletszabályt és törvény végrehajtási rendeletet alkalmaztak.

A mélyszegénységben élők és a romák helyzete, esélyegyenlősége:

Százhalombattán jórészt a hajléktalanokat érinti a mélyszegénység. Nem található olyan elszeparált településrész, ahol a mélyszegénységben élők tartózkodnának.

A gyermekek helyzete, esélyegyenlősége, gyermekszegénység:

Százhalombattán kb. 130 fő körül alakul veszélyeztetett gyermekek száma, ez a szám 2018-ban volt a legmagasabb, ekkor 174 fő volt. A 2018/ 2019-es évben a védelembe vétel szempontjából

is 8-9 esettel több volt. 2016-2019 között, a Gyermekjóléti Szolgálat szerint, az elhanyagolás és az anyagi okok vezettek a legtöbb esetben, a gyermekek veszélyeztetésének kialakulásához. A 2013-as HEP adatokhoz viszonyítva ezek az esetek a felére csökkentek.

2015-2019 közötti időszakban a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesült gyermekek száma 178 fő körül alakult és a kedvezményben résztvevők száma folyamatos csökkenést mutatott.

A városban 10 köznevelési intézmény található, ebből 4 óvoda és 6 alapfokú és középfokú iskola. A város gyermekvédelmi rendszere jól működik, minden biztosított, ami egy ekkora településen elő van írva, ezenfelül az önkormányzat még civil szervezetekkel is együtt működik a gyermekelhelyezést illetően.

Az önkormányzat továbbra is szeretné fenntartani a jól működő szolgáltatásokat és bővíteni azokat, illetve a komplexebb ellátás érdekében felvetődött a gyermekpszichiátriai ellátás a gyermekpszichológus mellett.

A nők helyzete, esélyegyenlősége:

Százhalombattán a nők a munkaerő-piacon nehezebben tudnak elhelyezkedni a férfiaknál, a foglalkozások, a munkakörök, a diszkrimináció, az iskolázottsági és foglalkozási koncentráció miatt. Emellett a nők munkahelyi és családi kötelességeit nem egyszerű összeegyeztetni. A kisgyermeket nevelőkön legtöbbször úgy segítenek, hogy szabadságoláskor, figyelembe veszik az iskolai szünetek időpontját, a gyermek lebetegedése miatt kiesett napokat és figyelnek a kieső alkalmazott munkába való visszailleszkedésére.

Százhalombattán több a munkát kereső nő és magasabb a munkanélküliség aránya a nők körében. Az alacsony iskolai végzettséggel rendelkező nők csak nagyon nehezen tudnak elhelyezkedni. A nők és férfiak között vannak bérkülönbségek, ezt országos felmérések kimutatták, viszont az önkormányzat hátrányos megkülönböztetésről a foglalkozás területét illetően nem rendelkezik adattal. Családon belüli, valamint nőket ért erőszakról sincsenek információi az önkormányzatnak.

Krízishelyzetbe került családok számára is vannak szolgáltatások, ilyen a Családok Átmeneti Otthona és a Gólyahír Egyesület, mely próbálja megelőzni, hogy egy anya a csecsemőjét magára hagyja, bántalmazza vagy életét veszélyeztesse.

Nők szerepe a képviselő-testületben kicsi, csupán egy női tagja van 2019 óta a testületnek. Viszont a helyi közintézmények vezető pozícióiban többségben nők vannak.

A felsoroltak közül, szerintem önkormányzat legfontosabb célja a nők foglalkoztatottságának javítása, foglalkozást elősegítő programok készítése, átképzés támogatása.

Az idősök helyzete, esélyegyenlősége:

A város népessége elöregedő, a város népességének 18% 65 év feletti, ebből 11% nő, 7% férfi. Az utolsó 10 évben az idős korosztály száma 1500 fővel nőtt, míg a 0-14 éves korosztály száma 300 fővel zsugorodott. Az elmúlt időszakban kicsit nőtt a nyugdíjasok száma.

2019-ben az 55 év felettek 31%-a volt munkanélküli, számuk növekszik.

Százhalombattán 2019-ben, 10 nyugdíjas klub található, melyek közül a legnagyobb az Őszidő Nyugdíjas Klub. Összesen 754 tagja van ennek a 10 nyugdíjas klubnak, százhalombattai nyugdíjasok száma pedig 3697 fő. A Városi Családsegítő és Gondozási Központ (továbbiakban: VCSGK) által működtetett Idősek Otthonában és Időskorúak Gondozóházában van biztosítva az idősök tartós, illetve átmeneti elhelyezése, ápolása. 30 fő befogadására képes, de a Szákszorszép Óvoda átalakítása idősök otthonává jelenleg zajlik, ezzel pedig jóval megnövekedhet az ellátásban részesülők száma. Valamint a VCSGK-ban működik az Idősek Klubja is, ami az idős korosztály napközbeni ellátását hivatott segíteni.

Az önkormányzat, mivel növekszik az 55 éven felüliek munkanélkülisége, ezért pályázatokat és munkaerő-piaci eszközöket dolgoz ki. A főutaktól távolabbi területeken nincs tömegközlekedés, ezért a fejlesztési lehetőségekben kisbuszok beszerzése is felmerült.

A fogyatékkal élők helyzete, esélyegyenlősége:

A fogyatékosoknak 7 típusát különböztetjük meg, ezek a mozgássérültség, látássérültség; hallássérültség, siketvaktság, beszéd fogyatékoság, értelmi fogyatékoság, autizmus és a többszörös fogyatékoság.

Súlyos fogyatékoság, illetve tartós betegség esetén járnak ellátások, ezeket 3 nagy csoportba soroljuk, ilyen a pénzbeli ellátások, a természetbeni ellátások és szolgáltatások és egyéb kedvezmények.

Esélyegyenlőtlenségük 3 tényezőre vezethető vissza, ilyen, hogy a munkavégzés közben akadályozottak (beszédben, mozdulatokban), nehéz nekik testhezálló munkát találni és sok helyen előítéletesek velük kapcsolatban. Ezen lehet javítani, ha a munkahelyeket akadálymentesítjük és számukra megfelelő részmunkaidős állást alakítunk ki.

A fogyatékkal élőkkel a Sérültekért Alapítvány (továbbiakban: SA) foglalkozik a városban. Céljuk, hogy tanköteles kor után segítse a fogyatékkal élő emberek nappali ellátását, képességeiket fejlesszék, foglalkoztassák, képezzék és segítsék őket beilleszkedni a társadalomba. SA együttműködési megállapodást kötött a Budapesti Magyar Iparosok és Szolgáltatók Oktatási Központ József Nádor Szakképző Iskolával, így a gondozásban részesülők OKJ-s szőnyegszövő, kosárfonó, kerti munkás és parkgondozó képzésben tudtak részesülni.

Fejlesztő foglalkozás keretében lehetőségük nyílik munkaviszonyban vagy fejlesztési

jogviszonyban való munkavégzésre. A foglalkoztatásban, jelenleg 11-en vesznek részt.

Mozgáskorlátozottak Közép-magyarországi Regionális Egyesületének Százhalombattai Szervezete (MKMORE) 160 tagból álló klub, mely az idős mozgáskorlátozottaknak segíti az életvitelét.

Esélyegyenlőségi Támogatási Kereten keresztül támogatja Százhalombatta önkormányzata, a városi civil szervezetek és klubok esélyegyenlőségét segítő tevékenységeket.

Rengeteg önkormányzati tulajdonú épület részben vagy teljesen akadálymentesítve van.

Önkormányzat figyelmet fordít parkok, épületek, parkolók felújításánál az akadálymentesítésre és a fontolóra veszi főutaktól távolabb eső területek tömegközlekedési ellátását. (Battai HEP) Összességében elmondható, hogy a két város esélyegyenlőségi programját összevetve, Százhalombatta programja a bécsinél sokkal összetettebb, de mindkettő igen fontos szempontokat tárgyal.

3. Százhalombatta története

3.1. A honfoglalás előtti tájalakulás, tájalakító népcsoportok

Százhalombattát már 5000 éve, az újkőkorból is lakták, de „intenzív betelepülésre” csak a bronzkor során került sor. Ekkor 2 fontos telepetet hoztak létre a százhalombattai téglagyárnál és a Dunai finomító területén egy-egy földvárat. Ezekben voltak az úgynevezett teli-telepek, amik a sokáig egy helyben lakás (évtizedek/évszázadok) következménye képpen jöttek létre, „a telepek egymásra rakódott lakószintjeiből keletkezett domb”. Ezeken a telepeken állattartással és földműveléssel foglalkoztak elsősorban. A téglagyárnál található földvárat a nagyrévi kultúra lakossága alapította, majd ebből a kultúrából átfejlődő vatyai kultúra népcsoportjai éltek itt a középső bronzkorig. Elhunytjaikat elhamvasztották és urnákban temették el.

A vaskorban a Hallstatt kultúra hódítói telepedtek meg itt, így az élet a kora vaskortól újra fellendült. Vezetőiknek nagy hatalma volt. Ez temetkezésükénél is megnyilvánult, hiszen bronzkori szokáshoz híven elhamvasztották halottjaikat, de a vezetők sírjára, hatalmas 3-6 méteres halmokat építettek. Ezekből több száz található a környéken. A borostyán úton később elindult a nemzetközi kereskedelem.

Ezután a kelta társadalom nagy mértékben átalakult, városias magaslati telepeken éltek, megjelent az iparos, a földműves osztály, a kereskedők és a pénzzel való gazdálkodás. A vas az élet minden területén megjelenik és meghonosították a fazekaskorongot, aminek köszönhetően elindult a tömegtermelés.

A rómaiak időszámításunk kezdetekor hódították meg a Dunántúlt, amit Pannoniának neveztek el. Százhalombatta Dunafüredi részén alapították meg Matrica nevű katonai táborukat és polgári településüket. Ez először fából, földből, később kőből épült. A táboron keresztül halad át a limes. A limest őrtornyokkal védték, de a védelmi rendszer a IV. századtól elvesztette fontosságát, „így Matrica római uralmának vége szakadt”. Az V. században a katonai tábort a hunok elfoglalták (Szalai 2000).

3.2. Honfoglalástól a török időkig

900 környékén Százhalom és térsége az Árpád fejedelem szállásterületéhez tartozott, feltehetően az államalapítást követően is a királyi birtokokhoz tartozott. A falu a XIII. században, az Árpád kor végére alakulhatott ki. Oklevelekben Zazholm, vagy Zazhalom említik meg. Nem messze a római tábortól (Báté falu) a leletmentés során bukkantak kemencék, tűzhelyek, bogrács töredékekre, ezek is utalnak a falu nyomaira, melyeket először 1318-ban említenek meg (Szalai 2000). A lakosok az itt talált erődítmény darabokból, kövekből építettek templomot, így valószínűleg templomos falu szerepét tölthette be ([http3](#)).

3.3. Török idők

A település a 3 részre szakadt ország területén belül a Török Hódoltság területén helyezkedett el. Ekkortájt az adóösszeírásokból tudunk meg információkat a faluban élő családokról és a népesség számáról. Az 1549-es összeírásból azt láthatjuk, hogy a budai szandzsák a falu hasznélvezője volt ([http3](#)). Ezek a török defterek Százhalom településen túl még Báté falut és Báté pusztát említették meg. 1559-re Báté falu is pusztává lett. Százhalom lakossága is csökkent, 1588-as adóösszeírásban már nem szerepel portaszám ezen a településen. Az 1685-ös és 1689-es összeírásokban is a falu elnéptelenedéséről írnak (Szalai 2000). Ezek a területek lakatlan területekként jelentek meg a térképeken, betelepítés az 1690-es években indult el ([http3](#)).

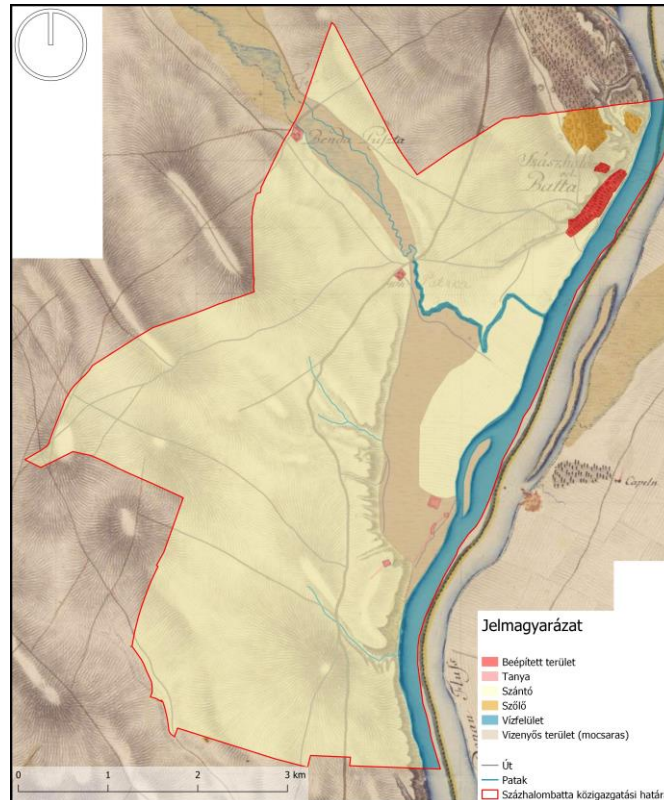
3.4. Újjáépítés a török után

A XVII. század végén a szerbek betelepítésével indult falu gazdaságának újjáépítése. 1710-ben már 17 család élt itt. A XVII. század végén a kedvezményeknek köszönhetően, melyek a letelepedők számára nyújtottak segítséget, rengetegen földhöz jutottak. 1710-1720 között rengetegen érkeztek Felvidéki területekről. Magyarok tömegesen azonban csak az 1700-as évek második felétől telepedtek le itt újra. Az első népszámlálás (1784-1787) alkalmával Százhalmon 493 főt számoltak össze. Az 1830-as népszámlálásnál a magyarok és a szerbek száma majdnem megegyezett, így gyakran alakultak ki vallási ellentétek. A szerb templom

1750-ben épült, miközben a katolikus templom csak 1910-ben. A jobbágyfelszabadítás, előtt a szerb lakosság jelentette a teljes jobbágyok jelentős részét.

Az I. katonai felmérésen látszik, hogy a településmag a mai közigazgatási határ északi részén helyezkedik el. A terület jelentős részén szántó föld látható, viszont északon a település fölött, szőlő ültetvények voltak. A település határon belül elszórva tanyák is találhatóak (Szalai 2000, http3) (1. ábra).

1. ábra: I. Katonai felmérés 1783
(Forrás: Saját ábra, arcanum.com (2024.04.26.)

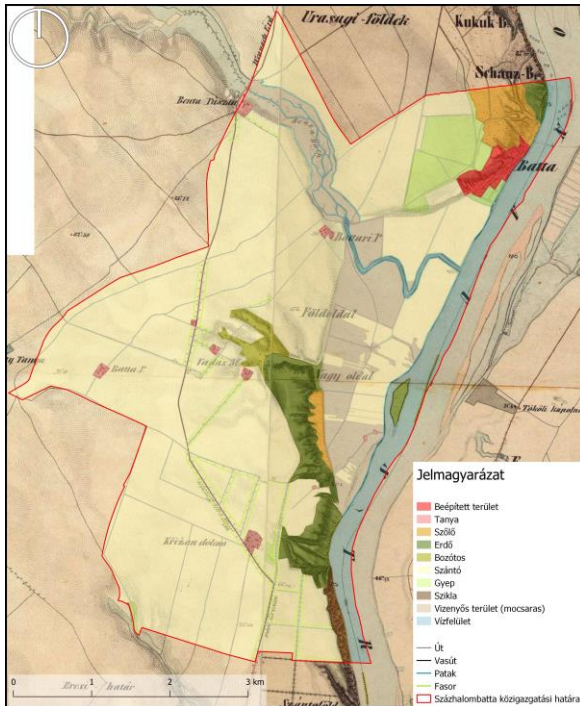

3.5. Jobbágyfelszabadítástól Trianonig

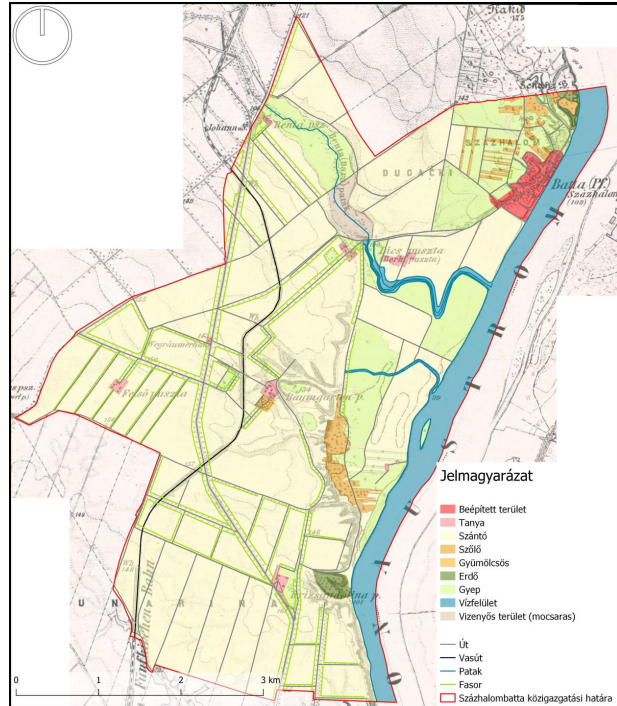
A jobbágyfelszabadítás után a szerb lakosságból jött létre a módosabb paraszti réteg (Szalai 2000). 1867-ben, kiegyezést követően a falu rohamos fejlődésnek indult. 1863-ban már 882 fő lakott a településen, köztük magyarok, szerbek, tótok egyformán találhatóak. A lakosság főleg a mezőgazdaságból és a halászatból élt. Később ipari munkalehetőségre is nyílt lehetőség, 1895-1898 között megépült a Bhon-Drasse cég által alapított százhalmattai téglagyár. A téglagyár 1896-ban nyitotta meg kapuit. A gyár területén épült épületek is ezen téglák felhasználásával épültek. A téglagyár mellett kikötő is épült, mely lehetőséget teremtett a déli városok téglalaellátására uszályok segítségével. 1903-ban Battát átnevezték Százhalombattára. 1900-as évek elején a népesség száma 1200-ra nőtt, akik a mezőgazdaság és a halászat mellett Budapesten és a főváros körzetében helyezkedtek el gyárakban. A II., III. katonai felmérésről látszik, hogy az erdős gyepes területek megnövekedtek, megugrott szőlő, gyümölcsös területek

nagysága, illetve az utak mentén rengeteg fasort telepítettek. Megjelenik a vasút (1911) és az utak száma is megsokszorozódik (http3, Poroszlai 1998) (2., 3. ábra).

2. ábra: II. Katonai felmérés 1858
(Forrás: Saját ábra, arcanum.com
(2024.04.26.)

3. ábra: III. Katonai felmérés 1882
(Forrás: Saját ábra, arcanum.com
(2024.04.26.)

3.6. A két világháború között

A két világháború között a Százhalombattán élő emberek megélhetését a mezőgazdaság, a kézművesipar, a halászat, a téglá- és malomipar és a kereskedelem garantálta. Battán a halászat a XVIII. században terjedt el, viszont a sóderes meder miatt nem a százhalombattai Duna-szakasz volt a legjobb halasvíz. A település lakosságának jó része mezőgazdasági munkás, arató vagy cseléd volt.

Szántóföldi növényeket, szőlőt és hagymát termesztettek, amit a piacokon adtak el. A lakosság rossz körülmények közt élte mindennapjait a két világháború között. 1931-1932-ben 490 embert tudtak ellátni a falu 3000 holdas szántóterületeivel, ebből 2300 hold 3 földbirtokos kezén volt. A törpebirtokosoknak 2-6 holdas területeik voltak, de ez nem volt elég a megélhetésükhöz, máshol is munkába kellett állniuk. A helyi kisipart néhány cipész, kádár, kovács és kőműves jelentette.

1921-ben megalakult az Ifjúság és Testedző Egylet, ahol leginkább a sport került középpontba, de akik a sportban nem voltak ügyesek, azok színdarabok játszásába kezdtek az Egylet keretein belül. Az Egyleten belül még több egylet és kör működött, ilyenek voltak a Leányegylet, a

Legényegylet, a Dalárda és a Varrókör. Az Egylet itt 1938-ig működött.

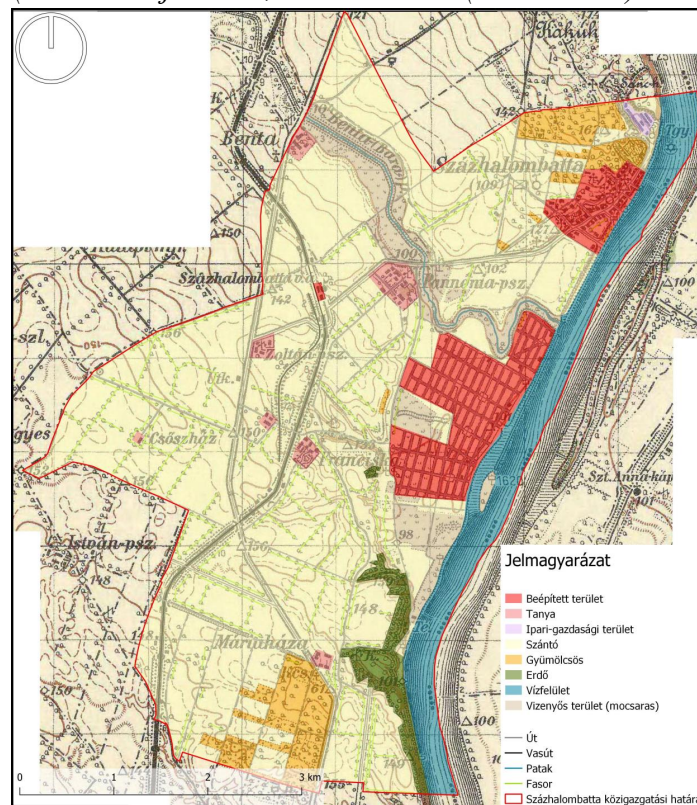
Az előadások betanításával először Zenálkó Etel foglalkozott (ma róla van elnevezve az Óvárosi közösségi ház). Eleinte jeles ünnepnapokon tartottak előadásokat.

1939-ben az Egylet megvásárolta a Mattaféle pusztán álló malmot, hogy saját kultúrházat építsenek, majd társadalmi munkában meg is valósították azt.

1938-ban megjelent a magyar katolicizmus legmeghatározóbb paraszttömörülése, a Katolikus Agrárfjúsági Legényegyletek Országos Egyesülete (KALOT). 1941-ben jegyezték be és 1946-ig működött (Poroszlai 1998).

Az 1941-es katonai felmérésen megfigyelhető az utak, illetve az utak menti fasorok továbbgyarapodása. Dunafüred városrész területének beparcellázását láthatjuk, illetve újabb tanyák is megjelennek és az erdők, gyümölcsösök területe is átrendeződik (4. ábra).

4. ábra: IV. Katonai felmérés 1941
(Forrás: Saját ábra, arcanum.com (2024.04.26.)

3.7. A II. világháború utáni szocialista átalakulás

Százhalombatta történetében a 60-as, 70-es évek brutális fejlődése nagy változást jelentett. Kormányrendeletben határoztak egy hőerőmű és egy kőolajfinomító létesítéséről a főváros közelében. A két beruházás ugyanabban az időben valósult meg, céljuk a lakosság energiaigényének kielégítése volt. Elsőként a Dunamenti Hőerőmű Vállalat (DHV) építését

kezdték meg 2 ütemben. Az erőmű 1960-1976 között épült. 1962-től önálló vállalként 750 embernek teremtett munkahelyet.

Másodikként a Dunai Kőolajfinomító Vállalat (DKV) építése kezdődött meg, itt 3 nagy ütemet tudunk megkülönböztetni.

1962-71 között 15 üzem épült. Majd a lakossági igények folyamatos növekedése miatt 1968-77, 1975-80 további új üzemek létesültek. 1985-96-ban 100 új terméket tudtak gyártani. 1988-ban már a termelés 20%-a exportra került.

1992-ben az év leglényegesebb fejlesztésének a Benzinreformáló IV. üzemet ítélték. Ez egy nemzetközileg elismert, világszínvonalú létesítménynek számított. 1992-ben Magyar Olajipari Részvénytársasághoz került a DKV és innenől Dunai Finomító néven működik a tovább. A DHV és a DUFI a csőcsordán és nagyfeszültségű vezetéken keresztül kapcsolatban állnak egymással.

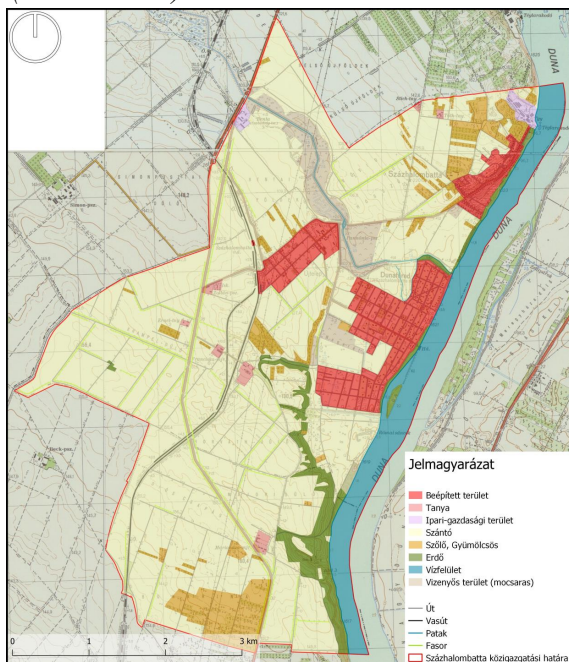
A DHV (ma Dunamenti Erőmű) a magyar áramellátás legnagyobb termelőképességű egysége (2015 MW).

Ezek mellett 1974-ben megépült a TEHAG (Temperáltvizű Halszaporító Gazdaság), ami az erőmű hulladékhőjét hasznosította, de ma már sajnos nem működik.

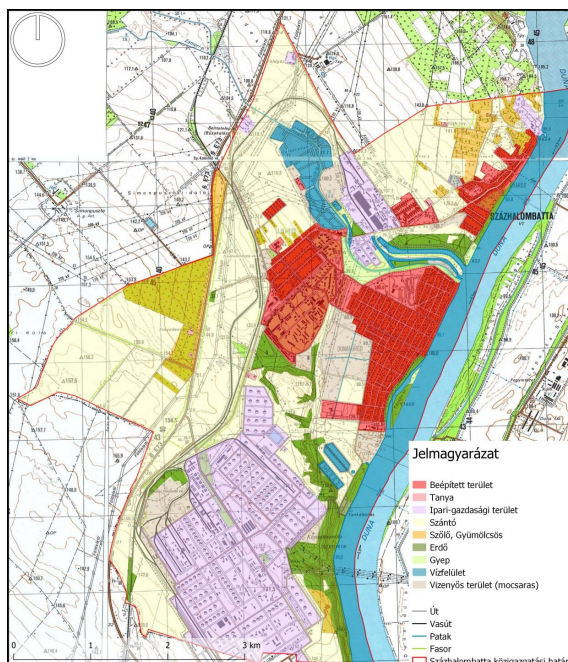
E nagy ipari fejlődés következtében lakásépítkezések indultak. Emellett sorra épültek a közintézmények, pl. iskola, óvoda, mentőállomás, ABC áruház. Ez azt eredményezte, hogy 1970 április 4-én Százhalombatta megkapta a városi címet. Ezt követően felélénkültek az urbanizációs folyamatok, nagyot fejlődött a közoktatás, az egészségügy, a kulturális hálózat (pl.: sportcsarnok, művelődési központ, könyvtár, strand, múzeum) és a város közműhálózata. A 80-as években a lakosság 18 000 főre duzzadt (Poroszlai 1998).

Az 1941-es és a 60-as, 80-as években készült térképeket összehasonlítva látszik, hogy a beépített területek, az ipari területek és az erdővel borított területek nagyot nőttek (5., 6. ábra). A szántóterületek és a mocsaras területek csökkentek. A gyümölcsös területekre azt lehet mondani, hogy átrendeződtek, de területük hasonló nagyságú, talán kicsit csökkent.

5. ábra: 1957, 1959-es térkép
(Forrás: Saját ábra, m.militaria.hu
(2024.04.26.)

6. ábra: 1987-es térkép
(Forrás: Saját ábra, m.militaria.hu
(2024.04.26.)

3.8. Rendszerváltás utáni időszak

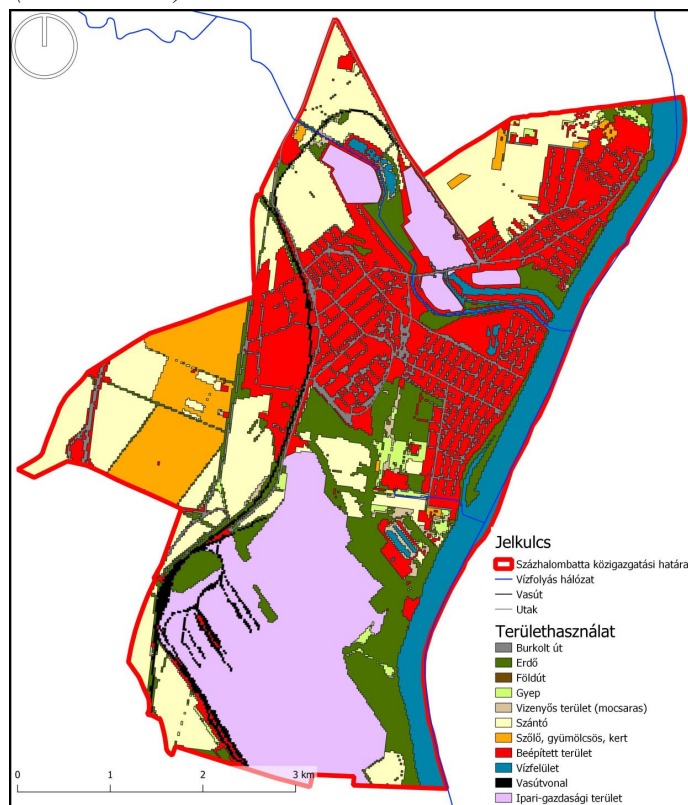
Százhalombattát a rendszerváltás nem rázta meg, továbbra is tartotta vezető szerepét az iparvárosok között. Az önkormányzat igyekszik minél több életminőség javító intézkedést tenni. A lakótelepek építése befejeződött, előtérbe kerültek a kertvárosi terjeszkedések, mára azonban viszonylag kevés a beépítetlen terület és egyre több helyen jelennek meg társasházak a kertesházak övezetekben. Az 1990-es évek végén, a település két nagy ipari szereplője, nagyban tudta csökkenteni a szennyezés mértékét, a modern technológiák bevezetésével. Megemelkedett az ingázók száma ez nagyjából napi 3000-3500 főt jelent. Százhalombatta az élet számos területén igazolta, hogy hazánk vezető városaihoz tartozik (Laki 2010). A 1980-as térkép és a NÖSZTÉP összevetésénél egyértelműen látszik a beépített terület növekedése, az erdők mennyisége összességében növekszik, habár egy része ipar területté alakult (új napelem park) (6., 7. ábra).

Közművek infrastruktúra hálózatok sokat fejlődtek és a környezetminőségi és természetességi mutatók is pozitív irányban változtak.

7. ábra: NÖSZTÉP 2024

(Forrás: Saját ábra, alapterkep.termeszetem.hu

(2024.04.26.)

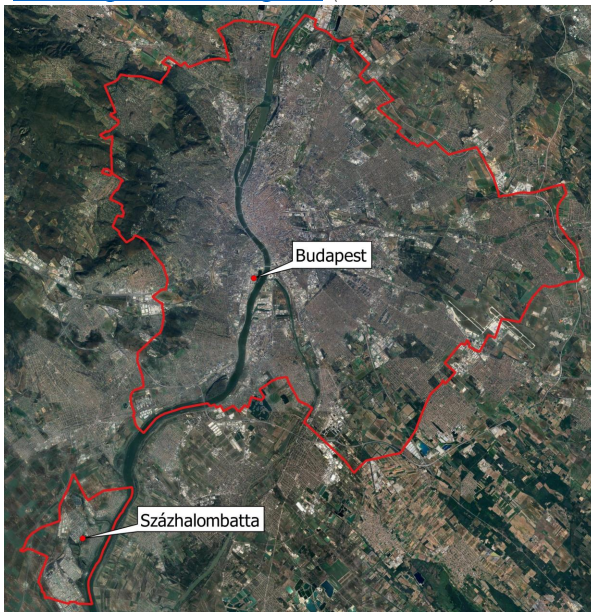

4. Százhalombatta vizsgálata

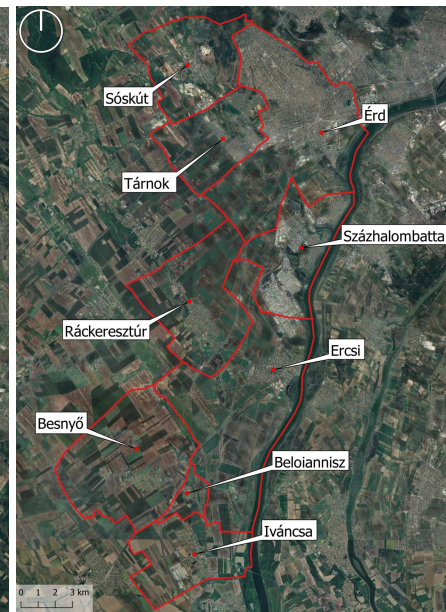
4.1 Elhelyezkedése a környező települések hierarchiájában

Százhalombatta Pest vármegye DNY-i/ dunántúli részén, a Mezőföldön, az Érd-Ercsi hátságon, a Duna jobb partján helyezkedik el (8. ábra). Budapest déli agglomerációjában, a fővárostól mindössze 27 km-re található (Laki 2014). Az Érdi járás 2. legnagyobb települése Érd után (http27).

8. ábra: Százhalombatta elhelyezkedése
(Forrás: Saját ábra, Google Satellite, data2.openstreetmap.hu (2025.08.06.)

9. ábra: Százhalombatta vonzáskörzete
(Forrás: Saját ábra, Google Satellite, data2.osm.hu)

Forrásomban Laki Ildikó szerint Százhalombattát a környező településen élők nem nagyon használják, inkább csak a helyi lakosok (Laki 2014). Ezzel én nem értek egyet, úgy gondolom, hogy Százhalombatta Érd mellett egy jelentős régiós kisközpont. Tapasztalataim alapján sokan járnak ide más településről iskolába, dolgozni, egészségügyi központba, de olyanról is tudok, aki sportolni jár át (9. ábra). Szóval semmiféleképpen nem mondanám, hogy Battát csak saját lakói használnák.

Százhalombatta országosan is jelentős városok közé tartozik, mivel a területén található a Dunamenti Erőmű és a Dunai Finomító. Ezek a vállalatok amellet, hogy rengeteg embernek adnak munkát, az országos energiaellátásban is fontos szerepet játszanak. E két nagyvállalaton kívül is rengeteg kisebb céget megtalálunk az ipari parkban és az Erbe telepen.

4.2 Domborzat, vízrajz

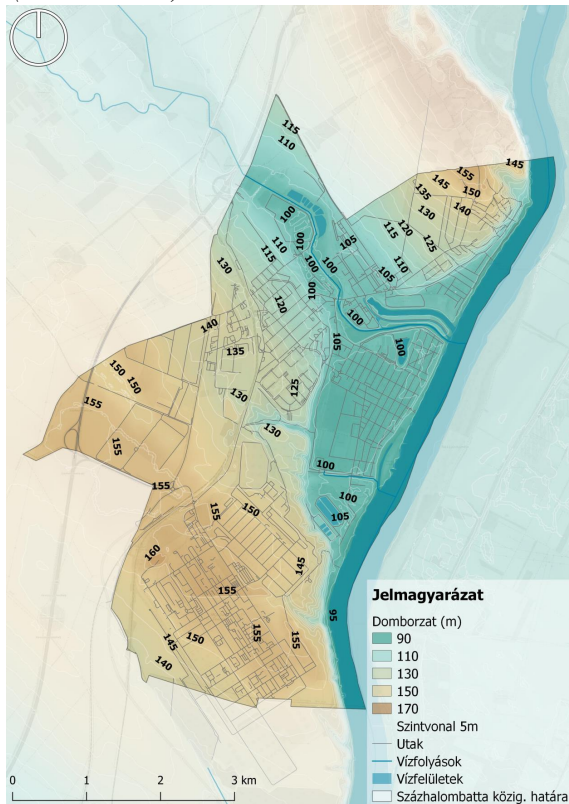
Százhalombatta domborzatát és vízrajzát a domborzati (10. ábra), földtani (11. ábra) térképek alapján fogom bemutatni, melyeken megjelennek a vízrajzi elemek is.

Százhalombatta alapvetően az Alföld szélén, a Mezőföldön fekvő település, de azért rendelkezik valamennyi domborzattal. A domborzati térképen (10. ábra) jól látható, hogy a mélyebb területek a Benta patak mentén, a Dunafüredi részen, illetve a Duna mentén találhatók, ezek közül az utóbbi a legmélyebben 95 m tengerszint feletti magasságon fekszik. Városrészeket nézve az Óváros, a Déli lakótelep, az Újtelep és az Urbárium egy része van magasabban, a település szerkezetét jobban egy következő fejezetben fejtem ki. Közigazgatási területet nézve a magasabb területek északon a Sánchegyen, nyugati részen és a délen a Dunai Finomítónál található a legmagasabb pont itt 160 m tengerszint feletti magasságot látunk. Ebből következik, hogy Százhalombattán kb. 65 m a tengerszint feletti magasság különbség, ami azért városon belül közlekedve is érzékelhető (10. ábra).

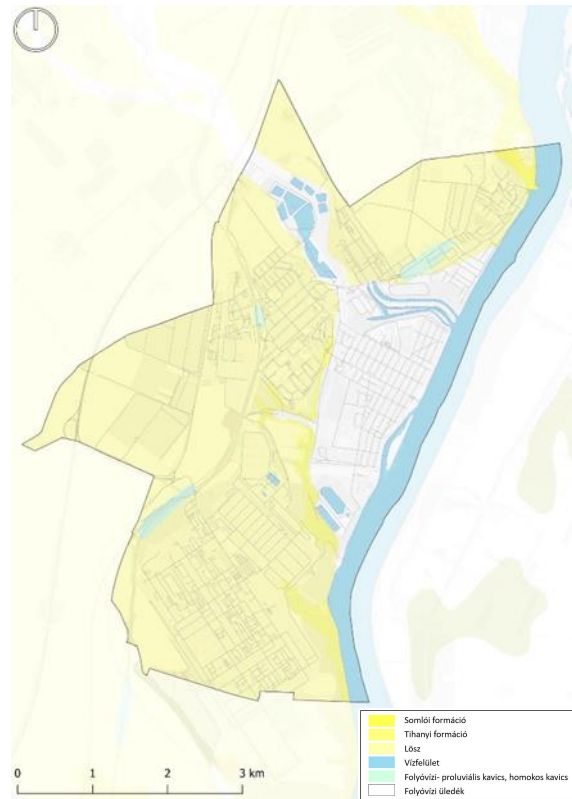
Százhalombattán két vízfolyás található a Benta patak és a Duna. A Benta patak a Biai-tóból ered és Százhalombattán az Óváros és Dunafüred között torkollik a Dunába, hossza 20,2 km. (Felső folyásával, a Békás-patakkal együtt 45 km hosszú, ami a Zsámbéki-medencéből ered (SZVKÁ 2020). Az utolsó pár km-en a Dunamenti Erőmű hideg- melegvíz-csatornájával párhuzamosan, illetve egy szakaszon a melegvíz-csatornával közösen fut. Manapság már ritkán, de korábban gyakrabban táplálta az erőmű melegvízzel a Benta patak százhalombattai szakaszának egy részét, így az kedvelt horgász hely lett, mivel télen sem fagyott be (http28, http29). A Duna mentén is szoktak horgászni, valamint kedvelt rekreációs helyszín a Duna ártéri erdeje.

Állóvizet 3 helyen találunk a 14 ha-os Benta tavakat, mely 7 tóból áll és kedvelt horgász hely, a dunafüredi 4,5 ha-os Csónakázó-tavat és a Dunai Finomító 6 ha-os tisztító tavát (http30, SZVKÁ 2020). A Csónakázó-tóban horgászni tilos, de kedvelt rekreációs helyszín az egész város számára.

10. ábra: Domborzati térkép
(Forrás: Saját ábra, OSM, appears.earthdatacloud.nasa.gov (2024.02.28.))

11. ábra: Földtani térkép
(Forrás: Saját ábra, mbfsz.gov.hu (2024.02.28.))

4.3 Zöldinfrastruktúra

Ezt a fejezetet Százhalombatta zöldfelületi adataival kezdeném. A település közigazgatási területén belül a zöldterületek aránya elég jónak mondható a beépített környezettel összevetve, mivel 23,18 ha zöldterülettel és 46,38 ha magas zöldfelületi arányú térséggel rendelkezik a város (SZVKÁ 2020).

A városi közparkok vizsgálatával folytatom, melyből a városban 31 db található (SZVKÁ 2020). A városi közparkos térképen (12. ábra) jól látszik, hogy a parkok elhelyezkedése nem arányos, a lakótelep házai között jóval több közpark helyezkedik el, mint a kertesházas övezetekben. Általánosságban elmondható, hogy ezeknek a közparkoknak a többsége jól karbantartott, intenzív, félintenzív (Csónakázó-tó) fenntartásban részesülnek.

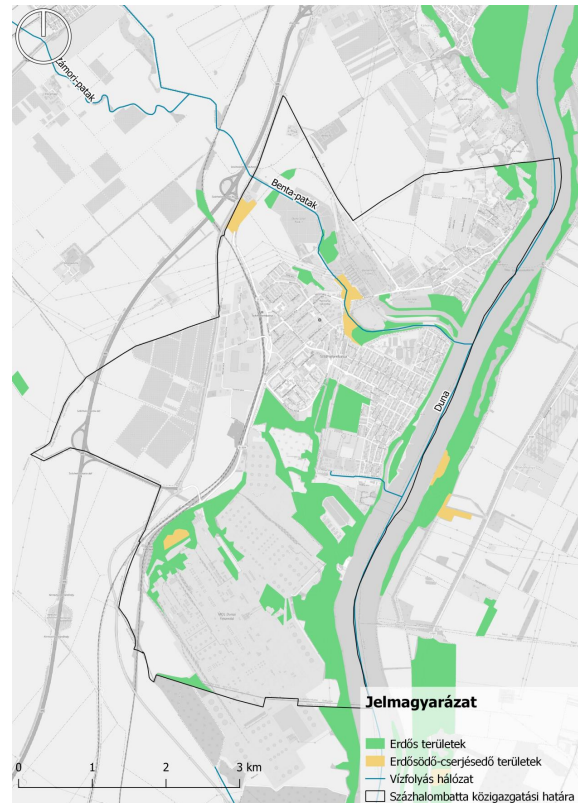
Megvizsgáltam a várost körülvevő erdőket is (13. ábra). A Duna menti árterület, valamint a Dunai Finomító és a város között fekvő kiserdő viszonylag egybefüggő zöldfelületet alkot. Továbbá erdős területeket a Benta patak mentén, az erőmű hideg-, melegvíz-csatornáinak mentén, a finomító nyugati részén és északon a Sánc-hegynél, ami egybefügg az ártéri erdővel. Ezen a

térképen még feltüntettem erdősödő-cserjésedő területeket is, ezek a finomító nyugati erdős részén, a Benta patak mentén, illetve Százhalombatta északi autópályalehajtója mellett található.

12. ábra: Városi közparkok térképe
(Forrás: Saját ábra, OSM, extract.bbbike.org (2025. 06. 04.)

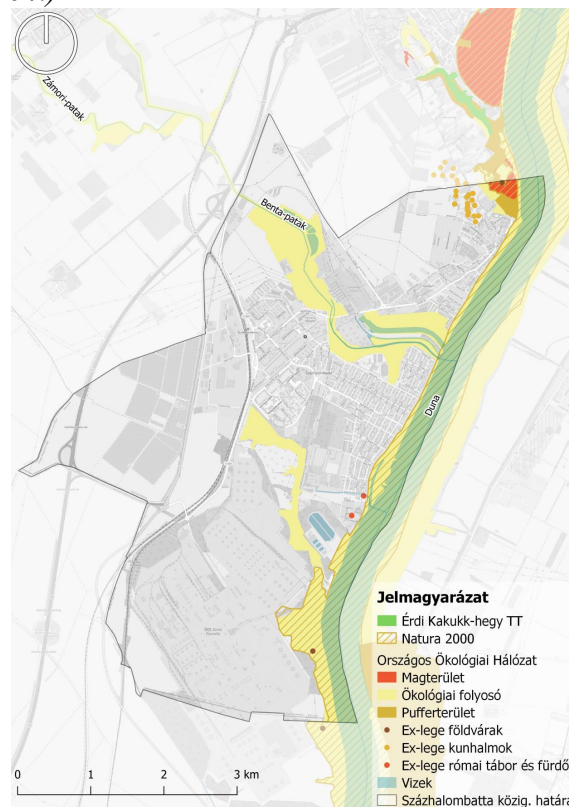
13. ábra: Erdős területek térképe
(Forrás: Saját ábra, OSM, lechnerkozpont.hu (2025. 06. 04.)

A természetvédelmi lehatárolásokról is készítettem egy térképet (14. ábra), melyen a Százhalombattán, illetve környékén található természetvédelmi területet, Natura 2000 területeket és az Országos ökológiai hálózat elemeit tüntettem fel. A település területén nem található természetvédelmi terület, legközelebb Százhalombattától északra az Érdi Kakukk-hegy természetvédelmi terület fellelhető, viszont országos jelentőségű (ex-lege) védett területnek számít a Sánc-hegy közelében fellelhető földvár és az Érd-Százhalombattai Halomsírmező, valamint a „Római tábor és a római auxiliáris tábor vicusa, polgári település és a nyugati temető, Báté falu temploma, körülötte középkori temető és fürdő” (SZVKÁ 2020 6.old.). A dokumentumban nem találtam róla említést, de az Országos Környezetvédelmi Információs Rendszer (OKIR) térképén a Dunai Finomító mellett is jelöltek két földvárat. Natura 2000 területből 2 található a településen, a Duna és ártere (308,1 ha) és az Érd-Százhalombattai táblarög (összesen: 23,61 ha, Százhalombatta területén: 17,73 ha). Ez a 2 terület a gyakorlatban összefügg (SZVKÁ 2020). Az Országos Ökológiai Hálózat 3 különböző

területét különböztetjük meg, ezek a magterület, ökológiai folyosó és a pufferterület. Százhalombatta ökológiai hálózata főként ökológia folyosókból áll, melybe a Duna mente, a Finomító északi véderdeje, a Déli lakótelep alatt található kiserdő és a Benta patak környéki területek - a Benta tavak, a volt TEHAG területe, a Csónakázó-tó és az erőmű csatornáinak környéke tartozik bele. Magterületként egyedül északon a Sánc-hegy és pufferterületként a Téglagyári-völgy jelenik meg.

14. ábra: Természetvédelmi lehatárolások térképe (Forrás: Saját ábra, OSM, termeszetvedelem.hu, web.okir.hu (2025. 06. 04.)

4.4 Település szerkezete és beépítéstípusok

Százhalombattán 7 településrészt különböztetünk meg (15. ábra), az Urbáriumot, Újtelepet, Dunafüredet, Óvárost, Déli lakótelepet, Készenléti lakótelepet és a Pannónia lakótelepet. A Helységnevtár 2022/2024-es adatai szerint a város 4 városrészre osztható, Központi területre, Dunafüredre, Óvárosra és Urbáriumra. Úgy gondolom, hogy a város 3 nagyobb különálló részre osztható, ezek az Urbárium, Újtelep, Újváros blokk; Óváros és Dunafüred. A Központi területbe kizárásos alapon a Déli-, a Készenléti-(Központi), a Pannónia lakótelep és az Újtelep tartozik, itt 2022-ben 9876-an laktak és 4907 lakás található itt. A térképen az ipari területeket is jelöltem, mint az Erőmű környéke, a Finomító és az Ipari park (15. ábra).

A Déli lakótelepen kb. 3000 lakás épült kezdetben (1970-1985), majd 1987-1992-ig épült „Z” programban építettek még 140 lakást és végül 2000-2002 között fejeződött be ennek a városrésznek az építése, ekkor még 112 bérlakás épült. A Déli lakótelepen a lakások mérete 1-4 szoba és 35-112 m² között mozog és a házak főként 4 emeletesek, de van egy pár 10 emeletes is.

A Pannónia lakótelep párhuzamosan épült a Déli lakóteleppel, itt 200 lakás épült ezek 4 emeletes kocka- és sáv-házak. A lakások 54-72 m²-esek és 2-3 szobásak. Mindkét lakótelep házigyári megoldással készült, ha jól tudom a Pannónia lakótelep viszont nem panelből épült. Egyedül a Pannónia lakótelepen van egyedi fűtés, máshol távfűtéssel van megoldva. A lakótelep szélén az Urbáriummal és az Újteleppel történő átmenetnél találkozunk még a Pannónia városrészhez tartozó pár sor családi házzal is.

A Készenléti (Központi) lakótelep 1960-1970 között épült, bár a 4 nyolc emeletes házon kívül, inkább az 50-es években. A többi ház 4 emeletes és téglából épült, itt 760 lakás található és eredetileg az erőmű és a finomító dolgozói számára készült. A lakások 47 m²-esek és 1,5 szobásak.

A lakótelepi/ városközponti rész a legjobban ellátott szolgáltató egységekben és különböző intézményekben.

Az Újtelep a lakóteleptől nyugatra található, kertesházak övezet, az 1990-es években épült ki, a magasabb státuszú emberek számára. 2013-ban 929 lakosa volt és 287 házzal rendelkezett.

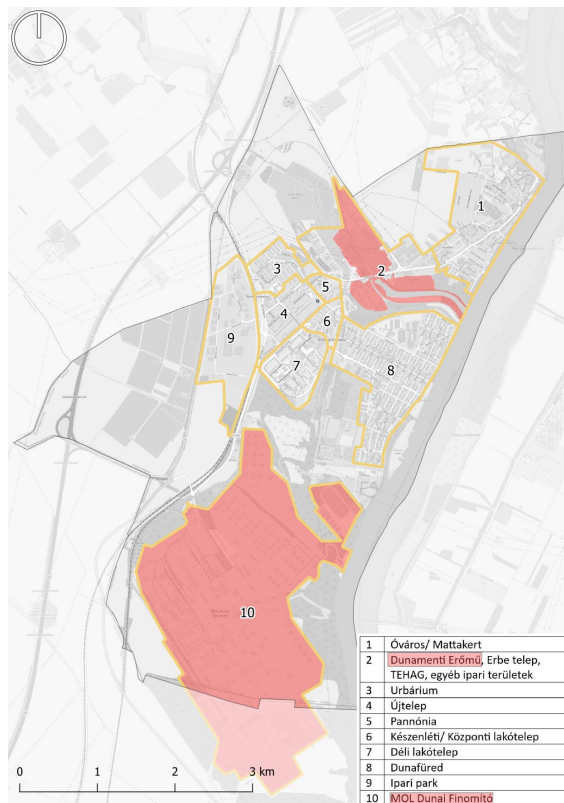
Az Urbárium az Újtelephez nagyon hasonló városrész, jórészt családi házakkal, de pár helyen társasházak beépítéssel is találkozhatunk. Közlekedés szempontjából, az egyik legjobb lokációjú városrész, itt 811 fő él és 284 épület található.

Dunafüred egy kertvárosias lakóterület, a lakóteleptől keletre, főként rekreációs és egyéb szolgáltatási egységekkel. Lakónépessége 3777 fő és 1480 épület helyezkedik itt el 2022-ben. Eredetileg a budapesti tehetősebb emberek üdülőövezetének tervezték, de 1990-es évektől megjelentek a tartós lakhatást szolgáló ingatlanok. Manapság sajnos egyre több társasházat húznak fel ebben az övezetben is. Városi szempontból is fontos városrész, mivel itt található a Városi Strand, a Városi Szabadidő Központ, a Csónakázó-tó, a Csónakház a Kikötő a Duna parttal, a Kiserdő egy része, ami az egész város számára rengeteg rekreációs lehetőséget biztosít, illetve a Tescoban és környékén rengeteg szolgáltató egység helyezkedik el.

Óvárosban leginkább lakó funkció található, de persze kisebb szolgáltatási, kereskedelmi egységek is helyet kaptak itt. A Mattakert részt leszámítva, ami egy társasházak övezet, alapvetően falusias, családi házas övezetnek tekinthető. Városi szempontból itt is a rekreációt emelném ki, a széles Duna part, a Téglagyári-völgy remek kikapcsolódási lehetőséget nyújt, illetve egy futballpálya is van itt. 3039-en laktak itt és 1082 épület áll a 2022-es adatok alapján.

Az Újváros (lakótelepi rész) a finomító és az erőmű területe közé épült. Óvárost a Dunamenti Erőmű erőteljesen elválasztja a település többi részétől, így Százhalombatta központjától ez a legrosszabbul megközelíthető terület. Dunafüredet a magasfeszültség vezetékai, a Kiserdő és a Tesco területe, valamint mélyebb fekvése, (alacsonyabb beépítettsége) választja el a településmagtól, de ennek megközelíthetősége nem annyira problémás, mint az előbb említett településrészeknek. Érdekes még megemlíteni a Csöcsordát, ami a városkép egy meghatározó eleme és gyakorlatilag a város közepén húzódik, a Déli- Központi lakótelep és az Újváros-Pannónia városrész között. Legjobb tudomásom szerint, már használaton kívül van, így a jövőben új, központi területek fejlesztésére nyílik lehetősége a településnek. A város egyes területei ma szervesen összekapcsolódnak (Zöldfelületgazdálkodás fél éves feladat, Laki 2014, http31) (15. ábra).

15. ábra: Városrészek
(Forrás: Saját ábra, OSM)

4.5 Közlekedés

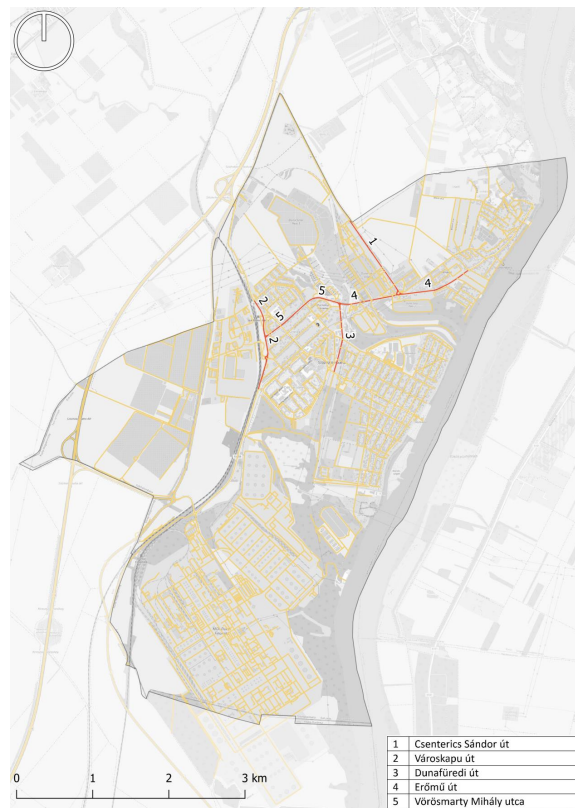
Közúti közlekedés

Százhalombattát közúton az M6-os autópályáról és a 6 sz. főútról, az 51116. és az 51309. számú bekötő utakon keresztül lehet megközelíteni (16. ábra). A 2019-es forgalomszámlálási adatok azt mutatják, hogy ezeken az utakon az utóbbi időszakban növekedett a forgalom, az M6-os autópályán kb. 20 000 jármű, a 6 sz. főúton kb. 12 000 jármű, a 51116. és a 51309. számú bekötő utakon pedig, kb. 5-6 000 jármű közlekedik naponta.

16. ábra: Autópályá, főút, bekötő utak
(Forrás: Saját ábra, SZVKÁ 2020, OSM)

17. ábra: Másodrendű utak
(Forrás: Saját ábra, SZVKÁ 2020, OSM)

A város területén nem található elsőrendű főút, ami szerintem pozitív, hiszen így a városon keresztül nincs nagy átmenő forgalom. Másodrendű utakból viszont 5 van a településen, ezek a Csenderics Sándor út, a Városkapu út, a Dunafüredi út, az Erőmű út és a Vörösmarty Mihály utca (17. ábra).

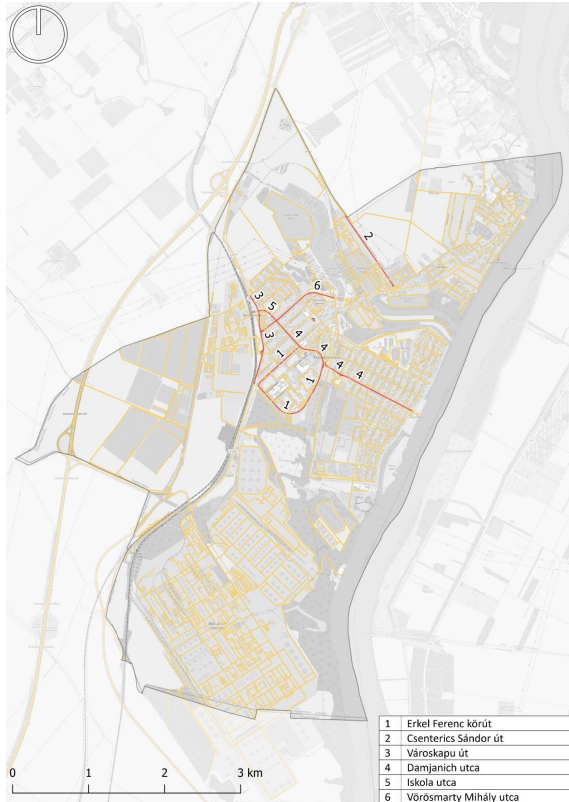
A Százhalombattai Önkormányzat által fenntartott utak hossza a közigazgatási határon belül 73,6 km, ebből a kiépítetlen rész hossza kb. 23,5 km, melynek nagy része külterületen található (19. ábra).

A legleterheltebb utak az Erkel Ferenc körút, a Csenderics Sándor út, a Városkapu út, a

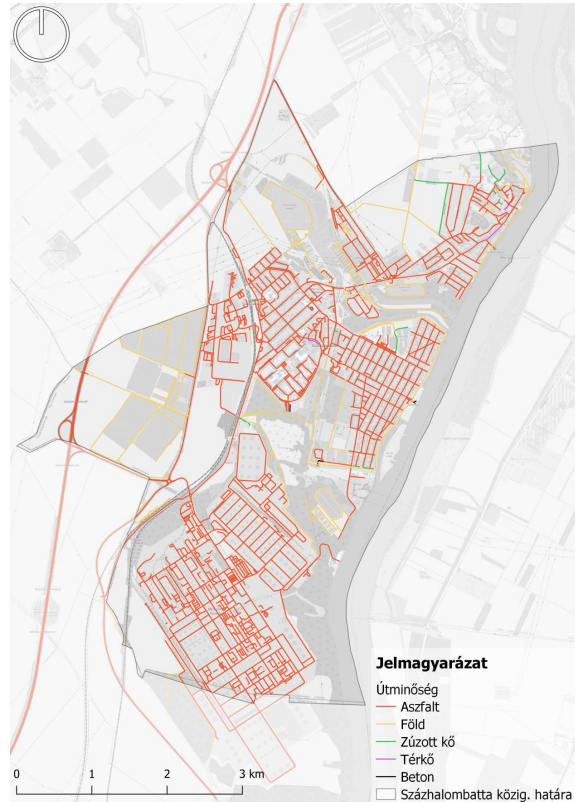
Damjanich út – mely a város főutcája – az Iskola utca és a Vörösmarty Mihály utca, az utóbbi kettőnél főleg a tehergépjármű forgalom okozza a nagyobb terhelést (18. ábra).

A város útjai a legtöbb helyen jó minőségűek, az Önkormányzat folyamatosan törekszik rá, hogy a jövőben is így maradjon (SZVKÁ 2020).

18. ábra: Legleterheltebb utak
(Forrás: Saját ábra, SZVKÁ 2020, OSM)

19. ábra: Utak minősége
(Forrás: Saját ábra, SZVKÁ 2020, OSM)

Közösségi közlekedési hálózatok

Vasút:

Százhalombatta a 40-es vonal mellett helyezkedik el (20. ábra). A vasúti közlekedés ingázás szempontjából igen meghatározó, mivel a lakosság egy jó része a fővárosban dolgozik, így naponta rengeteg ember utazik fel Budapestre. Nem véletlenül megy például reggel 7 és 8 óra között 5 vonat Budapest irányába.

Százhalombattáról vagy Battán keresztül viszonylag sok féle vonat járat közlekedik, ezek a: S42-es Dunaújváros felől Budapest-Déli pályaudvar felé,

S40-es Pusztaszabolcs felől Budapest-Déli pályaudvar felé, helyből induló Kelenföld felé Z42-es Dunaújváros felől Kőbánya-Kispest felé,

és a G40-es Pusztaszabolcs felől Budapest-Déli pályaudvar felé.

Pár éve 2021-ben fejezték be a Kelenföld – Százhalombatta közötti vasúti pálya és állomások

felújítását. Ennek köszönhetően a vonatok a 20,5 km-es Pest vármegyei szakaszon 120 km/h-val tudnak közlekedni, ez nagyon jól jön a zónázó vonatnál, mert így csupán 20 perc alatt be lehet jutni Kelenföldre, az egyébként 29 perces út helyett. Emelett a vasútállomást is szinte teljes mértékben felújították, magas peronokat, peronaluljárót, rámpákat, lifteket, perontetőt, zajárnyékoló falakat, új kerékpártárolókat építettek és bővítették a P+R parkolót is. A vasútállomás előtti buszpályaudvar és a régi parkoló felújítása sajnos nem valósult meg. Százhalombatta rendelkezik még egy vasútállomással a Dunai Finomítónál ([http6](#), [http7](#), [http10](#)).

Buszjáratok:

Százhalombattán a buszok menetrendje elég rendszertelen, a legtöbb helyről csúcsidőben 20-30 percenként, míg napközben 60-120 percenként járnak. Már jó ideje megszűntek a helyi járatok, így a helyközi járatokkal kell beérni, amiknek a hátránya, hogy az egész várost bejárják. Úgy gondolom, hogy városon belül csak azok használják a buszjáratokat, akik nem tehetik meg, hogy autóval közlekedjenek, mivel ehhez a menetrendhez nagyon nehéz alkalmazkodni. Viszont aki nem szereti az átszállást annak a busz jó alternatíva lehet, hiszen van közvetlen buszjárat Kelenföldre.

Százhalombattán a MÁV-csoport 700-as jelzésű buszai járnak, ezek a:

704-es Százhalombatta - Ráckeresztúr - Martonvásár,

705-ös Budapest - Százhalombatta - Ercsi – Adony – Dunaújváros,

708-as Százhalombatta, vá. – Dunafüred – Százhalombatta, aut. ford.,

709-es Százhalombatta, vá. – Dunafüred – Százhalombatta, Régészeti Park,

710-es Budapest - Érd - Százhalombatta,

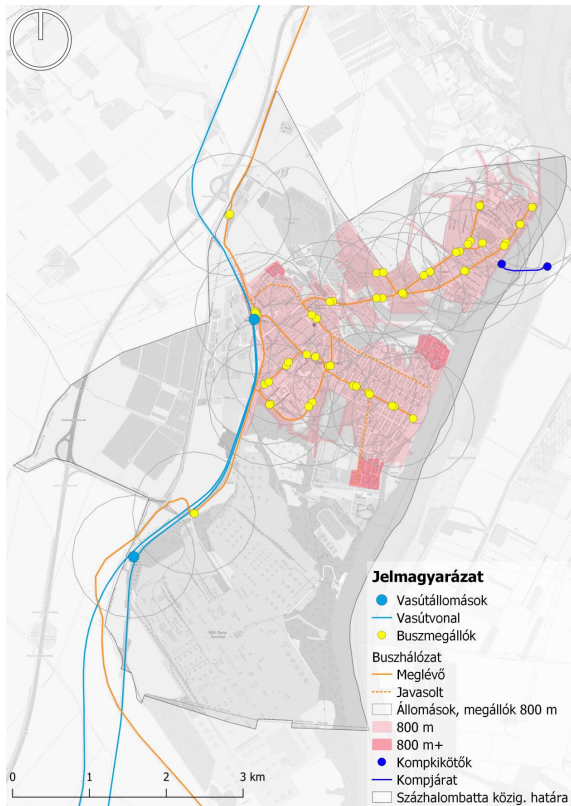
712-es Budapest - Érd - Százhalombatta, Régészeti Park – Százhalombatta, aut. ford.,

715-ös Budapest - Érd - Százhalombatta (gyorsjárat),

756-os Bp. - Budaörs - Törökbálint - Érd – Százhalombatta helyközi járatok.

Ezen kívül van még egy távolsági járat, az 1134-es (Budapest – Dunaújváros – Szekszárd – Pécs – Siklós) ([http10](#), [http88](#), [http89](#), [http90](#)) (20. ábra).

20. ábra: Községi közlekedési hálózatok
(Forrás: Saját ábra, www.mavcsoport.hu,
www.smappen.com, OSM (2025.10.26.)

Vízi közlekedés

Százhalombattán jelenleg csak komp közlekedés elérhető (20. ábra). A komp Battát és Tökölt köti össze, óránkénti járatokkal, aminek napi intervalluma időszakonként változik ([http76](http://76)). A komp közlekedés nem kiszámítható, mivel szeles időben, sötétben, hajóvezetői hiánykor nem üzemel ([http77](http://77)). A legközelebbi átkelési lehetőség az M0-ás hídon van, így alternatív lehetőségnek megfelel, de hosszú távon egy közelebbi híd jelentene megoldást.

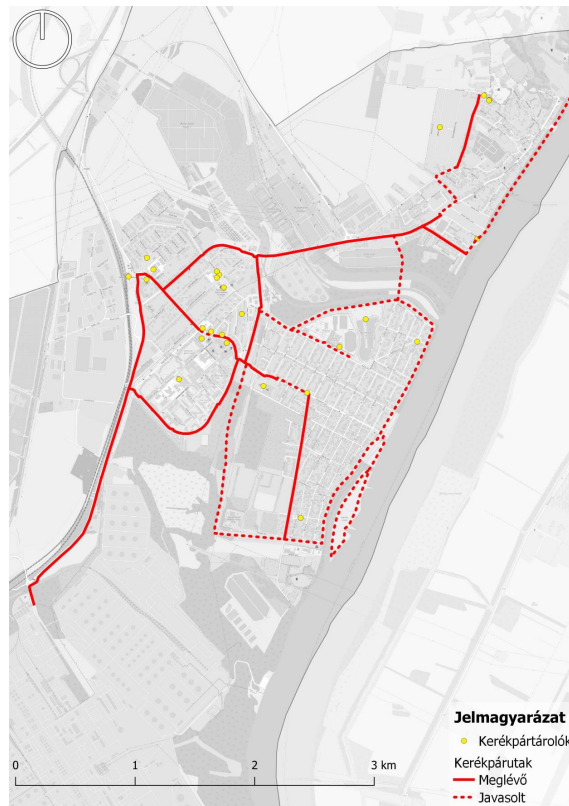
Hajós közlekedés jelenleg nincs, de régebben volt rá példa, ennek tervéről egy 2005-ös cikkben írnak, viszont nem tudni, hogy ezek a járatok meddig működtek, csak azt, hogy kihasználatlanság miatt megszűntek ([http78](http://78), [http79](http://79)). 2014 után tervben voltak elővárosi katamaránok, ennek megvalósulásáról azonban nincsenek információk ([http80](http://80), [http81](http://81)).

Kerékpáros infrastruktúra, mikromobilitási eszközök, gyalogos infrastruktúra

Kerékpáros infrastruktúra:

Kerékpárutak Százhalombatta minden városrészében megtalálhatóak, de az összkép még elég hiányos. Rengeteg kerékpárutat össze kellene kötni, illetve újakat is kellene létrehozni. A városon belüli kerékpárutak jelentős része jó állapotú, vagy nemrég felújított, rövidebb szakaszon találkozhatunk még rosszabb állapotú bicikliúttal is. Érd és Százhalombatta között

21. ábra: Kerékpárutak és tárolók
(Forrás: Saját ábra, futas.net, OSM
(2025.10.14.)

2006 óta tervezik az összekötő kerékpárutat. A Clark Ádám tértől Százhalombatta Óvárosáig vezet az Eurovelo 6-os nemzetközi kerékpárút ([http8](#), [http9](#)) (21. ábra).

Mikromobilitási eszközök - Lime:

A kerékpár mellett megjelentek Százhalombattán jó pár éve a Lime elektromos rollerek. A Lime-al való közlekedés elég drága, de ha meg van szorulva az ember, jól tud jönni. Több éves tapasztalataim alapján, az a legjobb benne, hogy át lehet menni vele másik településre is, ahol vannak Lime-ok, viszont ilyenkor figyelni kell a töltöttségi szintet ugyanis, ha a két település között parkolni tilos zóna található, akkor ott nem lehet letenni a rollert. Vannak behajtani tilos zónák is, ahol nem lehet Lime-al áthajtani, Battán ilyen terület a Szent István tér (Főtér) és régebben a Csónakázó-tó is ilyen helynek számított a vízbe dobott Lime-ok miatt, de ma már itt lehetséges a Lime-al való közlekedés. Internetes kutatásom során láttam Lime elektromos kerékpárokat is, úgy gondolom, hogy a jövőben hasznos lenne, ha ide is bevezetnék, mint Szegeden, de erről egyelőre nincsenek információim ([http86](#)).

Gyalogos infrastruktúra:

Tapasztalataim alapján, a forgalmasabb utak el vannak látva gyalogosjárdákkal. Ezek legtöbb esetben jó minőségűek. A kisebb utcákban, például lakó-pihenő övezetekben általában nincs járda. Itt az emberek az úton kénytelenek sétálni, de ezzel szerintem alapvetően nincsen probléma, ha a gyalogosok időben lehúzódnak az úttestről, idővel azért jobb lenne, ha ezeken a helyeken is létesítenének járdát.

4.6 Demográfiai vizsgálatok

Százhalombatta népessége:

Százhalombatta népességét 1870-től egészen a napjainkig vizsgáltam. 1870 és 2001 közötti felméréseknél a népesség.com adatait használtam, míg 2011 és 2024 közötti időszaknál a

22. ábra: Százhalombatta népesség változása 1870-2024
(Forrás: Saját szerkesztés, [stat.dbhir.com](#) (2025.05.29.)

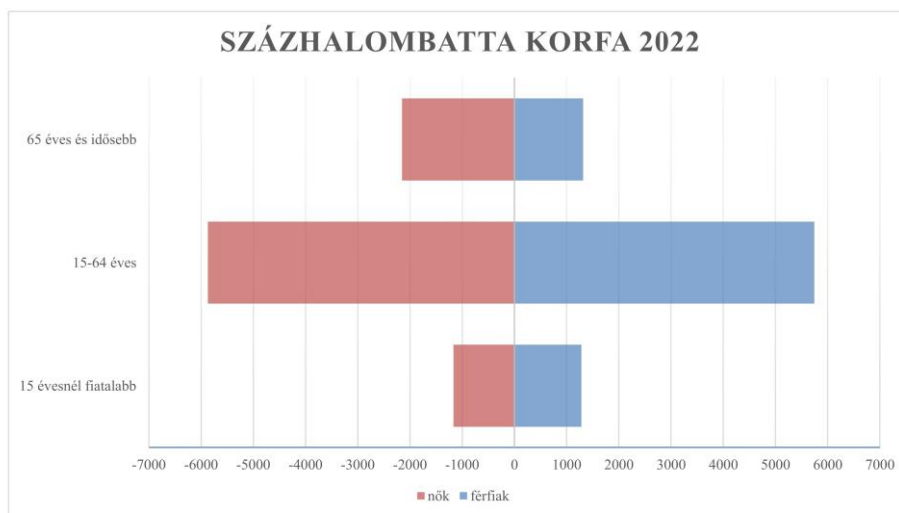

stat.dbhir.com adatait használtam fel (http11, http12). Ezek az oldalak a KSH és a belügyminisztériumi nyilvántartások adataira támaszkodnak, de azoknál sokkal átláthatóbb módon prezentálják. A népesedési diagramról jól leolvasható, hogy 1970-ben óriási népesség növekedés volt a 60-as években elkezdődött iparosítás miatt. 2016-ban laktak Százhalombattán a legtöbben, ekkor 19357 fő élt a városban. Azóta a népesség folyamatosan enyhén csökken, 2024-ben, 18112 fő lakott a településen (22. ábra).

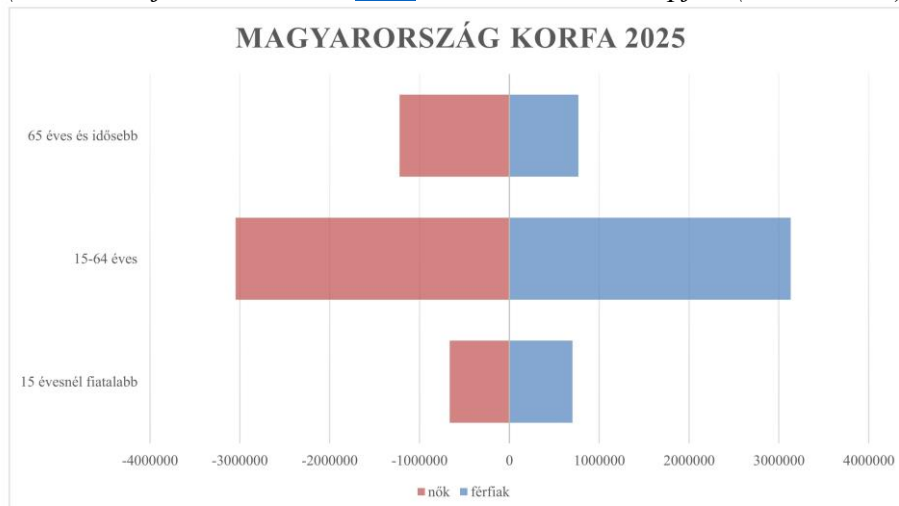
Korfa:

A korfát a 2022-es népszámlálás adatai alapján dolgoztam fel. A korfa alapján megállapítható, hogy egy előregedő társadalomról beszélhetünk. Látható, hogy a fiatalabb korosztályban a férfiak vannak kicsit többen, míg az idősebb korosztály körében már erőteljes a női többség (http13) (23. ábra).

23. ábra: Korfa Százhalombatta 2022,
(Forrás: Saját szerkesztés, [KSH 2022-es adatok alapján](#) (2025.01.16.)

24. ábra: Korfa Magyarország 2025,
(Forrás: Saját szerkesztés, [KSH 2025-ös adatok alapján](#) (2025.08.24.)

Demográfiai összehasonlítás:

Százhalombatta - Magyarország

Az összehasonlításhoz Százhalombatta 2022-es (23. ábra) és Magyarország lakosságának 2025-ös (24. ábra) KSH adatait használtam fel. Ezekből az látszik, hogy a két korfa egymáshoz nagyon hasonló. Mindkét korfa elöregedő társadalmat mutat, ugyanis egyfolytában nő az idősebb emberek aránya (http54). Ez alapján azt lehet megállapítani, hogy Százhalombatta lakosságának összetétele illeszkedik az országoshoz, ezért mindenképp kell foglalkozni az idősekkel, mert egyre nagyobb arányban lesznek jelen a városban is.

4.7 Központok, funkciók

Százhalombattán rengeteg funkció van, amit 10 kategóriára soroltam, ezek a rekreáció, élelmiszerboltok, vendéglátóhelyek, művelődés, iskolák, óvodák, bölcsődék, egészségügyi központ, készenléti szervek és szociális funkciók (25. ábra). Ez a 10 kategória nem fedi le a városban található összes funkciót, az ipari parkban, az Erbe telepen és a központok, alközpontok körül számos kisebb-nagyobb vállalkozás található.

A rekreáció kategória elég sokrétű a Duna-parttól a sportlétesítményeken keresztül egészen a városközpontig jelöltem helyeket a térképen, pl. a Csónakázó-tavat, a Városi Szabadidő Központot, a Kiserdőt, a Főteret, vagy a közösségi házakat (25. ábra).

Az élelmiszerboltok kategóriába, csak a vegyesboltokat jelöltem. Ezek közül a legtöbb csak kis ABC, van egy pár szupermarket és egy hipermarket található (25. ábra).

A vendéglátóhelyek kategóriába kerültek, az éttermek, kocsmák/ pubok, cukrászdák.

Művelődés kategóriába a Kulturális Központ, könyvtár, a Matrica Múzeum és a Régészeti Park került (25. ábra).

A készenléti szerveknél jelöltem a Rendőrőrsöt, a városközpontban, valamint 2 Körzeti Megbízotti Irodát, Dunafüreden a Sportközpont portájánál és Óvárosban a Szent László utcában; az önkéntes mentőállomást a vasútállomásnál, az Urbáriumban és az önkéntes tűzoltóságot az Erbe telepen, valamint a FER Tűzoltóságot a finomító területén (25. ábra).

Végül a szociális kategória, ami még magyarázatra szorul, ide a Városi Családsegítő és Gondozási Központ (VCSGK) épületét jelöltem, Dunafüreden, a Szivárvány téren, az Idősek Otthonát a Déli lakótelepen, a Liszt Ferenc sétányon, a VCSGK Gazdasági Szervezetét, a GEI-t, az Ifjúság útján és a Vöröskeresztes Hajléktalanokat Ellátó Integrált Intézményét, valamint ugyanitt az Erbe telepnél található a Családok Átmeneti Otthona is (http4, http33).

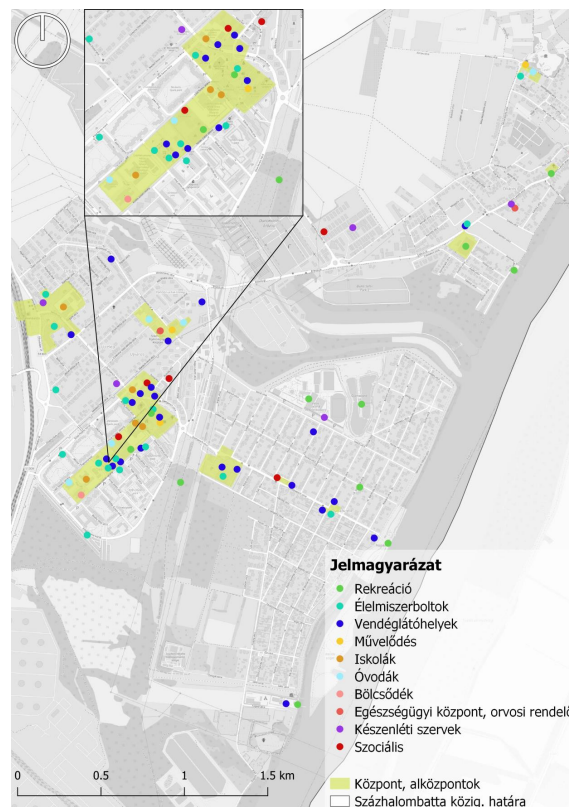
Valamint jelöltem az új Idősek Otthonát a Főtér közelében, ugyan ez még építés alatt áll, de a

közeljövőben, 2026 nyarára tervezik az építkezés befejezését, ősszel, pedig az első lakók is birtokba vehetik (http34) (25. ábra).

Központnak a Déli lakótelep központos területeit, valamint a Főtér körüli területeket jelöltem ki, mert ez a terület a legjobban ellátott rész a városban, itt szinte kivétel nélkül mindent megtalálni, amire a mindennapokban az embernek szüksége van, ez a térképen (25. ábra) is jól látszik. Alközpontokat két csoportba sorolnám 3 nagyobb és 5 kisebb alközpontra. A nagyobbak, jelentősebbek a vasútállomási alközpont, ahol rengeteg üzlet és középiskola található; a Százhalom Egészségügyi Központi alközpont, ahol az „SZTK” mellett a Matrica Múzeum, 2 óvoda és apróbb üzletek találhatóak és a Tesco és környezete, ahol a Tesco mellett 2 szolgáltató ház is található, valamint jelenleg étterem is épül ezen a területen (25. ábra).

A kisebbek Dunafüreden, a Damjanich út mentén a Szivárvány és a Napsugár téren, itt boltok, vendéglátóhelyek és a VCSGK központja található; valamint az óvárosban jelöltem hármat, a futballpályánál az Óvárosi Közösségi háznál és legészakabbra, a Régészeti Parknál. Ezeknél is kisebb üzletek, utóbbinál óvoda található. Ezek a kisebb alközpontok legtöbbször, csak a közvetlen környezetük ellátására alkalmasak, vagy ritkán rendezvény helyszínként használják őket (25. ábra).

25. ábra: Funkció vizsgálati térkép
(Forrás: Saját ábra, Google Térkép, OSM)

4.8 Oktatási és nevelési intézmények

Általános- közép- és művészeti iskolák

Százhalombattán 8 oktatási intézmény működik, ebből 3 általános iskola, 1 általános iskola és gimnázium, 1 technikum és gimnázium, 2 alapfokú művészeti iskola és 1 dobiskola.

A térképen jól látható, hogy ezek az intézmények Százhalombatta központjában, a lakótelepen az Urbáriumban, illetve Újtelepen található. Ebben az esetben is megfigyelhető, a város szétszakadt településképe, ugyanis Dunafüredről, de főleg Óvárosból nehezen megközelíthetők ezek az intézmények (26. ábra).

Az 1. Számú Általános Iskolában, az Arany János Általános Iskola és Gimnáziumban és a Kőrösi Csoma Sándor Sportiskolai Általános Iskolában a tanulók létszáma csökkent, viszont a Széchenyi István Technikum és Gimnáziumban és az Eötvös Lóránd Két Tanítási Nyelvű Általános Iskolában nőtt a tanulók száma. Elmondható, hogy az iskolákban általánosságban nőtt a tanulók létszáma (1-6. Mellékletek) ([http26](#)).

Az iskolák közül a legnagyobb létszámmal az Érdi SZC Százhalombattai Széchenyi István Technikum és Gimnázium (SZISZKI) rendelkezik, ide ugyanis a felnőttképzéssel együtt a 2024/2025-ös tanévben 1054 tanuló járt (Személyes lekérdezés). A SZISZKI-ben a technikumi és szakképző iskolai oktatás keretein belül el lehet végezni az elektronikai-, a gépész-, a gépgyártás-technológiai-, informatikai rendszer- és alkalmazásüzemeltető-, a logisztikai- és a vegyész technikusit, valamint a pénzügyi-számviteli ügyintéző, a szoftverfejlesztő és -tesztelő és vállalkozási ügyviteli ügyintéző képzést. A felnőttképzés keretein belül hasonló szakmákat lehet kitanulni, illetve a gimnázium mellett van lehetőség nyelvi előkészítő osztályba is járni ([http18](#)). „Alapdokumentum szerinti feladatai Gimnáziumi oktatás, általános középfokú képzés szakmai alapozással a 9-12. évfolyamon, szakképesítés megszerzésére felkészítő iskolarendszerű felnőttoktatás nyelvi előkészítő csoport működtetése.” (Battai HEP (2020-2025) 71.old.)

Az Százhalombattai Arany János Általános Iskola és Gimnáziumban, van lehetőség 8 évfolyamos tantervű gimnáziumi osztályba járni, ahol 5-8. osztályban emelt szinten tanítják az angolt és a matematikát és 9-12. osztályban, pedig az emelt szintű biológiát vagy informatika-matematikát lehet választani. A 8. osztály után, pedig emelt szintű informatika-matematika, emelt szintű biológia és középfeladót/ haladó angol tagozatos osztályokban lehet továbbtanulni ([http19](#)). „Alapdokumentum szerinti feladatai Ált. isk. nevelés-oktatás, SNI tanulók általános iskolai (gyógypedagógiai) nevelése, oktatása, négy és nyolc évfolyamos gimnáziumi nappali tagozatos nevelése-oktatása nyelvi előkészítő csoport működtetése Regionális Autista Központ

működtetése.” (Battai HEP (2020-2025) 71.old.)

Az Eötvös Lóránd Református Két Tanítási Nyelvű Általános Iskolában 2010 óta van lehetőség magyar-angol két tanítási nyelvű osztályba járni. Ez azt takarja, hogy az angol nyelv tanításán felül, egyes tantárgyakat, mint a pl. a történelem, digitális kultúra, angol nyelven tanítanak. (http20) „Alapdokumentum szerinti feladatai Ált. isk. nevelés-oktatás, két tanítási nyelvű magyar-angol tagozat.” (Battai HEP (2020-2025) 71.old.)

A Százhalombattai 1. Számú Általános Iskolában emelt szintű matematika-, illetve angol nyelvoktatást folyik. (http21) „Alapdokumentum szerinti feladatai Ált. isk. nevelés-oktatás, emelt szintű matematika oktatás, szerb nemzetiségi nyelv oktatása.” (Battai HEP (2020-2025) 71.old.)

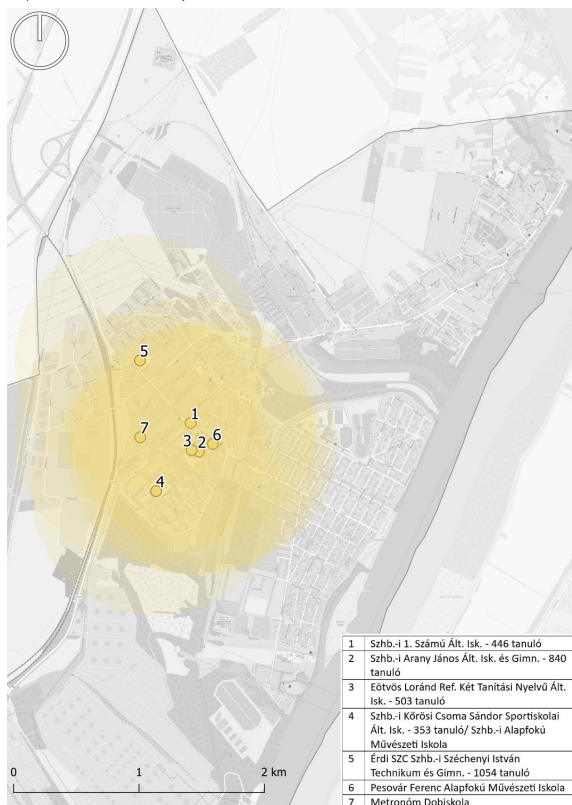
Százhalombattai Kőrösi Csoma Sándor Sportiskolai Általános Iskola „alapdokumentum szerinti feladatai Ált. isk. nevelés-oktatás, sportiskolai feladatok ellátása.” (Battai HEP (2020-2025) 71.old.)

A Pesovár Ferenc Alapfokú Művészeti Iskolának a néptánc oktatás a fő profilja, hiszen ez egy „Néptáncsuli”, de emellett az ide járó gyerekek megismerkedhetnek a magyar népi játékokkal, hagyományokkal is. Hazai viszonylatban a Forrás Néptáncgyűttes az egyik legsikeresebb és legkiemelkedőbb néptáncgyűttes. A Néptáncsuli közel 400 taggal büszkélkedhet. A képzést délutánonként tartják, heti két alkalommal, Százhalombattán, Érden, Diósdon és Tárnokon, ugyanis ezeken a településeken is vannak kihelyezett tagozatok. A képzés 6-18 éves korig folyik (http22).

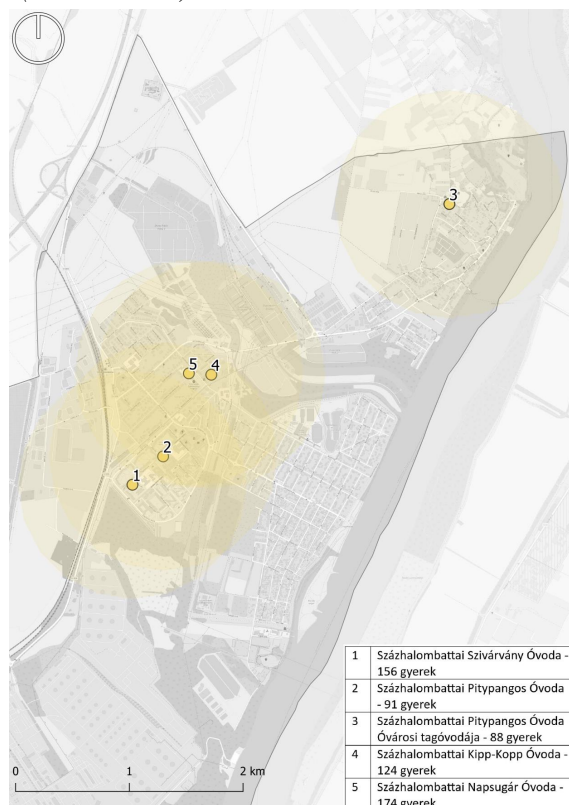
A Százhalombattai Alapfokú Művészeti Iskolában zeneművészetet és képzőművészetet lehet tanulni, 6-22 éves korig. A foglalkozásokat iskola után, délutánonként tartják. A zeneművészeti szakon rengeteg hangszeren tanítanak játszani, úgymint a zongora, furulya, fuvola, klarinét, szaxofon, hegedű, cselló, gitár, trombita, kürt, harsona, tuba és az ütőshangszerek. (http23) „Alapdokumentum szerinti feladatai alapfokú művészetoktatás: zeneművészeti és képzőművészeti ág.” (Battai HEP (2020-2025) 71.old.)

Százhalombattán még megtalálható a Metronóm Dobiskola is, mely fő profilja a könnyűzene oktatás, továbbá a dob és egyéb ritmushangszerek népszerűsítése. (http24)

26. ábra: Iskolák elhelyezkedése
(Forrás: Saját ábra, dari.oktatas.hu, OSM (2025.08.24.)

27. ábra: Óvodák elhelyezkedése
(Forrás: Saját ábra, dari.oktatas.hu, OSM (2025.08.24.)

Óvodák, bölcsőde

Óvodák:

Százhalombattán most már csak 5 óvoda működik (27. ábra), ugyanis 2023-ban, a városközpontban, a Százhalombattai Százszorszép Óvodát felszámolták, hiszen már csak 50%-os kapacitással üzemelt. Az ide járó gyerekeket, pedig szétosztották a megmaradt intézmények között.

Ez a diagramokon is jól látszik, hiszen hiába nullázódott le az egyik óvoda, a gyerekek számában összességében nem lett óriási változás. Ugyanitt megfigyelhető, hogy a gyerekeket valószínűleg két százhalombattai óvoda fogadta be, ugyanis 2022-ről, 2023-ra a Napsugár- és a Kipp-Kopp Óvodában hirtelen megemelkedett az ide járó gyerekek száma. Napsugár Óvodában, Kipp-Kopp Óvodában, Szivárvány Óvodában nőtt, Óvárosi Óvodában csökkent, Pitypangos Óvodában stagnál a gyerekek száma. Összességében nőtt, de 2022-höz képest kevesebb a gyerekek száma (7-13. Mellékletek) (http26).

Az így felszabaduló épületet, idős otthonra alakítják át, ugyanis a város öregedő lakossága miatt, szükségszerűvé vált egy új idősek otthona létrehozása, hiszen a meglévő már nagyon régóta teljes kapacitással üzemel, ezzel a fejlesztéssel, pedig plusz 50 embert tudnak befogadni.

(http25)

Az óvodák közt a legnagyobb kapacitással a Százhalombattai Napsugár Óvoda rendelkezik, itt jelenleg 174 gyereket nevelnek. (http26)

Az intézményekben rendelkezésre állnak a sajátos nevelési igényű és fogyatékkal élő gyerekek számára megfelelő fejlesztő szakemberek. (Battai HEP)

Az óvodáknak különféle profiljuk van:

Szivárvány Óvoda fő profilja a „komplex esztétikai nevelés” és a sajátos nevelési igényű gyermekek gondozása. Ezenfelül nagy szerepet kap „az érzelmi nevelés, az erkölcsi nevelés, a családi nevelés és az integrált nevelés” is. (Battai HEP (2020-2025) 65-66.old.)

A Pitypangos Óvoda mindkét egysége a központi és az Óvárosi is, „a Tevékenységközpontú keretprogramot” alkalmazza. Az Óvárosi tagóvoda végzi még a „szerb nemzetiségi óvodáztatást” is. Ezenkívül figyelmet fordítanak még a „környezeti nevelésre, egészséges életmódra nevelésre, érzelmi nevelésre, szocializációs funkciók érvényesítésére, a szerb nemzetiségi kultúra és nyelv megismerésére” is. Valamint az alapító okirat szerint az „SNI gyermekek óvodai nevelése” is feladatuk. (Battai HEP (2020-2025) 65-66.old.)

A Kipp-Kopp Óvoda az „Óvodai Nevelés Országos Alapprogramja” mintájára, a „pedagógiai program” alapján végzi munkáját. A programnak kiemelt területei a „partnerközpontú működés, egészséges életmódra nevelés, környezeti nevelés – Zöld Óvoda Program működtetése”. (Battai HEP (2020-2025) 65-66.old.)

A Napsugár Óvoda a „Személyiségfejlesztés a közösségben” program alapján végzi munkáját. Ennek fontos elemei a „az érzelmi nevelés, a közösségi nevelés és szocializáció”, valamint az „egészséges életmódra nevelés”. (Battai HEP (2020-2025) 65-66.old.)

A térképen jól kivehető, hogy a településen az óvodák lefedettsége az iskolákénál sokkal kedvezőbb. A városközponti részt, a lakótelepeket, az Újtelepet, az Urbáriumot, illetve Dunafüred nyugati részét fedik le a legjobban, de az óvárosi óvoda miatt ebből a szempontból az a városrész sincs elmaradva a többitől. A térkép jól megmutatja a település ellátottsági szempontból kieső területeit. Ebből is látszik, hogy óvoda ellátottság szempontjából a leginkább kieső területek az Óváros déli része (Mattakert) és Dunafüred ÉK-i, DK-i része (27. ábra).

Bölcsőde:

Csak százhalombattai gyerekek számára, 6 hónapos kortól 3 éves korig. 120 gyerek befogadására képes, 10 csoportszobával rendelkezik (28. ábra) (http5).

4.9 Szociális ellátórendszer

Százhalombattán ezt a feladatot a Városi Családsegítő és Gondozási Központ (VCSGK) és a Magyar Vöröskereszt látja el. Ezen 4 pontban összegzem, hogy milyen feladatokat lát el pontosan ez a 2 szervezet (28. ábra) ([http4](#), [http5](#), [http33](#)).

Szociális segélyek és támogatások rendszere

Szociális étkeztetés: ez a szolgáltatás azon embereknek szól, akik valamilyen szociális, egészségi vagy egyéb probléma miatt nem tudnak magukról, illetve családtagjaikról megfelelően gondoskodni. A VCSGK naponta egyszeri meleg ebédet kínál, amit helyben, a VCSGK-ban vagy otthon is el lehet fogyasztani. Orvosi javaslatra, rászorulóknak házhoz szállítják az ételt.

Házi segítségnyújtás: célja, hogy a rászorulók számára biztosítsák saját otthonukban, az önálló életmód fenntartását. Támogatják azokat az embereket, akik nem tudják magukat önerőből ellátni, hozzátartozójuk nem tud gondoskodni róluk, egészségügyi állapotuk miatt segítségre szorulnak, rehabilitáció után segítséget igényelnek. Ennek a segítségnyújtásnak két fajtája van, a szociális segítség, ami nem igényel szakképzettséget, pl. higiénia fenntartása, háztartási feladatok segítése és a személyi gondozás, ahol szakképesítést igénylő gondozási, ápolási feladatokat kell teljesíteni ([http5](#)).

Idősek otthona

Idősek tartós bentlakásos Otthona: ápolást, gondozást biztosító intézet. 30 fő befogadására képes, csak állandó százhalombattai lakcímmel rendelkezőt tudnak fogadni. Kérelem benyújtásával lehet bekerülni, ha van szabad hely és az illető napi több, mint 4 óra gondozásra szorul.

Idősek átmeneti gondozóháza: Idősek és 18. életévüket betöltött beteg emberek vehetik igénybe, akik nem tudnak magukról gondoskodni. 1 évig vehető igénybe, orvosi szakvéleménnyel egyszer 1 évvel meghosszabítható. 24 órás felügyelet, naponta 4 étkezés, hetente egyszer orvosi ellátás, mentálhigiénés munkatárs biztosított ([http5](#)).

Szociális bérlakások, hajléktalanok átmeneti szállása

Százhalombatta önkormányzata 2024. október 3-án, ismét pályázatot hirdetett 8 db önkormányzati bérlakás bérbeadására. A pályázaton csak olyan személyek vehetnek részt, akik százhalombattai lakóhellyel vagy tartózkodási hellyel rendelkeznek és életvitelszerűen a településen laknak. A lakásokat maximum 2 évig lehet bérelni. Az igényelhető lakások mérete

az odaköltöző személyek számától függ. Két fajta bérlakás igényelhető, szociális alapon-, és költségalapon meghirdetett bérlakás. Az odaköltözők nem birtokolhatnak beköltözhető lakásingatlant. Abban az esetben, ha a pályázó személy jelenleg is egy önkormányzati bérlakás bérlője, nem rendelkezhetsz lakbér vagy közüzemi díj tartozással ([http87](#)).

A Magyar Vöröskereszt látja el a Százhalombattán élő, illetve Százhalombattára érkező hajléktalanokat, átmeneti szálláshelyet, nappali melegedőt, éjjeli menedékhelyet és utcai gondozói szolgálatot biztosít a rászorulóknak számára ([http4](#)).

Családsegítő és gyermekvédelmi szolgáltatások

Család-, és Gyermekjóléti Szolgálat: főbb feladatai, hogy megkeresse a szociális, mentálhigiénés, valamint az egyéb válsághelyzetbe került embereket, családokat; tanácsot nyújt az élet számos területén; anyagi problémákkal szenvedők megsegítése; családi viszályok megoldását segíti; közösségépítő programokat szervez; adományokat kezel; hivatalos ügyek lebonyolítását segíti; tájékoztatást ad az ellátások, szolgáltatások igénybevételéhez.

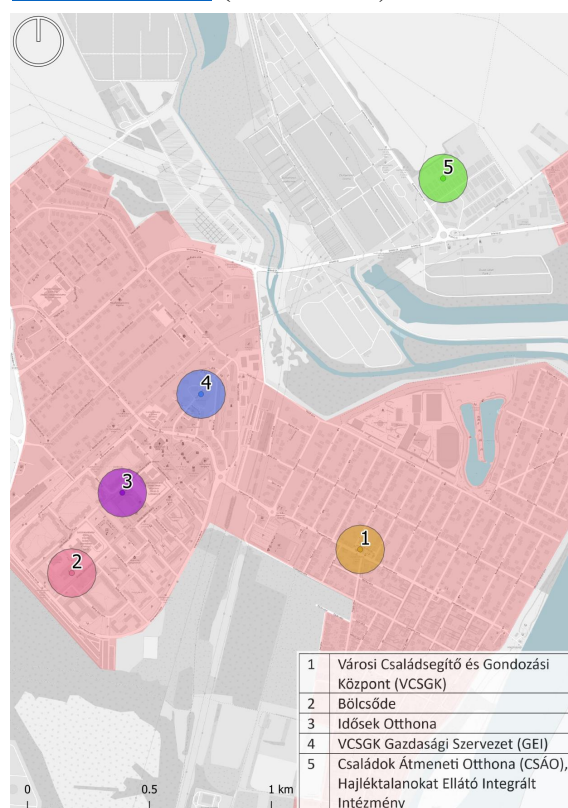
Családok Átmeneti Otthona:

A Családok Átmeneti Otthonában (CSÁO) 65 főt tudnak fogadni. Itt a rászoruló családokon segítenek, hogy nekik is legyen lehetőségük önálló életet élni. Az intézmények célja, az egész család együttes elhelyezése, ezáltal a gyerekeket meg tudják óvni a gyermekvédelmi gondozásba kerüléstől és a veszélyeztetettségétől. Az intézmény 2 részből áll, a CSÁO I-ben 10, valamint a CSÁO II-ben 7 szobában szállásolják el a családokat. A mindennapi élethez szükséges tennivalók, mint a főzés, étkezés, tisztálkodás, mosás biztosítottak. Ezekre közös helyiségekben van lehetőség. Közösségi tevékenység folytatására, pedig társalgóban, játszószobában, valamint játszótéren van mód. Az anyák segítséget kapnak a gyermekneveléshez, illetve, ha szükséges a gyerekek fejlesztésre is kerülnek. Az itt lakók számára biztosított a jogi és pszichológia tanácsadás is ([http33](#)).

Egyéb szolgáltatások

Iskolai védőnők, pszichológus, jogi tanácsadás, gazdasági szervezet (intézményi étkeztetés), ellátott jogi képviselő ([http5](#)).

28. ábra: Szociális intézmények
 (Forrás: Saját ábra, vcsgk.hu,
voroskereszt.hu (2025.09.01.)

4.10 Közösségi létesítmények

Kulturális intézmények

Barátság Kulturális Központ (BKK)

Az 1960-70-es években jött létre a BKK jogelődje, a finomító területén található Barátság Művelődési Ház (BMH), a városi intézményt csak később 1985-ben adták át. A BKK Százhalombatta központjában, a Szent István téren (Főtéren) található (29. ábra). Legfontosabb helyisége, a pótszékekkel együtt 420 férőhelyes színházterem, ahol különböző szintársulatok szoktak fellépni, gyakran vannak stand up estek, számos városi rendezvény, táncelőadások és koncerteknek ad otthont. Az épület előcsarnokában, a kamarateremben és a galériában kapnak helyet a különböző kiállítások. Az épület művészbemutató felőli földszintjén elhelyezkedő termekben biztosítják a táncgyűttek, gyermek szakkörök, kisgyermekes foglalkozások, művészeti csoportok, sport csoportok és klubok/ nyugdíjasklubok programjai számára a helyszínt. A BKK-ban a fiatalok számára van lehetőség diákmunka, valamint közösségi szolgálat teljesítésére. Fontos kiemelni, hogy az épület 2010-es belső átalakításakor ügyeltek az akadálymentesítésére, így az időseket és a mozgáskorlátozottakat az épületben lift segíti, illetve a színházterem nézőtere is akadálymentes, a mozgáskorlátozottak számára is ki vannak

alakítva helyek. Emellett ez az intézmény a város különböző pontjain, pl. a Főtéren, vagy az Óvárosi Szent László téren szokott rendezni kültéri programokat is ([http35](#), [http36](#), [http32](#)).

Hamvas Béla Városi Könyvtár (HBVK)

A mai HBVK előtt, a Százhalombattai a könyvtáraknak a története visszanyúlik egészen 1921-ig, az egyletek kis könyvtáráig. Később a DKV-nak (Dunai Kőolajipari Vállalat) és a DHV-nak (Dunamenti Hőerőmű) is lettek könyvtárai (ezek a mai napig működnek), sőt a városban 1969-ben több könyvtár is működött. 1971-től a Barátság Művelődés Háza (BMH) (régebben DKV Beruházások Művelődési Háza) biztosította a Városi Tanács támogatásával, a közművelődési és könyvtári feladatok ellátását a városban, ekkor kapta meg a BMH nevet.

Ez a könyvtár kicsi volt (25 m²) és egyéb problémák is felléptek, így végül 1984 végén készült el a Barátság Művelődési Központ és Könyvtár, ebből a művelődési központ területe 4000 m² és a könyvtár területe 1200 m² lett. 1991-ig, a "Kőrösi" Általános Iskola megépüléséig 12 tanulócsoport is helyet kapott itt, mert a város nem volt felkészülve a demográfiai hullámra és új iskolát nem tudtak építeni.

A könyvtár 2 szinten terül el, a felső szinten a felnőtt könyvtár 457 m²-en, az alsó szinten a gyermekkönyvtár 262 m²-en, emellett irodák, raktár és zenei könyvtár is van. A könyvtár 1991-ben vált önálló intézménnyé. A 90-es években különböző klubok alakultak meg a könyvtárban. 1996-ban Internet központot és kávézót hoztak itt létre. A könyvtár letéteket tartott fent a Hága munkásszállón és az Óvárosi közösségi házban, melyből 1995 óta csak az óvárosi maradt fenn. A könyvtár 1999-ben kapta meg a HBVK nevet. A könyvtárban a mai napig tartanak előadásokat, kiállításokat, különböző rendezvényeket, sőt városi eseményre is van, hogy kitelepülnek.

Az intézményben két részleget tudunk megkülönböztetni a felnőtt- és a gyermekkönyvtárat.

A felnőtt könyvtárban a kölcsönzői pultnál, a beiratkozáson és a kölcsönzésen kívül egyéb irodai szolgáltatások is biztosítottak, illetve van lehetőség gépidőt igényelni böngészéshez.

Az olvasói térben elhelyezkedő tájékoztató pultnál, elektronikus katalógus is segít a tájékozódásban. A könyvek mellett találunk itt hangoskönyveket, közel 70 fajta folyóiratot, több, mint 1000 DVD-ből, CD-k közül lehet válogatni. Ha valami nem található a könyvtárban, akkor van lehetőség könyvtárközi kölcsönzésre. Természetesen itt megtalálható Hamvas Béla műveinek gyűjteménye is. Előzetes egyeztetés esetén vállalnak ingyenes könyvtárbemutatót és könyvtárhasználati foglalkozásokat felső tagozatos és középiskolás csoportok számára.

Könyvtári órákra is nyílik lehetőség, ha valaki valamilyen témakör szakirodalmára kíváncsi, illetve pedagógusoknak más témák könyvtári feldolgozását is vállalják.

A gyermekkönyvtár több részből áll. Kézikönyvtárból, ahol a tanulók segítséget kaphatnak a házi feladathoz, vagy kutatómunkához, lexikonok, enciklopédiák és kézikönyvek segítségével. A szakkönyves állományban, ismeretterjesztő és ismeretközlő könyvekből lehet válogatni. Szépirodalmi részlegén a leporellóktól, a kötelező olvasmányokon át, ifjúsági szórakoztató irodalomig sok minden megtalálható. Ezeken kívül diafilmeket gyűjtenek és időszaki kiadványokat, hangoskönyveket is tartanak.

Vannak irodai szolgáltatások úgy, mint a fénymásolás, spirálozás, hőkötés, laminálás, szkennelés és a faxolás. Az elektronikus, online szolgáltatások közül az online katalógus és az egyéb szolgáltatások mellett fontos, hogy a HBVK egy NAVA-pont (Nemzeti Audiovizuális Archívum), így az országos földfelszíni televíziók archív felvételeit, magyar filmeket és a Mediawave archívumot is el lehet innen érni. Közösségi szolgálatot is lehet törleszteni online beadandóval, illetve terembérlésre is van lehetőség.

A könyvtár gyűjteményeiben folyóiratokat, a városi archívumot, a Hamvas gyűjteményt és a népmese gyűjteményt találjuk.

A szakdolgozatom szempontjából fontos, hogy a könyvtár felső részét akadálymentesen a BKK-n keresztül lifttel lehet elérni, míg az alsó részt az alsó, szolgálati bejáraton keresztül (http36) (29. ábra).

„Matrica” Múzeum és Régészeti Park

A „Matrica” Múzeum fenntartója és alapítója a százhalombattai Önkormányzat. Az 1980-as években vetődött fel egy helytörténeti múzeum megalapítása, melynek alapját a „Matrica” Honismereti szakkör adta, mivel ők gyűjtötték az építkezések során felbukkanó leleteket. 1984-ben Poroszlai Ildikó (régész, muzeológus) segítségével valósulhatott meg a múzeum, melynek első kiállítása 1987-ben nyílt az egészségügyi központtal szembeni kúriaépületben (29. ábra). A kiállítás a mai napig a kúriaépületben található, amit 2005-2007 között felújítottak és 2009 óta megtekinthető a jelenlegi állandó kiállítás.

„Matrica” a nevet a múzeum a település római kori nevére kapta. Az állandó kiállítás, a jégkorszak és a XIX. század közötti időszakot mutatja be, megtekinthetőek a településen talált leletek, valamint a kiállítás interaktív játékokkal, tableten keresztül, digitális katalógussal és kincskereső játékkal egészül ki.

Időszaki kiállításokat a galériában mutatják be, itt van lehetőség a helyi képzőművészek műveinek és más kiállítások, pl. Vasarely bemutatására. A földszinten található egy múzeumpedagógiai terem, mely alkalmas foglalkozások, táborok, előadások tartására. A múzeumkertben, a római kori táborban és temetőben talált kőemlékek vannak kiállítva, valamint különféle események megtartására is alkalmas. A múzeum gyűjteményét és látványtárát csak jeles alkalmakkor lehet megtekinteni.

Az oldalon forrást nem találtam, de ott jártamkor úgy emlékszem, hogy a múzeum épülete is akadálymentes.

A Régészeti Park megvalósítása 1990-ben merült fel Poroszlai Ildikónak, az akkori múzeum igazgatónak és 1996-ban nyitotta meg kapuját. A parkban a 115. számú feltárt halomsír, 1998 óta megtekinthető az idelátogatók számára, melyben rövid bemutatón keresztül betekintést nyerhetünk a temetkezésbe, illetve kialakításra került egy bronzkori és egy vaskori falu is elődeink mindennapjainak bemutatására. A házak körül a növényzetet is a kornak megfelelően alakították vissza. Megvalósításra került még egy mini labirintus és egy mezítlás ösvény is. A Régészeti Park 3,5 hektáron fekszik és területén 5 halomsír helyezkedik el (29. ábra).

Tudományos kísérleti műhelyként is funkcionál, ahol olyan kísérleti régészeti tevékenységeket végeznek, mint az őskori bronzöntés vagy a kemencés edényégetés.

A halomsírmező kutatását 2013 óta, az ELTÉ-vel közösen folyamatosan végzik, így került napvilágra, hogy az 50 hektárosnak gondolt temető, valójában 70 hektáron fekszik és a 122 db halomsír a valóságban a 400-hoz közelít.

A „Matrica” Múzeum civil szervezete a Százhalom Alapítvány, amely segítségével valósult meg a Régészeti Park. A Százhalom Alapítvány több régészeti lelőhelyen lévő földingatlanok tulajdonosa és évente kétszer táborot szervez az általános iskolás gyermekek számára, a Régészeti Park területén.

A Múzeumban és a Parkban is elérhető idegenvezetés és foglalkozások egyes korosztályok számára, valamint különböző programok közül is válogathatunk ([http37](http://37)).

Szekeres József Konferencia- és Rendezvényközpont (Szekeres) – Táncház

A Szekerest a Barátság Kulturális Központ üzemelteti. A 2010 tavaszán elkészült modern épület a Főtér legújabb épülete (29. ábra). Az épület területe közel 2500 m², benne kettő 465 m²-es terem található, melyeket hangszigetelt falakkal tovább lehet osztani, így egyszerre több rendezvény megtartására is alkalmas. A termeket multimédiás rendszerekkel szerelték fel, így

alkalmas megbeszélések, konferenciák megrendezésére is. A Szekeres a 10-50 fős kisebb rendezvényektől, a 200-400 fős rendezvények befogadására is ideális választás lehet. Az épület tetején közel 1000 m²-es tetőterasz található, mely megfelelő esküvők, vagy céges, családi rendezvények megtartására. A tetőterasz megközelítésére a „piramisból” van lehetőség, ami szerintem egy érdekes része az épületnek. Igény szerint akár az egész rendezvényt lebonyolítják, a dekorációktól, a rendezvényszervezésen át, a cateringig. Parkolásra a Szekeres közelében a felszínen, illetve a 60 férőhelyes mélygarázsban is nyílik lehetőség. A Szekeresben számos rendezvényt, konferenciákat, tanácskozásokat és szakmai, szórakoztató eseményeket tartottak már, pl. esküvőket, képviselő-testületi üléseket, állásbörzét, alapítványi bálakat, koncerteket stb. Fontos, hogy az épület teljesen akadálymentes ([http38](#), [http39](#)).

Az épület másik felében a Táncház helyezkedik el, erről bővebben a művészeti iskolás résznél írtam.

Közösségi házak

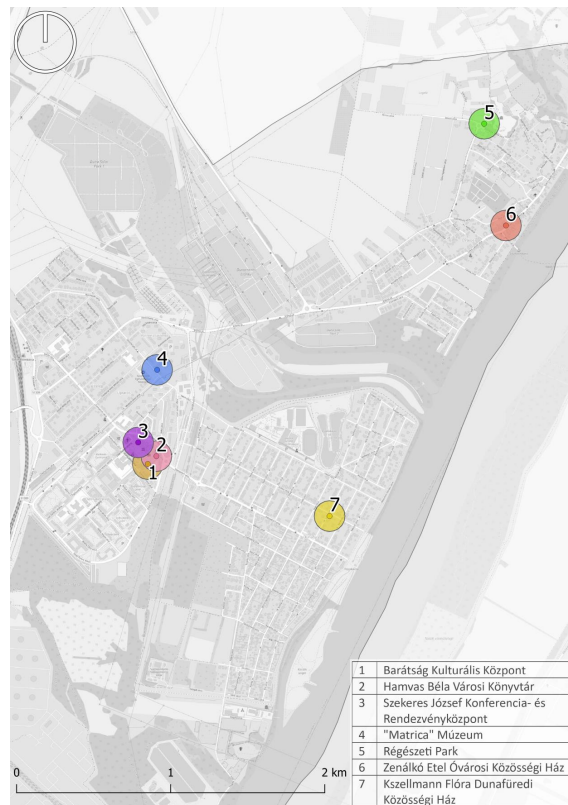
Százhalombattán 2 közösségi ház található egyik a Kszellmann Flóra Dunafüredi Községi Ház (Flóra-ház), a másik az Zenálkó Etel Óvárosi Községi Ház (29. ábra). Ezeket a közösségi házakat a Korshak Kft. üzemelteti.

A Flóra-ház különböző közösségeknek van fenntartva. Oldala szerint, különféle tornákat, jógákat tartanak itt, illetve a helyi nyugdíjas klubok használják főként az épületet. A közösségi programokon kívül, nyári táboroknak, családi- és közösségi napoknak is helyszínéül szolgál.

A Zenálkó Etel Községi ház színház teremmel, közösségi terekkel, valamint melegítő konyhával, vizes blokkal és egy kis udvarral is rendelkezik. Ezt az épületet is leginkább közösségek használják úgy, mint az Amatőr Zenekari Klub, Angol Társalgási Klub, nyugdíjas klubok, sport klubok, vagy az Óvárosi Rajzstúdió. A közösségi felhasználáson kívül itt is tartanak programokat, pl. Óvárosi Szent László Napokat, bábelőadást vagy családi napot.

A Községi Házak bérlésére, valamint közösségi szolgálat lehetőségére is van lehetőség ([http40](#)).

29. ábra: Kulturális intézmények
(Forrás: Saját ábra, Google Térkép, OSM)

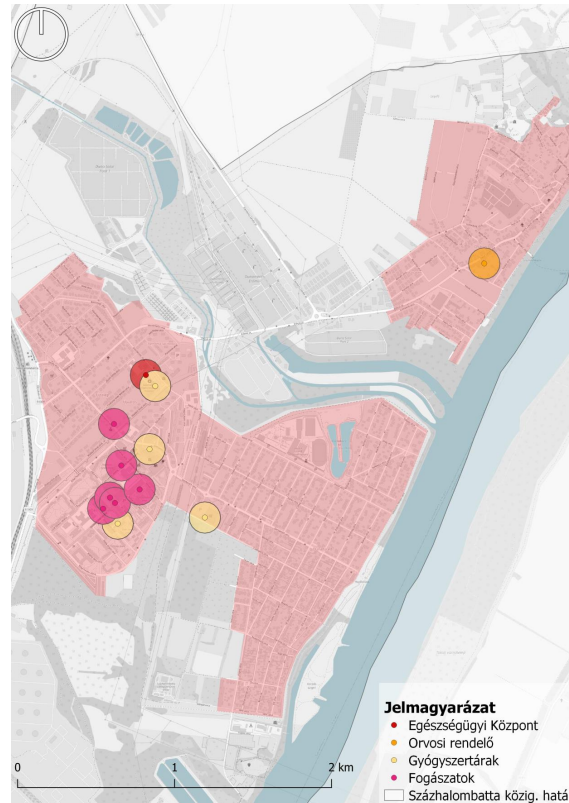

4.11 Egészségügyi ellátás

Jelenleg Százhalombatta egész jól ellátott egészségügyi szempontból, hiszen az alapellátáson kívül, 30 féle szakrendelés és egynapos sebészet is megtalálható a helyi egészségügyi központban (30. ábra) ([http53](#)). Azonban itt is probléma az orvoshiány, így előfordul, hogy némelyik rendelés bizonyos ideig nem elérhető ([http46](#)), valamint nem olyan rég 2024. elején megszűnt a helyi ügyelet is, a Kormány központosítása miatt ([http47](#)). A Százhalom Egészségügyi Központ és Egynapos sebészet (SZEK) mellett, található az Óvárosban egy orvosi rendelő (30. ábra) is, ezzel segítve az ott élők alapellátását. Idén márciusban megnyílt a Novus Medical Százhalombatta magán egészségügyi szolgáltatás, ami a SZEK épületében (30. ábra) kapott helyet ([http48](#)). Célja, az orvosok Százhalombattán tartása, valamint a helyi állami egészségügyi ellátás finanszírozása. Körülbelül 1,5 éve csak a százhalombattai emberek számára van lehetőség igénybe venni a SZEK állami ellátását, viszont a Novus Medicalban térítés ellenében mindenki igénybe veheti a szolgáltatásokat ([http49](#)). Itt jelenleg 6 féle szolgáltatás vehető igénybe, ezek a sebészet, fül-orr-gégészet, kardiológia, nőgyógyászat, urológia és a dietetika ([http50](#)). A jövőben tervezik bővíteni szolgáltatásaikat ([http51](#)). Ezekon a szolgáltatásokon kívül még 6 helyen találtam magán fogorvosi szolgáltatást, amik a város

központi területén található (http52). Gyógyszertárak a városközpont területén, a SZEK-ben és Dunafüreden, a Tescoban megtalálhatók (30. ábra).

30. ábra: Egészségügyi ellátás
(Forrás: Saját ábra: Google Térkép, OSM)

4.12 Szabadidő- és sportlétesítmények, városi sportélet

Sporthalom Nonprofit Kft. – Sportközpont, Városi strand, Uszodakomplexum + Edzőtermek, fitness centerek

Sportközpont, Városi Strand, uszodakomplexum

A Sportközpontot, a Strandot és az uszodakomplexumot is a városi tulajdonú Sporthalom Nonprofit Kft. üzemelteti (http55). Ez a 3 szabadidő- és sportlétesítmény gyakorlatilag két helyen található. A Strand és a Sportközpont Dunafüreden, az uszodakomplexum pedig a Déli lakótelepen (31. ábra).

A Sportközpontot 3 főegységre lehet osztani Sportcsarnokra, 2 labdarugó pályára és 6 tenispályára (a térképen 1 ponttal vannak jelölve). A sportpályák megfelelő állapotúak, viszont a sportcsarnokról ez már nem elmondható, hiába esett át már belső felújításon, a teteje néhol beázik és a szellőzése sem megfelelő, kívülről esztétikailag sem valami szép látvány, nemhiába

45 éves épületről van szó. Jelenleg 1200 fős nézőtérrel rendelkezik, valamint a sportolók számára 6 öltözővel és egy konditeremmel. Ha minden rendben halad nemsokára teljes átalakításon fog átesni, szinte teljesen újjá lesz építve, így fenntartása költséghatékonyabbá válik, illetve a zöld épületminősítés is kilátásba kerül ([http56](#)).

A két labdarugó pálya közül az egyik edző, a másik egy centerpálya. A centerpálya körül salakos futópálya, valamint mellette egy 1500 fős nézőtér helyezkedik el ([http57](#)). A Sportközpont területén délutánonként edzések zajlanak és hétvégenként pedig mérkőzéseket tartanak.

A Százhalombattai Városi Stand a környéken igen népszerűnek mondható, ennek egyik oka, hogy a környéken legközelebb Budaörsön és Szigetszentmiklóson találhatók kiépített fürdők, valamint az árai is jóval kedvezőbbek, főleg a budaörsihez képest ([http58](#), [http59](#), [http60](#), [http61](#)).

A Strandon 5 medence (úszó-, strand-, tan-, meleg vizű és pancsoló medence) és egy jakuzzi található. Funkciókkal viszonylag jól ellátott, hiszen szinte minden megtalálható, amit egy strandtól elvár az ember. Ilyen szolgáltatások a 2 homokos labdarugó- és röplabdapálya, a játszótér, a csúszda, a szauna, a büfék, a standcikket áruló bolt, a napozóágyak, az értékmegőrző és az öltözők. A medencék egy része árnyékolással ellátott, így délidőben is nyugodtan fürödhetünk ([http62](#)).

A városban 2 uszoda található egymás mellett, a Sportuszoda és a Szalai János Uszoda. Az előbbi csak a város nevelési és oktatási intézményeiből, mintegy 7300 gyermek számára, valamint kb. 300 sportoló számára áll rendelkezésre. A Sportuszoda 3 medencéből, egy verseny-, oktató- és egy lazítómedencéből áll, illetve a sportolók számára edzőterem is megtalálható. Akadálymentesített, így a mozgáskorlátozottak számára is könnyen megközelíthető. A Szalai János Uszoda viszont mindenki számára elérhető. Itt is 3 medence van, egy versenymedence és 2 jakuzzi. A medencéken kívül itt még külön wellness szolgáltatások is igénybe vehetők, mint a szaunák, gőzkabin, edzőgépek, szolárium, masszázs, továbbá pedikűrre, manikűrre és műköröm készítésre is van lehetőség ([http63](#), [http64](#), [http65](#)).

Edzőtermek, Fitness centerek

A város területén 2 edzőterem és 2 fitness center található (31. ábra). Mindkét edzőterem (BMS, Batta Delta) a városközpontban, a Déli lakótelepen helyezkedik el, ahol különféle gépek és személyi edzők segítségével fejlődhetünk. Egyik edzőterem a pár éve átadott Kosárlabda

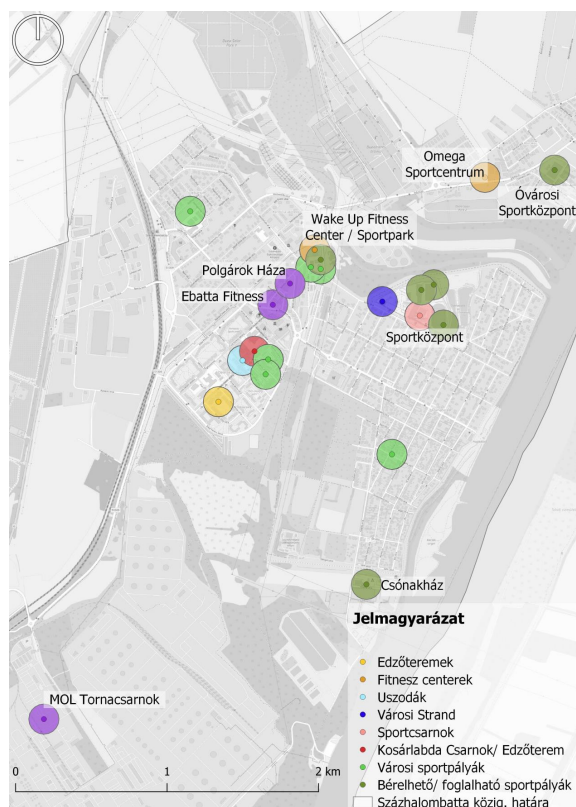
Csarnokban helyezkedik el, ezt 0-24-ben lehet használni, a csarnokot, pedig a mindennapos testnevelés tartásához, illetve egyéb sportfoglalkozások tartására használják, így már nincs szükség az iskolásoknak lebusozni a Sportcsarnokhoz (http66, http67, http68).

A Dunafüredi úti Wake Up Fitness Centerben (31. ábra) különféle edzéseket tartanak délutánonként és esténként. Itt van lehetőség kondigépes edzésre, fallabdázni, bowlingozni, illetve szaunában lazítani (http69, http70).

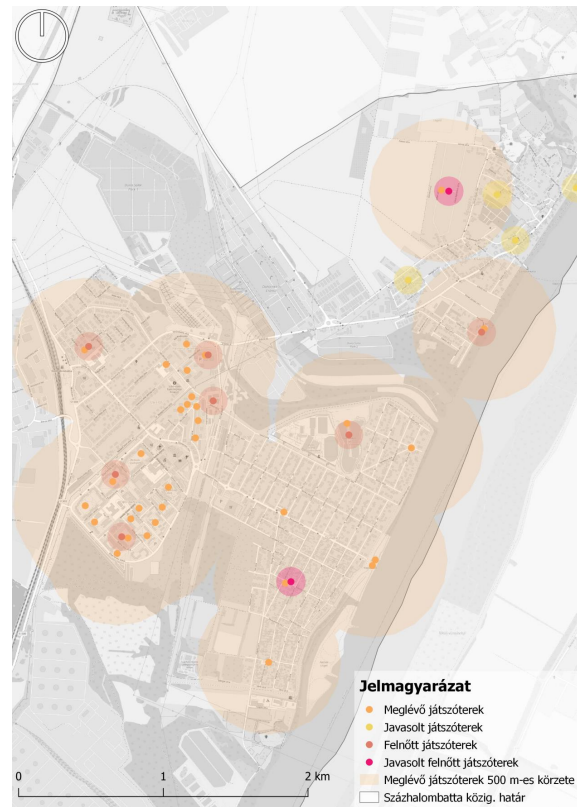
Az Erőmű úti Omega Sportcentrumban (31. ábra) is nagyon hasonló szolgáltatások vannak, viszont a fentiekén kívül lehet még dartsózni és gyógyászati kezelés, masszázs is igénybe vehető. A két létesítmény egymáshoz közel, csupán ~1,5 km-re helyezkedik el, ami az emberek számára pozitív, hiszen van választék, valamint olyan szolgáltatásokat nyújtanak, ami a városban nem, vagy kevés helyen megtalálható (http71).

Tapasztalataim alapján, fent említett helyeken kívül még rengeteg helyen van lehetőség a városban sportolni úgy, mint az iskolák/ óvodák tornatermeiben, Polgárok Házában, Ebatta Fitnessben, MOL-os Tornacsarnokban stb. (utolsó kettőt térképen edzőteremként jelöltem) (31. ábra), ahol sportegyesületek, edzők délutáni/ esti foglalkozásokat tartanak.

31. ábra: Szabadidő- és sportlétesítmények elhelyezkedése
(Forrás: Saját ábra, Google Térkép, OSM)

32. ábra: Játsszóterek elhelyezkedése
(Forrás: Saját ábra, helyszínelés, Google Térkép, OSM)

Játszóterek, felnőtt játszóterek, sportpályák

32 játszótér van a városban (32. ábra), ami a város méretéhez képest elegendőnek mondható, viszont ezek eloszlása egyenlőtlen. A városközponti területeken igen sűrűn helyezkednek el a játszóterek, míg a kertvárosi részeken jóval ritkábban vannak, az Óvárosban pedig akadnak ellátatlan területek. A játszóterek időközönként kötelező felülvizsgálaton esnek át, amikor megállapítják ez eszközök hibáit és javaslatot adnak a javításra, illetve az elbontásra, ha gazdaságtalan felújítani.

A felnőtt játszóterekből (kültéri fitness parkokból) 7 található (32. ábra). Ezek többsége megfelelő állapotú. Eloszlásuk ideális, viszont vannak területek Dunafüreden és az Óvárosban, ahova egyet-egyét még szükséges volna telepíteni.

Százhalombattán 6 városi sportpálya található (32. ábra). Ezekből 2 komolyabb műanyag burkolatú a Sportpark területén, a lakótelepen aszfaltosak, illetve Dunafüreden és az Urbáriumban füves borításúak a pályák. Ezek a pályák a lakosság számára szabadon használhatóak ([http72](#), SZVKÁ 2020).

Ezekon kívül még a városi sportegyesületeknek és a KlubSirály- Csónakháznál (32. ábra) van lehetőség bérlésre, illetve pályafoglalásra. A Városi Szabadidő Központ területén 2 futballpálya és 6 tenispálya, a Sportparkban 1 kisméretű műfüves futballpálya és az Óvárosi Sportközpontban is található 1 futballpálya. A Csónakháznál 6 féle pályát lehet foglalni, melyek szilárd és füves burkolatúak. Itt van lehetőség futballozni, kosárlabdázni, streetballozni, kézilabdázni, teniszezni és lánsteniszezni. Továbbá a város oktatási- és nevelési intézményeiben is találhatóak sportpályák, melyeket a térképen nem tüntettem fel ([http73](#), [http74](#)).

Városi sportélet

A településen megközelítőleg 40 sportegyesület folytat tevékenységet, fő profiljuk a versenyzők képzése. Több mint 1400 igazolt sportoló és csaknem 400 hobbisportoló van a városban. A lakosság számára adottak a lehetőségek a sportoláshoz, hiszen a városban működő rekreációs központokban, egyesületekben, klubokban heti szinten tartanak sportfoglalkozásokat. Úgy gondolom, hogy a városban számos lehetőség áll rendelkezésre a sportolni vágyók számára.

A százhalombattai Sportkoncepcióban kijelöltek fejlesztési irányokat, aminél figyelembe veszik az egyesületek szükségleteit, valamint hangsúlyt helyeznek a rekreációra, hogy az itt élők hasznosan tölthessék szabadidejüket. Ezeknek egy része megvalósult, például elkészült a Kosárlabda Csarnok és a műfüves labdarugópálya a Sportközpontban. További irányok az új

sportcsarnok, aminek munkálatai elkezdődtek, igaz jelenleg a régi teljeskörű felújítása a terv; a strand fejlesztése – wellness fürdő + csúszda park építése; a center pálya körüli salakos atlétika pálya rekortán borításra cserélése, Csónakázó tó rekreációs parkká fejlesztése; műjégpálya építésének vizsgálata és Városi Grund építése, ahol egyszerre több generáció tudna rekreálódni (SZVSK 2021-2025). Ez utóbbi a szakdolgozatom szempontjából nagy jelentőséggel bír, a generációk integrációja miatt.

5. Szakdolgozat célja, élhető város

A szakdolgozatom célja bemutatni, hogy milyen intézkedések segítségével lehet serkenteni a városi életet, valamint az idősek és a gyerekek számára vonzóbbá, élhetőbbé tenni a várost. Ehhez segítségül hívtam Jan Gehl – Élhető városok című könyvét, melyből ezeket a részeket dolgoztam fel.

Számos példa bizonyítja, hogy a városi terek átépítésével, teljesen meg lehet változtatni a terület felhasználási módját. Aarhus korábbi főutcája, az egykori patak medrének feltöltésével jött létre az 1930-as években, majd később 1996-1998-ban, amikor kikotorták és visszaállították a patak medrét, a város leglátogatottabb szabadtéri helyévé vált. Úgy gondolom Százhalombattán, a csőcsorda helyének rehabilitálásával hasonló eredményt lehetne elérni (Gehl 2010).

5.1 Kerékpáros, gyalogos közlekedés fontossága

A könyvben sokszor volt szó a kerékpározásról és a gyalogos feltételek javításáról. Ha a kerékpározás feltételein javítunk, akkor többeket ösztönözhetünk a kerékpár használatára, viszont a gyalogos közlekedés javítása által fokozhatjuk a városi aktivitásokat, a városi életet. Úgy gondolom, hogy a városi élet erősítéséhez valamilyen szinten mindkettő hozzájárul, ugyanis a távolabbi városrészekről kerékpárral gyorsabban megközelíthetőek a város központi részei, ahol az ember utána gyalog is folytathatja útját a központi területen.

A kerékpáros és a gyalogos közlekedési forma jobbá tételével fenntarthatóbbá válik a város, hiszen a közlekedéshez/parkoláshoz kevesebb helyre van szükség, valamint egységnyi idő alatt több ember tud elhaladni egy adott helyen. Ezek mellett a levegő minőségére is pozitív hatással van. Összességében elmondható, hogy nagyban hozzájárulnak a városminőség javulásához.

A kerékpáros- gyalogos infrastruktúra fejlesztésével a gyerekek- és idősek számára jobb környezetet hozunk létre, valamint mindenki számára elérhetővé tesszük a rendszeres mozgás lehetőségét.

Fontos, hogy az embereket mozgásra ösztönözzük, így különböző egészségügyi problémák kockázatát csökkenthetjük, valamint kedvező hatást gyakorlunk az élet- és városminőségre egyaránt. Több nagyvárosban, pl. Koppenhágában és Melbourne-ben elhatározták, hogy több gyaloglásra és kerékpározásra buzdítják a lakosokat. Fejlesztések leginkább a gyalogos-úthálózatra összpontosultak. Úgy, mint a járdák szélesítése, jobbfajta burkolatok alkalmazása, fák ültetése, akadályok megszüntetése a járdán és a keresztezésekben, a hatékonyabb átkelés biztosítása. Persze az ideális tér, jó utcabútor és a megfelelő világítás is része a biztonságos, élvezetes sétálnak.

Ha egy városban komolyan veszik az összefüggő kerékpáros- infrastruktúra fejlesztését és az nem tagolt, akkor nem csak főként sportolók fogják azt használni, ami a napi használat 1-2%-át teszi ki. Koppenhága példaértékű, mert az ingázók és az iskolába járók 37%- a kerékpárral közlekedik, továbbá minden korcsoport kerékpározik a gyermekektől, az idősekig.

A koppenhágai hálózat összefüggő, minden forgalmas utcára kiterjed, ahol legtöbbször szegélyekkel, vagy parkoló autókkal választják el a kerékpársávokat. Ezutóbbi “Koppenhága-rendszerű kerékpárútként” ismert.

Koppenhágában az autós közlekedés rovására fejlesztették a kerékpáros- hálózatot, erre szerintem Btán nem lenne szükség, mivel a legtöbb szükséges útvonalon van szabad hely. Százhalombatta kisváros, de persze bizonyos esetekben fontos lehetne az “integrált közlekedéspolitikát”, hogy akár buszokon, vagy taxikon is lehessen kerékpárokat szállítani. Szerencsére vonatokon erre szinte minden esetben van lehetőség. A biztonságos tárolási lehetőséget is meg kell teremteni, amire a városban sok helyen már most is van mód.

A közlekedéssel kapcsolatban a társadalmi fenntarthatóság kérdése is felmerült. Az esélyegyenlőség szempontjából is fontos a kerékpáros- gyalogos közlekedés, a tömegközlekedés mellett. Nem mindenki engedheti meg magának az autót, így az ő számukra is szükséges biztosítani, hogy el tudják érni a város szolgáltatásait és a többi emberrel való találkozás lehetőségét is. A társadalmi fenntarthatóság részeként foglalkozni kell a következő generációkkal, minden egyes embernek helyet kell adni. A városban nem csak a fizikai elrendezésre kell figyelni, fontosak a szociális-, kulturális szempontok is (Gehl 2010).

A következő részben a terek minőségéről, berendezéseiről, szegélyeiről és a városi távolságok elfogadhatóságáról írok.

5.2 “megfelelő sűrűség, jó minőségű városi tér” (Gehl, 2010. 68.old.)

Véleményem szerint a városközpontban mindkettő feltétel adott. A kevés magas épület támogatja a kedvezőbb városi élet kialakulását, mivel az alsóbb szintekről többször lemenni a városba, az emberek, viszont magasabb házaknál, fárasztóbbnak tűnik a lejutás, így kevésbé aktívak az emberek. A város terek is legtöbbször jól karbantartottak városszerte, illetve a városközponti terület sok zöldfelülettel rendelkezik (33. ábra). Mattakert sűrű beépítettsége és a városi terek hiánya miatt, a város legkedvezőtlenebb negyede (Gehl 2010).

33. ábra Városközponti zöldfelületek és fasorok (Forrás: Saját ábra, OSM, Google Térkép, extract.bbbike.org (2025.10.19.)

5.3 “állandó, rugalmas, változó (átmeneti)” (Gehl, 2010. 161.old.)

A speciális helyszínek létesítése helyett javasolt, hogy inkább az “állandó, rugalmas, átmeneti hármasság elv” mentén szabályozzuk a városi tereket. Az állandó alatt tér mindennapi tevékenységei elvégzését, a rugalmasságon az időszakos eseményeket, pl. karácsonyi vásárt és az átmenetin rövidebb programokat értjük, mint pl. egy koncert. Százhalombattán legtöbbször a Főteret használjuk ebből a célból (Gehl 2010).

5.4 “az élő városhoz aktív földszinti területekre van szükség” (Gehl, 2010. 81.old.)

Százhalombatta városközpontjában 2 fő központi sétányon ez jól megfigyelhető, ugyanis tapasztalataim alapján, a Kodály Zoltán sétány jobban kihasznált, mint a Liszt Ferenc sétány, ami annak köszönhető, hogy a Kodály Zoltán sétány 10 emeletes házai aljában található boltok aktívabb városi életet eredményeznek. Viszont a Liszt Ferenc sétányon több intézmény főbejárata található, így azért az a sétány se kihasználatlan.

5.5 “a beszélgetések tájképe” (Gehl, 2010. 155.old.)

Sok téren a padok egymás mellett, hosszú sorokba vannak rendezve, ami kommunikációs szempontból kicsit sem ideális. A padokat úgy érdemes elhelyezni, hogy ezáltal “beszélgető teret” alakítsunk ki. Egy másik megoldás az elmozdítható székek kihelyezése, így mindenki eldöntheti, hogy egyedüllétre, vagy együttlétre vágyik. Ezt Százhalombatta Főterén is megfigyeltem, hogy a fiatalok az egymás mellett lévő padokat szembe fordították, így létrehozva a “beszélgető teret” (Gehl 2010).

5.6 “ki hová ül?” (Gehl, 2010. 143.old.)

Rendszerint a fiatalabbakat kevésbé érdekli ez a kérdés, ennek a korosztálynak legtöbbször megfelelnek a másodlagos ülőhelyek. Az idősebbeknek már számít a kényelem, pl. van-e háttámla, karfa. Náluk nagy szerepet játszik abban, hogy meddig maradnak az adott területen, így erre is figyelmet kell fordítani, hogy mindenki számára vonzóak legyenek a terek (Gehl 2010).

5.7 “lágyszegélyek” (Gehl, 2010. 82.old.)

Fontos szerepet töltenek be a lágyszegélyek. Ez úgymond a magán- nyilvános terek közötti átmeneti zóna. Itt felmérések szerint jóval nagyobbak az aktivitások, mint az utcán máshol. A városban ilyen területek a házak előkertjei, valamint a lakótelepi házak előtti kiskertek, amik hivatalosan nyilvános területek, de mégis átmenetet biztosítanak a járda és a bejárati ajtó között (Gehl 2010).

5.8 “milyen messze?” (Gehl, 2010. 121.old.)

Viszonyítás kérdése, hogy ki milyen hosszú utat tart elfogadhatónak. Az idősebbek általánosságban hamarabb elfáradnak, kimerítőbb számukra egy hosszabb út, míg mások akár

kilométereket is gond nélkül legyalogolnak. Általánosságban az emberek az 500 méteres távolságokat tartják ideálisnak, persze jó burkolaton és vonzó környezetben. Ebből kifolyólag egy megfelelő méretű városközpont nagysága 1 km². Ennek a dimenzióknak Százhalombatta központja kb. megfelel. Ezenkívül a városban vannak kisebb központok, de egyik sem olyan sokrétű, mint a városközpont. Így a legtöbb kertvárosi övezetből kerékpárral, tömegközlekedéssel, vagy autóval lehetséges a központ megközelítése (Gehl 2010).

5.9 Élhető és szociálisan érzékeny város összehasonlítása

Jan Gehl szerint az embereknek 4 alapvető elvárásuk van a városokkal szemben, hogy azok élők, biztonságosak, fenntarthatók és egészségesek legyenek. Ezeket a célokat, pedig úgy lehet elérni, ha a kerékpárosokat, a gyalogosokat és a városi életet helyezzük fókuszba (Gehl 2010).

Egy másik forrás szerint, ez ennél összetettebb, természetesen van átfedés a kettő között. Eszerint élhetőséget befolyásoló tényezők közé tartozik a biztonságos környezet, a színvonalas oktatási rendszer, a település tisztasága, a jó minőségű egészségügyi szolgáltatások, a megfelelő környezeti feltételek, természethez való közelség, a városi klíma, a rekreációs alternatívák, a politikai állandóság, a tömegközlekedési hálózat és az infrastruktúra helyzete, a megfizethető ingatlanok, az építészeti minőség és a kulturális élet minősége. ([http75](http://75))

Összefoglalva az élhető város olyan dolgokat foglal magában, amik minden ember alapvető jólétét szolgálják.

Egy szociálisan érzékeny városban a főhangsúly a rászorulókon való segítségen van. Olyan emberek számára nyújt segítséget, akik mélyszegénységben élnek, illetve a gyerekek, a nők, az idősek és a fogyatékkal élőknek biztosítja az esélyegyenlőséget, erre a szakirodalmi áttekintésnél, az esélyegyenlőségi programok feldolgozásánál térek ki bővebben (Battai HEP). Fontos, hogy mindenki hozzáférjen az alapvető szolgáltatásokhoz, akár a Jan Gehl által kiemelt közlekedés fejlesztés útján, vagy különböző szociális támogatások, pl. iskolakezdési támogatás által (Gehl 2010). Meg kell említeni a szociális bérlakások fontosságát is, ugyanis a mai világban egyszerűen az átlagember számára megfizethetetlen egy saját lakás, erre megoldás lehet a bérlakás program.

Mindkettő „városfajta” az emberek jólétével foglalkozik, viszont a célcsoport eltérő.

6. Esettanulmányok

6.1 Intergenerational Day Center (IDC)

Az Intergenerational Day Center tanulmány 2018 és 2020 között zajlott, Austin városában, három szakaszban: először a témát elemző szakirodalmak áttekintésével kezdték, majd a közösség bevonásával, workshopokon keresztül vizsgálatokat végeztek a közösség szükségleteiről és végül elkészítettek egy megvalósíthatósági tanulmányt.

Az Intergenerational Day Center (IDC), olyan két jelentős társadalmi nehézséggel foglalkozik, mint a gyermekek folyamatos gondozása és az idősebb korosztály segítése, hogy otthonukban önálló életet élhessenek. Az időseket támogató szolgáltatások iránt manapság egyre nagyobb igény mutatkozik, ami a lakosság elöregedésének köszönhető.

Napjainkban gyakran mindkét szülőnek muszáj munkát vállalnia, hiszen ez elengedhetetlen a középosztálybeli életmód fenntartásához. Az egyedülálló szülőknek, pedig rengeteget kell dolgozniuk, hogy eltartott családtagjaikról megfelelően tudjanak gondoskodni. Ezekből következik, hogy napközben a gondviselők nem tudnak a gyermekeikkel törődni.

Az IDC egy helyen nyújt megoldást az idősek és a gyermekek nappali ellátására, miközben szolgáltatásokban és programokban részesülnek és tevékenységek által interakcióba léphetnek egymással. A szolgáltatások és a terek egyesítése nagy mértékben növeli a hatékonyságot, valamint manapság, amikor az önkormányzatoktól jelentős összegeket vonnak el, komoly megtakarítást jelenthet. Az IDC-k olyan fontosabb közösségi problémákkal foglalkoznak, mint a korlátozottan elérhető és drága egészségügyi szolgáltatások, a megfizethetetlen felnőtt- és gyermekgondozás (pl.: magánóvoda) és a kor szerinti szegregáció.

Az intergenerációs programok fejlődést hoznak az érzékszervi stimuláció terén, fokozzák az önbecsülést, jó hatással vannak a szocializáció és az érzelmi, szellemi fejlődésre ([http17](#)). Ezekben a programokban részt vevő gyerekek proszociálisabbak, azaz a közösséget jobban szem előtt tartó viselkedést tanúsítanak ([http16](#)).

A forrásban 44 teret különböztetnek meg, melyek a generációk közötti programokat szolgálják, ezeket 3 kategóriába sorolják. Az első kategóriába csak olyan terek tartoznak, amit idősebbek számára építettek, mint pl. a felnőtt nappali központok. A második kategóriába tartozik a gyermekfejlesztő központ, mely a felnőttgondozási központhoz kapcsolódik. A harmadik kategóriába, pedig olyan közösségi központok, melyek mindenki számára, nyilvános felhasználásra készültek, pl. könyvtárak, tantermek, kertek, parkok, játszótérek.

Az interjúk során gyűjtött adatok alapján, a megkérdezettek előnyben részesítették a generációk közötti programokat, melyek három fő kategóriája, a művészeti alkotás, az ételekkel kapcsolatos- és a közös szabadtéri tevékenységek voltak.

A terv az alábbi tereket foglalja magában a csoportos tevékenységekhez: multifunkcionális étkező; terület a fizikai tevékenységekhez; konyha; csendes szoba, hogy el lehessen választani a beteg, zavaró személyeket, vagy akik pihenésre, magányra vágnak, illetve akiknek megfigyelésre van szükségük; nyolc személyenként legalább egy WC, a mozgássérültek figyelembevételével; olyan szabadidős tér, edzőeszközökkel, amit a fogyatékkal élők is meg tudnak közelíteni; játék- és egyéb tevékenységekhez való terület és hely a kellékek tárolására. További helyiségek a tanácsadásokhoz, interjúkhoz, az egészségügyi szűrésekhez, egyéb ügyekhez, illetve egy fogadótérnek.

Az IDC úgy van tervezve, hogy szociális interakcióra buzdítsa időseket és a gyerekeket, de mindeközben van lehetőségük az egy generációs tevékenységekre is. Ez egy rugalmas tér, mely összeköti a gyermekfejlesztést és az idősebbek részlegét, így létrehozva az intergenerációs tevékenységeket. Rugalmas alatt multifunkcionális teret kell érteni, hiszen alkalmas rendezvények, összejövetelek, zenés – táncos események, illetve galéria kialakítására.

A kültéren az interakciók három eltérő szintje jelenik meg: vizuális, vizuális és auditív és együttlét ugyanabban a térben. Vizuális, pl. amikor a gyerekek játékát az idősebbek, egy megfigyelőablakon keresztül nézik. Vizuális és auditív, amikor a fitneszpark a játszótér mellett van, a gyerekek megfigyelése arra motiválhatja az idősebbeket, hogy többet legyenek a szabadban, és hogy többet eddzenek.

Úgy gondolom, a forrás alapján, hogy az IDC legfontosabb erősségei, hogy növeli kisnyugdíjasok ellátáshoz való hozzáférését, optimalizálja a térkihasználást és az erőforrásokat, fejleszti a gyerekek szociális fejlődését és az idősebbek kognitív és szociális képességeit is ([http17](http://17)).

Szerintem Százhalombatta egy olyan település, ahol meg lehetne valósítani egy IDC-t, hiszen a lakosság folyamatosan öregszik és a tanulmány kimutatta, hogy az idősekre és a gyerekekre is egyaránt pozitív hatással van. Mivel az egyik óvoda gyakorlatilag egy épületben van a jelenleg egyedüli Idősek gondozóházával, így ez a projekt véleményem szerint viszonylag könnyen megvalósítható lenne.

6.2 Adapting European Cities to Population Ageing (ACPA)

Európa számos országában küzdenek a demográfiai változásokkal, mely leginkább az elöregedést jelenti. Ez a probléma legtöbbször vidéken a legfeltűnőbb, de manapság a városokban is érzékelhető ez a jelenség.

Ebben a példában Amszterdam városának esettanulmányát mutatnám be, hogy ott hogyan kezdték el kezelni az elöregedő társadalom problémáját. Ebben az „Adapting European Cities to Population Ageing: Policy challenges and best practices” (ESPON ACPA) tanulmányban 8 európai város készített tanulmányt az elöregedés városra gyakorolt hatásairól, ami működő gyakorlatokat és ajánlásokat hozott.

Előrejelzések szerint Amszterdam lakossága a 2018-as 105 000-es lélekszámról, 2040-ben 170 000-re fog nőni. Valamilyen szinten minden korosztálynál várható növekedés, de az idős emberek száma várhatóan ez idő alatt meg fog háromszorozódni. Mivel az átlagos élettartam növekedik, ezért egyre nagyobb igény lesz az egészségügyi ellátásra, hiszen az idősebbeknél gyakoribbak a krónikus betegségek pl. ízületi gyulladás, nyak- és hátproblémák. A Holland Nemzeti Közegészségügyi és Környezetvédelmi Intézet (RIVM) becslése szerint, 2040-re az egészségügy költségei 174 milliárd euróra rúghatnak, ami a 2015-ös költségek kétszeresét jelenti.

Ez a tanulmány betekintést enged Amszterdam demográfiai adataiba, az amszterdami idősök életébe, a városvezetés idősökhöz alkalmazkodó politikájába, idősöket célzó programokba, közlekedésbe, generációk közötti tevékenységekbe, lakhatási problémákba, a város kihívásaiba és lehetőségeibe, a városi szervek és szakemberek tevékenységeibe, hogy ők mit tesznek a város elöregedésének kezeléséért.

Amszterdam, több mint 862 ezres lakosságának 12%-a 65 éves vagy annál idősebb volt, ami az országos 18,8%-hoz képest meglehetősen jónak számított. Ez valószínűleg az egyetemeknek köszönhető. A városról elmondható, hogy általánosságban a déli kerületekben élnek az idősebb emberek. Az előrejelzések azt mutatják, hogy 2030 körül Amszterdamban az idős emberek aránya átlagosan gyorsabban fog növekedni, mint Hollandiában. 12,8%-ról (2019) 16,8%-ra, míg országosan 19,2%-ról (2019) 23,8%-ra.

A város célja, hogy minden korosztály városa legyen. Ezért jövőképeének kulcsszava a befogadás, mely két formája az idős emberek befogadása a társadalomba és a mindennapokba, valamint bevonásuk a döntéshozatalba.

Viszont a befogadáson való törekvésen kívül nincsenek Amszterdammak egyedi céljai az idősokkal kapcsolatban, ezért 2014-ben a városi tanács kiemelt területévé váltak az idősök, valamint 2015-ben csatlakoztak a WHO Age Friendly City hálózatához és elfogadták az abban foglalt célokat, melyben meg vannak határozva, hogy egy korbarát városnak min kell dolgoznia.

A város követi a WHO 8 területét, de meghatároztak prioritásokat, amit cselekvési irányvonalnak neveznek. A négy irányvonal a magányosság, a demencia, az esés megelőzése és testmozgás, valamint a lakhatás. Amszterdamban a legnagyobb figyelmet az egészség és a lakhatás kapja.

Amszterdam a WHO hálózatát követve a helyi lakosság igényeihez igazította a célokat. Ez két féle képpen történt: először elemezték a városrészek profilját, majd megkérdezték a lakosokat, hogy milyen kívánságaik, szükségleteik vannak. Ezt 2 városrészen végezték el és így sikerült 4 kísérleti területet azonosítaniuk, ahol a legnagyobb a szükség a fejlesztésre. Először ezeken a területeken kísérleteznek, és ha sikerrel járnak, kiterjesztik a város más területeire is.

Az amszterdami idősbarát várospolitikai céljai:

Az idősbarát várospolitikai része, hogy az időseket be szeretnék vonni a politikai döntéshozatalba.

Legyen megfelelő mennyiségű zöld infrastruktúra és az épületek jól megközelíthetőek legyenek.

A tömegközlekedés legyen mindenki számára elérhető és megfizethető, de emellett álljon rendelkezésre kiegészítő közlekedés (taxi).

Idősök lakhatásának támogatása, lakhatási tanácsadók segítségével. Házak idősök számára megfelelő átalakítása, a megfelelő otthon megtalálásában és költöztetés folyamatában is kell segítenie a lakhatási tanácsadóknak.

Magányosság elleni küzdelem -> Amszterdami Magányhálózat összejöveteleket szervez és magány megelőzésére bevált módszereket alkalmaz.

Idősök társadalmi befogadása, legyen elegendő könnyen megközelíthető találkozóhely, rendezvény az idősök számára is. Ne érje őket a koruk miatt hátrányos megkülönböztetés.

Legyen lehetőségük dolgozni.

Idősek rendszeres tájékoztatása szóban és írásban is. Idősek megtanítása az IKT (Információs és Kommunikációs Technológia) használatára.

Közösségi, szociális támogatás, egészségügyi szolgáltatások rendelkezésre állása.

pl. UP! Talkshow – célja az öregedéshez kötődő negatív sztereotípiák megváltoztatása. Demenciában szenvedők otthon tartása támogató hálózatok segítségével, akiket szakemberek segítenek. „Insight in balance” – célja a kognitív készségek fejlesztése, az eséstől, problémás helyzetektől való félelem leküzdése.

Amszterdamban készített interjúk alapján megállapították, hogy bizonyos területeken van hova fejlődni, a tanulmányban ezért összeszedték a kihívásokat és a lehetőségeket is, de úgy gondolom, hogy a szakdolgozatom szempontjából ez nem annyira releváns (ESPON ACPA 2020).

7. Vizsgálati összefoglaló, problémák

A vizsgálatok alapján elmondható, hogy Százhalombatta funkciókban gazdag és az élhetőbb városok közé tartozik. Nem véletlenül idén az Egyensúly Intézet felmérése szerint, a településindex alapján, a „15 000 lélekszám fölötti városok kategóriájában” Százhalombatta az 5. helyen végzett, ezzel a 2014-es eredményéhez képest a város egyel feljebb lépett a ranglétrán. Százhalombattát csak Budaörs, Tata, Gödöllő és Komárom tudta megelőzni ([http41](#), [http42](#)). Ez az eredmény is jól mutatja, hogy a település infrastruktúráisan is a fejlettebb városok sorát erősíti. Viszont, mint minden helyen, itt is akadnak valamilyen szempontból fejlesztésre szoruló területek, városrészek. Ezeket a problémákat az alábbiakban ismertetem.

Rossz településrészi kapcsolatok az Erömű, Erbe telep környékén és a Csöcsordánál. Az előbbi problémát úgy gondolom, hogy csak részben lehetne megszüntetni, egy jobb kerékpáros-gyalogos összeköttetéssel. Az utóbbi a csöcsorda problémája, mely ront az emberek életminőségén, mivel a város központi területeihez közel húzódik, értékes helyet vesz el, pl. zöldfelületek, játszóterek, kerékpárút elől, valamint a látványa zavarhatja az embereket és közlekedési problémát is okozhat (34. ábra).

Kerékpárút-hálózat tagoltsága és hiányossága több városrészen, hiszen fontos az összefüggősége, illetve hiányoznak Dunafüreden és az Óvárosban kerékpárutak (33. ábra).

Buszhálózat hiányossága az Urbáriumban és Dunafüred egyes részein. A buszpályaudvar jelenlegi formában nem megfelelő állapotú és felszereltségű, úgy gondolom, hogy egy városnak komolyabb fő közlekedési csomóponti váróteremmel kellene rendelkeznie, amiben funkciókat is el lehetne helyezni (34. ábra).

Óvodák távolsága főleg Dunafüreden (27. ábra), illetve iskolák távolsága (26. ábra) Dunafüreden és az Óvárosban. Ezekre a problémákra a busz jelenleg az egyetlen megoldás, viszont kisebb gyerekeket általában nem engednek el egyedül, illetve a buszos közlekedés nem mindenhol jól biztosított (20. ábra, 34. ábra).

Személygépjárművel nem rendelkező, kisgyerekes és idősebb emberek számára, akik a város szélén, vagy tömegközlekedéssel rosszul ellátott területen laknak, nehézséget okozhat a Százhalom Egészségügyi Központ (SZEK) elérése, ami leginkább Dunafüredet érinti, hiszen itt alapellátás sincs (34. ábra).

A kereskedelmi hálózatnak vannak jelentős hiányosságai. Hipermarketként a városban csak a Tesco van jelen, szupermarketként, meg 2 Spar, 1 Príma, illetve 2 HH-TC Szupermarket.

Úgy gondolom, hogy Százhalombattán a nagyobb kereskedelmi egységekből, a lakosságszámához viszonyítva nincs elég. Az embereknek lenne rá igénye, hogy nagyobb választék legyen az ilyen fajta üzletekből, illetve másik probléma, hogy az Óvárostól jelenleg mindegyik távol helyezkedik el (34. ábra).

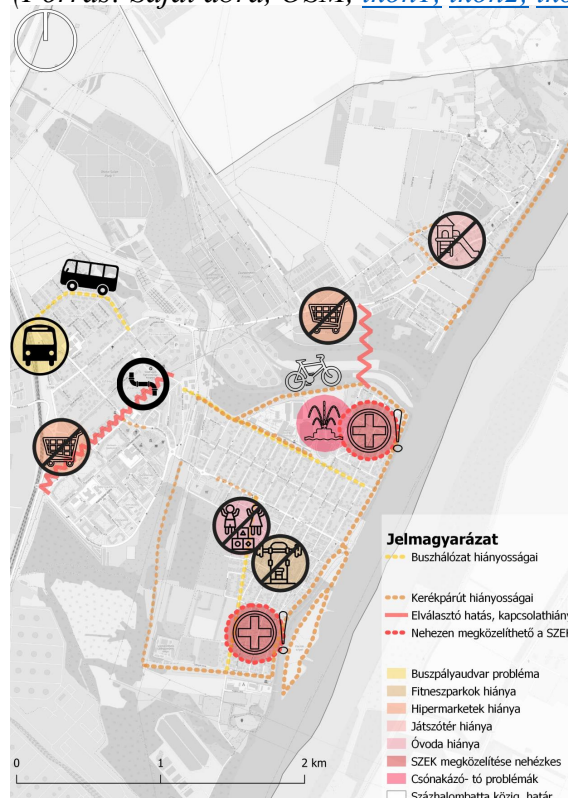
Játszóterek területi lefedettségéből kiderült (32. ábra), hogy Óvárosban nincs elég játszótér, ezen a városrészen a gyermekek csupán 2 játszótér közül választhatnak, ami egy ilyen kiterjedésű városrészen nem biztos, hogy elégséges, mivel az ajánlott távolság játszóterek között 500 m (http43). Fitnessparkok / Felnőtt játszóterek szintjén is hasonló a helyzet, de ez nem csak az Óvárosban, Dunafüreden is kevés található, ráadásul a dunafüredi állapota elég leromlott (34. ábra).

Probléma a Csónakázó-tó bizonyos szempontokból történő elhanyagoltsága, pedig a város egyik legértékesebb közparkja, szerintem nagyobb figyelmet kellene fordítani a fenntartására, fejlesztésére. A Csónakázó-tónál a felnőtt játszótér (fitnesspark) gépei közül is sok hiányzik, vagy hiányos, ezek a problémák a játszótéren és a közterületi bútorok esetében is fennáll. Funkcionálisan sincs teljesen kihasználva ez a terület (34. ábra).

A felsorolt problémák közt nem csak a város szociálisan érzékeny területeit érintettem, de fejlesztésükkel hozzájárulnának a környezeti feltételek javulásához, így hatást gyakorolnak az emberek egészségére és életminőségére (http44).

34. ábra: Probléma térkép

(Forrás: Saját ábra, OSM, [ikon1](#), [ikon2](#), [ikon3](#))

8. Javaslatok

A kerékpárút-hálózat fejlesztését szükségesnek érzem. Az elmúlt időszakban, a minősége és a kapcsolatai is fejlődtek, ami üdvözlendő, viszont még van fejleszteni való rajta. Elsősorban a tagoltságokat kellene felszámolni, van, ahol mindössze egy felfestéssel lehetne orvosolni a problémát. Ilyen helyek a belvárosban, Dunafüreden és az Óvárosban vannak, ezeket a probléma és a kerékpárút-hálózatos térképen is jelöltem (34. ábra, 21. ábra). Fejlesztésként javasolnám az óvárosi és dunafüredi Duna-parton és a Dunafüredi út – Vasút utca kereszteződésétől a Csónakázó-tóig, a kerékpárutak meghosszabbítását és egy Óváros-Dunafüred közötti kerékpáros-gyalogos híd megépítését (35. ábra). Így javítva a települési kapcsolaton.

Zöldfelület létrehozása a Csőcsorda helyén, ezzel javulna a környékbeli emberek életminősége, a környezet esztétikája és javítana a gyalogos és kerékpáros közlekedés helyzetén is, hiszen nem csak a hidakon lehetne átmenni a túloldalra. A hosszanti közlekedéshez új kerékpárutat jelölnék ki rajta, ami mellett futók és gyalogosok számára is lenne kialakítva hely. A közlekedés javítása mellett javasolnék itt sporttereket, játszótereket, ezzel mindenki számára jól használható helyet létrehozva (35. ábra).

Buszhálózat reformra lenne szükség, mivel az Urbárium északi és Dunafüred északi és déli területein, bizonyos esetekben több, mint 1 km-t kell gyalogolni a legközelebbi megállóig (20. ábra). A Budapesti Közlekedési Központ, Villamos- és buszmegállók tervezési útmutatója szerint, egy kertvárosi övezetben 800 m alatt célszerű lenne elérni a buszmegállót. Persze itt is kitérnek rá, hogy fontosabb közintézmények és átszállási kapcsolatok miatt, van, hogy nem megvalósítható az optimális távolság a megállók között (http45). A buszhálózatot a Borostyán – Dobó István úton és a Vasút és Fogoly utcában javasolnám bővíteni, ezeken az utcákon egyikét megállónál többre, úgy gondolom nem lenne szükség. Új, korszerű buszpályaudvar kialakítását javaslom a Vasútállomásnál. A jelenlegi úgy gondolom nem megfelelő egy városi buszpályaudvarnak. Javasolnék hűtött-fűtött váróteremet, mellékhelyiséggel és utastájékoztató rendszerrel, így sokkal komfortosabb lenne a várakozás és az esetleges késésekről, vagy egyéb problémákról, menetrendről is jobban lehetne tájékoztatni az utazókat, ami fontos lenne, a vasúti átszállási kapcsolat miatt (35. ábra).

Új óvoda létrehozása, Dunafüreden a Fogoly és a Csalogány utca kereszteződésénél, vagy ovibusz indítása, ha az elkövetkező időszakban nem mutatkozik a gyermekek számának erőteljes növekedése. Az elmúlt években ingadozó volt az óvodások száma, de a legtöbb városi

intézményben nőtt a gyermekek száma (7-13. Mellékletek) (http26). Ez részben az egyik óvoda megszűnésével is indokolható, de az összesített diagram is növekedést mutatott 2023-hoz képest, így javasolnám a következő években is a létszám monitorozását, így meghozva a felelős döntést az új óvoda, vagy az ovibusz mellett (35. ábra).

Valamint az iskolák távolsága (26. ábra) is felvetődött a problémás fejezetben, amire a Pedibusz lenne a megfelelő megoldás. Erre jó hazai példát Gödöllőn találtam, ahol már sikeresen 5 Pedibusz járat közlekedik a városban. Lényege, hogy a gyerekeket ne autóval kelljen elvinni az iskoláig. Két önkéntessel, szülők, vagy nyugdíjasok segítségével 15-30 fős csoportokban gyalog szedik össze a járatokon kijelölt 3-4 megállóhelyen a gyerekeket. Ezek a járatok a menetrendek szerint 25 perces utakat jelentenek. A programban alsósok és ötödikesek vesznek részt. A gyerekek a részvételért matricákat, rossz időben pedig extra matricákat kapnak, melyeket kisebb ajándékokra tudnak beváltani. Úgy gondolom, hogy ez egy követendő példa és Százhalombattán is lenne igény a Pedibuszra (http82, http83, http84).

A Dunafüredi Községi Házba, hetente kimenő háziorvosi ellátás kialakításával, a kevésbé mobilis emberek alapellátása is megoldódna. Ez nagyon fontos lenne mindenki számára, de főleg a fiatalabb és az idősebb korosztályt érintené (35. ábra).

Kereskedelmi egységek létesítése a volt Kenyérgyár és a napelempark és az Erőmű út közötti területen. Így újabb alközpontok jönnének létre, mellyel javulna a város ellátottsága. A városközpont mellett a kínálat bővítése miatt javasolnék új üzletet, míg az Óvárosnál javítanám ezzel a helyiek ellátottságát, hogy ne kelljen rengeteg embernek átmennie a város másik részébe (35. ábra).

Óvárosban játszóterek létrehozása, hogy minden gyerek számára elérhető legyen legalább egy játszótér. Úgy gondolom, hogy a jelenlegi kettő mellé, még legalább négyet kellene létesíteni, egyet a Mattakerthez, mert ott sokan laknak, egyet a Szent László téren, egyet a Szent László út – Halom utca kereszteződés közelébe, az ártérre és egyet a Rege köz végére. Felnőtt játszótér telepítése is szükséges ezeken a területeken és Dunafüred déli területein, egyes játszóterek mellé, valamint az elhasználódott eszközök javításáról és cseréjéről is érdemes gondoskodni (32. ábra, 35. ábra).

A Csónakázó-tónál javasolnám a felnőtt játszótér, a játszótér és egyéb kültéri berendezések, javítását és pótlását. Fejlesztésként javasolnék egy futópályát a tó körül és egy kiépített kutya-futtatót a réten. A városiak a tó körüli területet rengeteget használják rekreációs célból, de ezekkel a fejlesztésekkel, még népszerűbbé lehetne tenni a tó környékét, ráadásul az egészséges életmódot is támogatja egy futópálya kiépítése. Emellett a Sportkoncepcióban már említett

Városi Grundnak is megfelelő helyszíneként szolgálna ez a terület, így kapna új funkciókat a park és mindenki megtalálná a számára legjobb kikapcsolódási lehetőséget (SZVSK 2021-2025) (35. ábra).

Végül a 2 esettanulmányból emelném ki azokat a pontokat, melyeket úgy gondolom, hogy a Százhalombattán is érdemes lenne alkalmazni.

Az Intergenerational Day Center (IDC) alapján, a jelenlegi Liszt Ferenc sétányon található, Idősek Gondozóháza és a Pityangos Óvoda között, közös terek kivitelezését javasolnám. Esetleg külsős idősebbeket és a szomszédban található 2 általános iskola alsó tagozatosait is be lehetne időközönként vonni a projektbe, ha ez megoldható.

Befejezésül az amszterdami Adapting European Cities to Population Ageing: Policy challenges and best practices (ACPA) esettanulmányból emelnék ki a szociális és közösségi támogatásokat. Szociális támogatásként a kisnyugdíjasok lakhatásának segítségét. Fontos, hogy idős korban is a megfelelő körülmények közt tudjunk élni, így javasolnám biztosítani a kisnyugdíjasok számára, akik igénylik, az ingatlanátalakítást, vagy a megfelelő ingatlanba költözést, lakhatási tanácsadók segítségével.

A közösségi támogatások közül négyet emeltem ki. Fontos az idősek megtanítása az IKT (Információs és Kommunikációs Technológia) használatára, erre kurzusokat lehetne létrehozni, akár közösségi szolgálatot, vagy diákmunkát végző, türelmes tanulók segítségével. Manapság már nagyon alapanak veszik, hogy mindenki tudja használni ezeket az eszközöket, de úgy gondolom, hogy rengeteg idős társunk nem tudja ezeket megfelelően kezelni, vagy félnek tőlük. Itt egyszerűbb dolgok megtanítására gondolok, mint az okoseszközök kezelése, számítógép használata, pl. böngészésre, közösségi médiára, vagy üzenetküldő alkalmazások használatára. Az idősek klubján belül létre lehetne hozni, olyan beszélgetős eseményeket, melyek oldanak az öregedéssel kapcsolatos sztereotípiákat.

A demenciában szenvedők otthoni segítése is fontos lenne, támogató hálózatok segítségével, mert így lehetne tehermentesíteni az idős otthonokat, hiszen ezeknél az intézményeknél általában nagyon hosszú a várakozási lista.

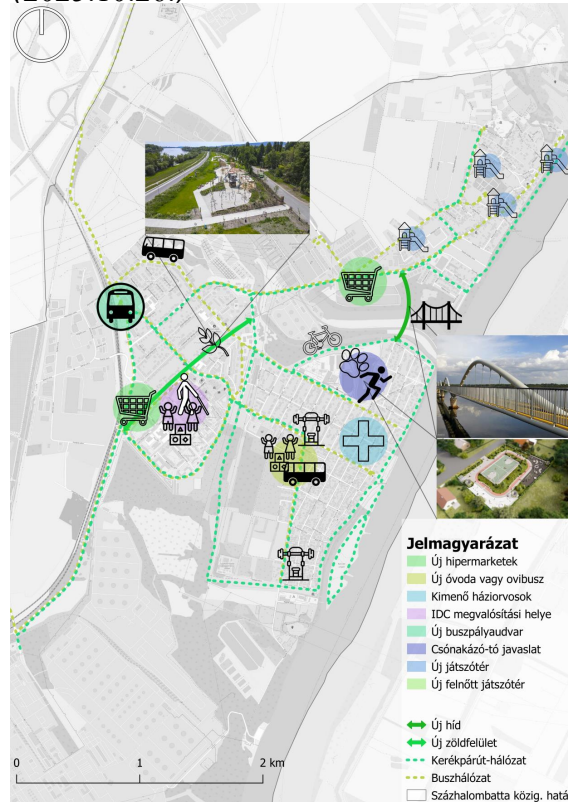
A közösségi támogatásokat az idősek kognitív készségének fejlesztésével zárnam. Ez segítene leküzdeni az esésétől, valamint az egyéb problémás helyzetektől való félelmeket (ESPON ACPA 2020).

Százhalombatta lakossága, úgy gondolom az ellátások terén kiemelkedik a városok sorából, amit a településindex is kimutatott, de még a legjobb helyeken is mindig van mit fejleszteni.

Ha a város megfogadná ezeknek a javaslatoknak akár csak egy részét is, nem tartanám kizártnak, hogy a következő felmérésben dobogós helyezést érne el.

35. ábra: Koncepció térkép

(Forrás: Saját ábra, OSM, [ikon1](#), [ikon2](#), [ikon3](#), [ikon4](#), [ikon5](#), [ikon6](#), [epiteszforum.hu](#), [fokert.budapestikozmuvek.hu](#), [abony.hu](#) (2025.10.26.)

9. Előképek

Az abonyi Városi Grund felújítási koncepcióját találtam legalkalmasabb példának arra, hogy a Csónakázó-tónál milyen típusú városi grundot lehetne létrehozni ([http91](#)).

36. ábra Abony, Városi Grund látványterve (Forrás: [abony.hu](#) (2025.10.25.)

A budapesti Pünkösdfürdő Parkot találtam jó példának a Csócsorda rehabilitációjával kapcsolatban. Hasonlóságuk, hogy mindkettő több, mint 1 km hosszú, valamint kb. 50 méter szélesek ezek a területek a legszélesebb helyeken. Követendő példának tartom, szerintem egy ilyen keskeny területből nehezen lehet ennél jobbat kihozni. A Pünkösdfürdő Park sok funkcióval ellátott, változatos növényállománnyal rendelkezik (http85).

37. ábra Pünkösdfürdő Park (Forrás: fokert.budapestikozmuvek.hu (2025.10.25.)

Utolsó előképnek a Tisza-tavi Eger-patak hidat fedeztem fel, mely nagyságrendileg hasonló hosszúságú (300m), mint az Óváros, Dunafüred közötti híddal összekötendő terület (http92).

38. ábra Tisza-tó, Eger-patak híd (Forrás: epiteszforum.hu (2025.10.25.)

10. Összefoglalás

Százhalombatta mindent egybe nézve jó irányban halad. A város igyekszik megfelelni a manapság elvárt trendekkel és igyekszik kiszolgálni mindazt, amit egy 21. századi ember elvár egy kisvárostól. Talán a fiatalság körében kissé fájó pont, hogy késő esti szórakozó helyek nem igazán vannak a városban, de ezen kívül a mindennapi élethez szükséges szolgáltatások szinte mind megtalálhatóak.

A beépített tér mostanság már kis mértékben terjed, Százhalombattának már nem nagyon maradtak a közigazgatási határán belül értelmesen beparcellázható nagy területei, ezért is egyre gyakoribbak a társasház építések, meg egyértelműen a magas ingatlan árak miatt is.

A régi korokhoz képest rengeteget fejlődött a zöldfelületi hálózat, de még így is találhatók nagy foltok például a kis erdőben, ahol lehetne tovább fásítani a területet, az élhetőbb környezet érdekében és a jövőben a napelemparkot nem az erdő helyére telepíteni.

11. Irodalomjegyzék

Nyomtatott irodalom

- ESPON ACPA E. van Ossenbruggen, Ecorys (2020): Adapting European Cities to 2020 Population Ageing: Policy challenges and best practices (https://archive.espon.eu/sites/default/files/attachments/6.%20ACPA_cit_y%20report_Amsterdam_0.pdf)
- Gehl 2010 J. Gehl (2010, 2014, 2020): Élhető városok, TERC Kereskedelmi és Szolgáltató Kft., Budapest
- Király 1979 Király István (1979): Kísérlet az infrastruktúra fogalom meghatározására, Egyetemi Szemle, Marx Károly Közgazdaságtudományi Egyetem Rektora, 1. évfolyam / 1. szám, 108.o. (https://adt.arcanum.com/hu/view/EgyetemiSzemle_1979/?pg=0&layout=s)
- Laki 2010 Laki Ildikó (2010): A szocialista iparvárosok különböző formái. Százhalombatta az iparvárosok sorában, URBS – Magyar várostörténeti évkönyv 5., Á. Varga László, 199-210.o. (https://library.hungaricana.hu/hu/view/BFLV_urbs_05_2010/?pg=0&layout=s)
- Laki 2014 Laki Ildikó (2014): Százhalombatta iparváros szerepe a 21. században, Kultúra és Közösség 5. évf. 3. sz. (https://epa.oszk.hu/02900/02936/00018/pdf/EPA02936_kultura_es_kozosseg_2014_03_027-038.pdf)
- Poroszlai 1998 Poroszlai Ildikó, Vicze Magdolna (szerk., 1998): Százhalombatta története Állandó kiállítás vezetője, „Matrica” Múzeum, Százhalombatta, 3. javított, bővített kiadás (Elektronikus megjelenítés: NKÖEOK Szerkesztőség – 2007) (https://www.sulinet.hu/oroksegtar/data/telepulesek_ertekei/Szazhalombatta/pages/tortenete/000_konyveszeti_adatok.htm)
- Bécsi HEP 1 Stadt Wien: Für die Stadt Wien (ausgenommen Wiener Gesundheitsverbund und MD-PWS) (http15)
- Bécsi HEP 2 Stadt Wien: Für den Wiener Gesundheitsverbund (http15)
- Bécsi HEP 3 Stadt Wien: Für die Magistratsdirektion - Personalstelle Wiener Stadtwerke (MD-PWS) (http15)

- Szalai 2000 Szalai Gáborné, Vicze Magdolna, Mitták Ferenc (szerk., 2000): Százhalombatta Tanulmányok a 30 éves város történetéből 1970-2000, Hamvas Béla Városi Könyvtár és a „Matrica” Múzeum, Százhalombatta (Elektronikus megjelenítés: NKÖEOK Szerkesztőség – 2007) (https://www.sulinet.hu/oroksegtar/data/telepulesek_ertekei/Szazhalombatta/index.htm)
- Battai HEP Százhalombatta Város Önkormányzata: Helyi Esélyegyenlőségi Program, 2020-2025
- SZVKÁ 2020 Százhalombatta Város Önkormányzata: Százhalombatta Város Környezeti Állapota, 2020 (https://battanet.hu/wp-content/uploads/2025/04/Szazhalombatta_Kornyezeti_Allapot-1.doc)
- SZVSK 2021- Százhalombatta Város Önkormányzata: Százhalombatta Város 2025 Sportkoncepciója 2021-2025

Internetes források

- http1 <https://hu.wikipedia.org/wiki/Sz%C3%A1zhalombatta> (2024.06.06.)
(Csak alapadatokat hivatkoztam le innen!)
- http2 <https://matricamuzeum.hu/park-bemutatas/> (2024.06.06.)
- http3 https://iparvarosok.blog.hu/2014/05/01/szazhalombatta_varosanak_rovid_tortenete_i_resz (2024.06.06.)
- http4 <https://voroskereszt.hu/hajlektalanokat-ellato-integralt-intezmeny/>
(2024.12.02.)
- http5 <http://vcsgk.hu/index.php> (2024.12.02.)
- http6 <https://beruhazas.gov.hu/projektek/kelenfold-szazhalombatta-vonalszakasz-vasuti-palya-es-kapcsolodo-letesitmenyek-korszerusitese/23345> (2024.12.02.)
- http7 <https://www.origo.hu/gazdasag/2021/10/kelenfold-szazhalombatta-vasut-felujitas> (2024.12.02.)
- http8 <https://telex.hu/szepkilatas/2021/04/10/a-megtalalt-deli-eurovelonyomaban> (2024.12.02.)
- http9 <https://www.futas.net/terkep/magyarorszag/kerekparut-terkep.php?cim=Sz%C3%A1zhalombatta> (2025.01.14.)
- http10 <https://menetrendek.hu/> (2025.11.03.)

- http11 <http://nepesseg.com/pest/szazhalombatta> (2025.01.18.)
- http12 <https://stat.dbhir.com/telepules/Sz%C3%A1zhalombatta> (2025.01.18.)
- http13 <https://nepszamlalas2022.ksh.hu/eredmenyek/vizualizaciok/a-telepulesek-legfontosabb-adatai/?ter=17312> (2025.01.18.)
- http14 <https://tudasbazis.sulinet.hu/hu/termeszettudomanyok/foldrajz/tarsadalom-foldrajz/a-gazdasagi-elet-szektorai/a-tercier-szektor-i-infrastruktura-es-szolgalatas> (2025.01.19.)
- http15 <https://www.wien.gv.at/menschen/gleichbehandlung/themen/gleichstellung/programmsprogrmm.html> (2025.01.20.)
- http16 <https://idegen-szavak.hu/proszoci%C3%A1lis> (2025.03.25.)
- http17 <https://pmc.ncbi.nlm.nih.gov/articles/PMC9819571/> (2025.03.25.)
- http18 <https://www.sziszki.hu/> (2025.03.25.)
- http19 <https://aranybatta.hu/> (2025.03.25.)
- http20 <http://eotvos.battanet.hu/iskolankrol/kt.html> (2025.03.25.)
- http21 http://www.egyesiskola.hu/new/?page_id=96 (2025.03.25.)
- http22 <https://pfami.forrasneptanc.hu/iskolankrol/> (2025.03.25.)
- http23 <https://szamibatta.edu.hu/index.php/iskolankrol/bemutakozas>
(2025.03.25.)
- http24 <http://dobnet.hu/> (2025.03.25.)
- http25 http://www.hirtukor.hu/index_bel.php?ssz=36809 (2025.03.25.)
- http26 <https://dari.oktatas.hu/kirpub/index> (2025.03.25.)
- http27 <https://tervlap.hu/cikk-nezet/erd-kornyeke-9-resz-szazhalombatta>
(2025.06.16.)
- http28 <https://hu.wikipedia.org/wiki/Benta-patak> (2025.06.16.)
- http29 <https://pecato.hu/a-benta-patak/> (2025.06.16.)
- http30 <https://www.bentatavak.hu/> (2025.06.16.)
- http31 https://www.ksh.hu/apps/hntr.telepules?p_lang=HU&p_id=17312
(2025.06.16.)
- http32 <https://www.jegy.hu/pfsearch?q=sz%C3%A1zhalombattai+bar%C3%A1ts%C3%A1g+kultur%C3%A1lis+k%C3%B6zpont&sgtype=pfkeyword>
(2025.11.03.)
- http33 <http://voroskereszt.hu/magyar-voroskereszt-csaladok-atmeneti-otthona-ii/>
(2025.06.16.)

http34 <https://www.halomtv.hu/hirado-5508> (2025.06.16.)

http35 <https://baratsagkk.hu/> (2025.06.16.)

http36 <https://www.hbvk.hu/node/4> (2025.06.16.)

http37 <https://matricamuzeum.hu/> (2025.06.16.)

http38 <http://www.szekereskrk.hu/> (2025.06.16.)

http39 <http://battanet.hu/szekeres-jozsef-konferencia-es-rendezvenykozpont/>
(2025.06.16.)

http40 <http://kozosseghazak.battanet.hu/> (2025.06.16.)

http41 http://www.hirtukor.hu/index_bel.php?ssz=37220 (2025.06.16.)

http42 <https://telepulesindex.hu/> (2025.06.16.)

http43 https://www.urb.bme.hu/segedlet/szakmernoki1/szakedolgozatok_2012/2012_junius_26/MosoniDora2012.pdf (2025.06.16.)

http44 <https://xforest.hu/zold-infrastruktura/> (2025.06.19.)

http45 <https://bkk.hu/downloads/297/> (2025.06.19.)

http46 <https://battanet.hu/borgyogyaszati-ellatas/> (2025.10.21.)

http47 http://www.hirtukor.hu/index_bel.php?ssz=36616 (2025.10.21.)

http48 http://www.hirtukor.hu/index_bel.php?ssz=37113 (2025.10.21.)

http49 http://www.hirtukor.hu/index_bel.php?ssz=37095 (2025.10.21.)

http50 <https://novusmedical.hu/szolgalatasaink/> (2025.10.21.)

http51 <https://www.facebook.com/photo?fbid=122145742202743705&set=a.122115882470743705> (2025.10.21.)

http52 https://www.google.com/maps/search/fog%C3%A1szat+sz%C3%A1zhalombatta/@47.3198337,18.9015109,1912m/data=!3m1!1e3?authuser=0&entry=ttu&g_ep=EgoyMDI1MDgyNS4wIKXMDS0ASAFQAw%3D%3D
(2025.10.21.)

http53 <http://szakrendelo.battanet.hu/> (2025.11.03.)

http54 <https://www.devecseriskola.maltai.hu/?module=tavoktatas&subaction=download&document=2485> (2025.10.21.)

http55 <https://battanet.hu/wp-content/userfiles/eloterj/2025/06/10-121-4.pdf>
(2025.10.21.)

http56 <https://magyarepitok.hu/mi-epul/2025/06/nemcsak-szelteben-es-hosszaban-hanem-felfele-is-kibovitik-a-sportcsarnokot-az-agglomeracios-varosban> (2025.10.21.)

http57 <https://battanet.hu/varosi-szabadido-kozpont/> (2025.10.21.)

http58 <https://bvuss.hu/> (2025.10.21.)

http59 <https://oaziswellness.hu/strand/> (2025.10.27.)

http60 <http://sporthalom.battanet.hu/strand.php> (2025.10.27.)

http61 <https://strand.hu/strand> (2025.10.27.)

http62 <https://termalfurdok.com/szazhalombatta-varosi-strand/> (2025.10.27.)

http63 <http://sporthalom.battanet.hu/uszoda.php> (2025.10.27.)

http64 <https://www.furdoszovetseg.hu/furdok/szazhalombatta-szalai-janos-uszoda/> (2025.10.27.)

http65 <https://www.furdoszovetseg.hu/furdok/sportuszoda-szazhalombatta/> (2025.10.27.)

http66 http://www.hirtukor.hu/index_bel.php?ssz=36452 (2025.10.27.)

http67 <https://bmsbatta.hu/> (2025.10.27.)

http68 https://battasport.hu/batta_delta_sportegyesulet/ (2025.10.27.)

http69 https://www.facebook.com/wakeupfitnesscenter?locale=hu_HU (2025.10.27.)

http70 <http://etterem.wakeupfit.hu/bowling/> (2025.10.27.)

http71 <https://www.omegasport.hu/> (2025.10.27.)

http72 https://battasport.hu/egyeb/megkezdodott_a_sportpark_felujitasa-731 (2025.10.27.)

http73 <https://vuk-se.hu/> (2025.10.27.)

http74 <https://www.klubsiraly.hu/#sport> (2025.10.27.)

http75 <https://tudatosvasarlo.hu/elheto-varosok-es-lakossagi-kezdemenyezések/> (2025.10.27.)

http76 <https://kompok-revek.hu/revatkelok/dunai-komp/tokol-szazhalombatta/> (2025.10.27.)

http77 <https://www.facebook.com/profile.php?id=100082148330021> (2025.10.27.)

http78 http://www.hirtukor.hu/index_bel.php?ssz=1774# (2025.10.27.)

http79 http://www.hirtukor.hu/index_bel.php?ssz=21931 (2025.10.27.)

http80 http://www.hirtukor.hu/index_bel.php?ssz=22019# (2025.10.27.)

http81 <http://portfolio.hu/ingatlan/20141201/felmilliardos-hajokon-szaguldhatunk-a-dunan-207220#> (2025.10.27.)

- http82 <https://www.godollo.hu/pedibusz/> (2025.10.27.)
- http83 https://eduline.hu/kozoktatas/20240924_pedibusz_gyerekek_iskola_iskola_bajaras_Godollo?fbclid=IwY2xjawNaL8pleHRuA2FlbQIxMQABHo5md8XEsYOLefUhRHLhKEMUTVzHTDMP-nT8qI6mXOOxt9WDI16TODKyKjg4_aem_LjE0v4n-7JLh0xkDN6k19g (2025.10.27.)
- http84 <https://www.facebook.com/photo?fbid=522871717161041&set=pcb.522871743827705> (2025.10.27.)
- http85 <https://amierdonk.hu/2023/10/16/egy-meno-park-budapesten/> (2025.10.27.)
- http86 <https://szeged365.hu/2022/08/23/megerkeztek-a-lime-kerekparok-szegedre/> (2025.10.27.)
- http87 <https://battanet.hu/palyazati-felhivas-onkormanyzati-tulajdonu-berlakasok-berletere/> (2025.11.01.)
- http88 https://www.mavcsoport.hu/sites/default/files/upload/page/szazhalombatt_a_0.pdf (2025.11.03.)
- http89 <https://www.mavcsoport.hu/mav-szemelyszallitas/belfoldi-utazas/vonali-menetrendek/1134> (2025.11.03.)
- http90 <https://www.mavcsoport.hu/mav-szemelyszallitas/belfoldi-utazas/helykozi-autobusz-menetrend-valtozasok-december-15-etol> (2025.11.03.)
- http91 <https://abony.hu/hirek/item/2198-elkeszult-a-varosi-grund-fejlesztesi-koncepcioja> (2025.11.03.)
- http92 <https://epiteszforum.hu/tisza-tavi-kerekparos-hidak> (2025.11.03.)

12. Ábrajegyzék

1. ábra: I. Katonai felmérés 1783.....	13
2. ábra: II. Katonai felmérés 1858.....	14
3. ábra: III. Katonai felmérés 1882.....	14
4. ábra: IV. Katonai felmérés 1941.....	15
5. ábra: 1957, 1959-es térkép.....	17
6. ábra: 1987-es térkép.....	17
7. ábra: NÖSZTÉP 2024.....	18
8. ábra: Százhalombatta elhelyezkedése.....	19
9. ábra: Százhalombatta vonzáskörzete.....	19
10. ábra: Domborzati térkép.....	21
11. ábra: Földtani térkép.....	21
12. ábra: Városi közparkok térképe.....	22
13. ábra: Erdős területek térképe.....	22
14. ábra: Természetvédelmi lehatárolások térképe.....	23
15. ábra: Városrészek.....	25
16. ábra: Autópálya, főút, bekötő utak.....	26
17. ábra: Másodrendű utak.....	26
18. ábra: Legleterheltebb utak.....	27
19. ábra: Utak minősége.....	27
20. ábra: Közösségi közlekedési hálózat.....	29
21. ábra: Kerékpárutak és tárolók.....	29
22. ábra: Százhalombatta népesség változása 1870-2024.....	31
23. ábra: Korfa Százhalombatta 2022.....	32
24. ábra: Korfa Magyarország 2025.....	32
25. ábra: Funkció vizsgálati térkép.....	34
26. ábra: Iskolák elhelyezkedése.....	36
27. ábra: Óvodák elhelyezkedése.....	36
28. ábra: Szociális intézmények.....	40
29. ábra: Kulturális intézmények.....	45
30. ábra: Egészségügyi ellátás.....	46
31. ábra: Szabadidő- és sportlétesítmények elhelyezkedése.....	49
32. ábra: Játzóterek elhelyezkedése.....	49

33. ábra: Városközponti zöldfelületek és fasorok.....	52
34. ábra: Probléma térkép.....	61
35. ábra: Konceptió térkép.....	64
36. ábra: Abony, Városi Grund látványterve.....	65
37. ábra: Pünkösdfürdő Park.....	66
38. ábra: Tisza-tó, Eger-patak híd.....	66

13. Mellékletek

1. Melléklet: Iskola diagram

(Forrás: <https://dari.oktatas.hu/kirpub/index>, Saját ábra)

2. Melléklet: Iskola diagram

(Forrás: <https://dari.oktatas.hu/kirpub/index>, Saját ábra)

3. Melléklet: Iskola diagram

(Forrás: <https://dari.oktatas.hu/kirpub/index>, Saját ábra)

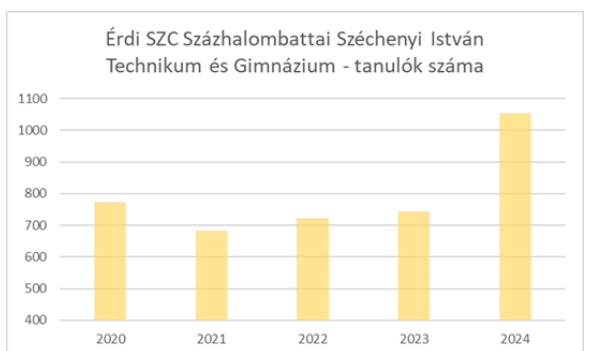
4. Melléklet: Iskola diagram

(Forrás: <https://dari.oktatas.hu/kirpub/index>, Saját ábra)

5. Melléklet: Iskola diagram

(Forrás: Személyes adatlekérés, Saját ábra)

6. Melléklet: Iskolák diagram

(Forrás: <https://dari.oktatas.hu/kirpub/index>, Saját ábra)

7. Melléklet: Óvoda diagram

(Forrás: <https://dari.oktatas.hu/kirpub/index>, Saját ábra)

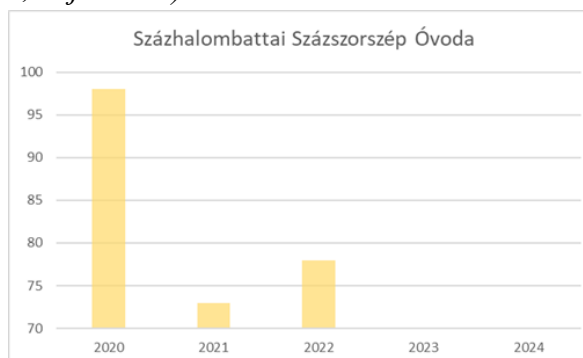
8. Melléklet: Óvoda diagram

(Forrás: <https://dari.oktatas.hu/kirpub/index>, Saját ábra)

9. Melléklet: Óvoda diagram

(Forrás: <https://dari.oktatas.hu/kirpub/index>, Saját ábra)

10. Melléklet: Óvoda diagram

(Forrás: <https://dari.oktatas.hu/kirpub/index>, Saját ábra)

11. Melléklet: Óvoda diagram

(Forrás: <https://dari.oktatas.hu/kirpub/index>, Saját ábra)

12. Melléklet: Óvoda diagram

(Forrás: <https://dari.oktatas.hu/kirpub/index>, Saját ábra)

13. Melléklet: Óvoda diagram (Forrás: <https://dari.oktatas.hu/kirpub/index>, Saját ábra)

14. Melléklet: Csónakázó- tó melletti rét, Városi Grund tervezett helye *(Forrás: Saját kép)*

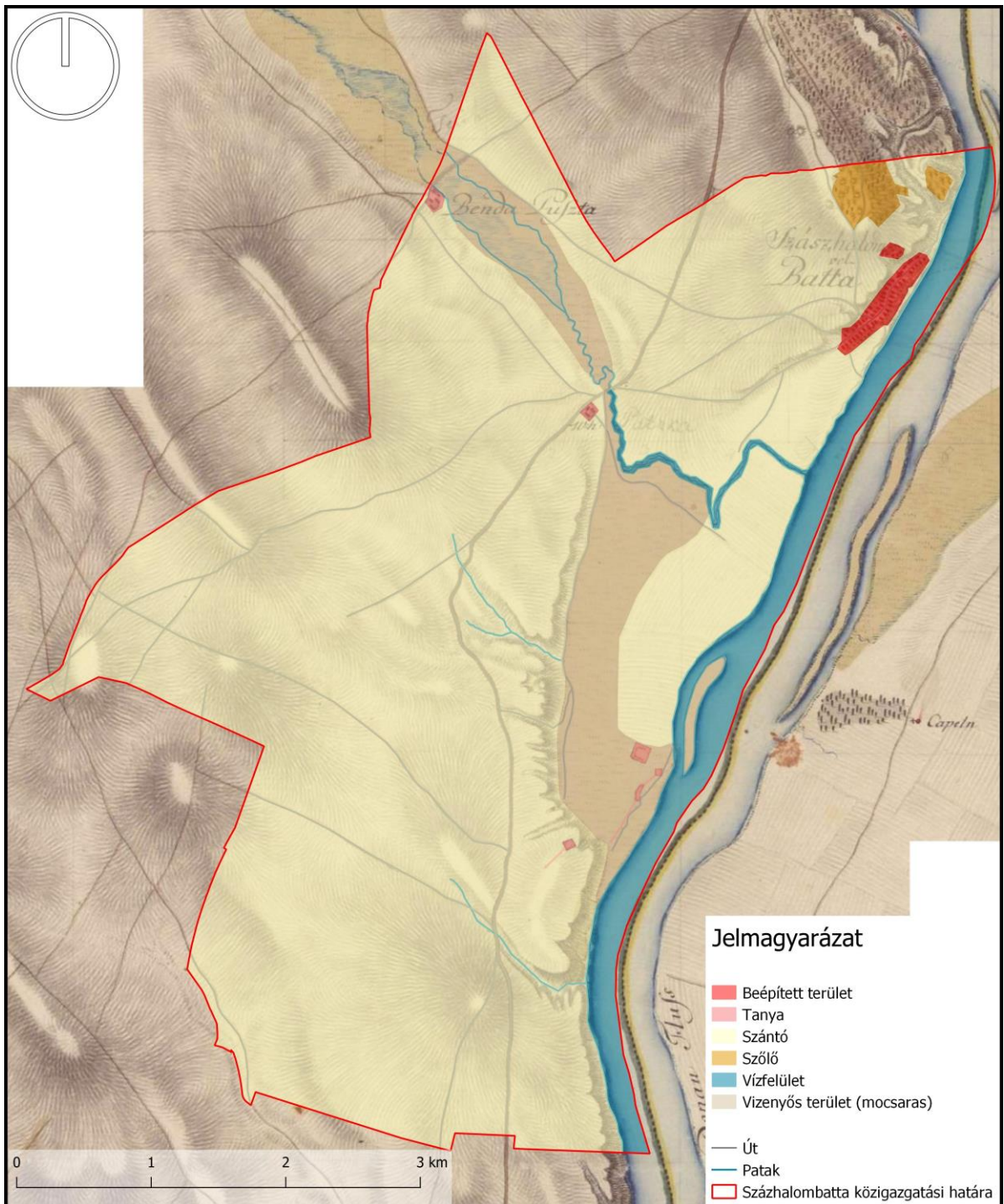
15. Melléklet: Csőcsorda, új zöldfelület tervezett helye *(Forrás: Saját kép)*

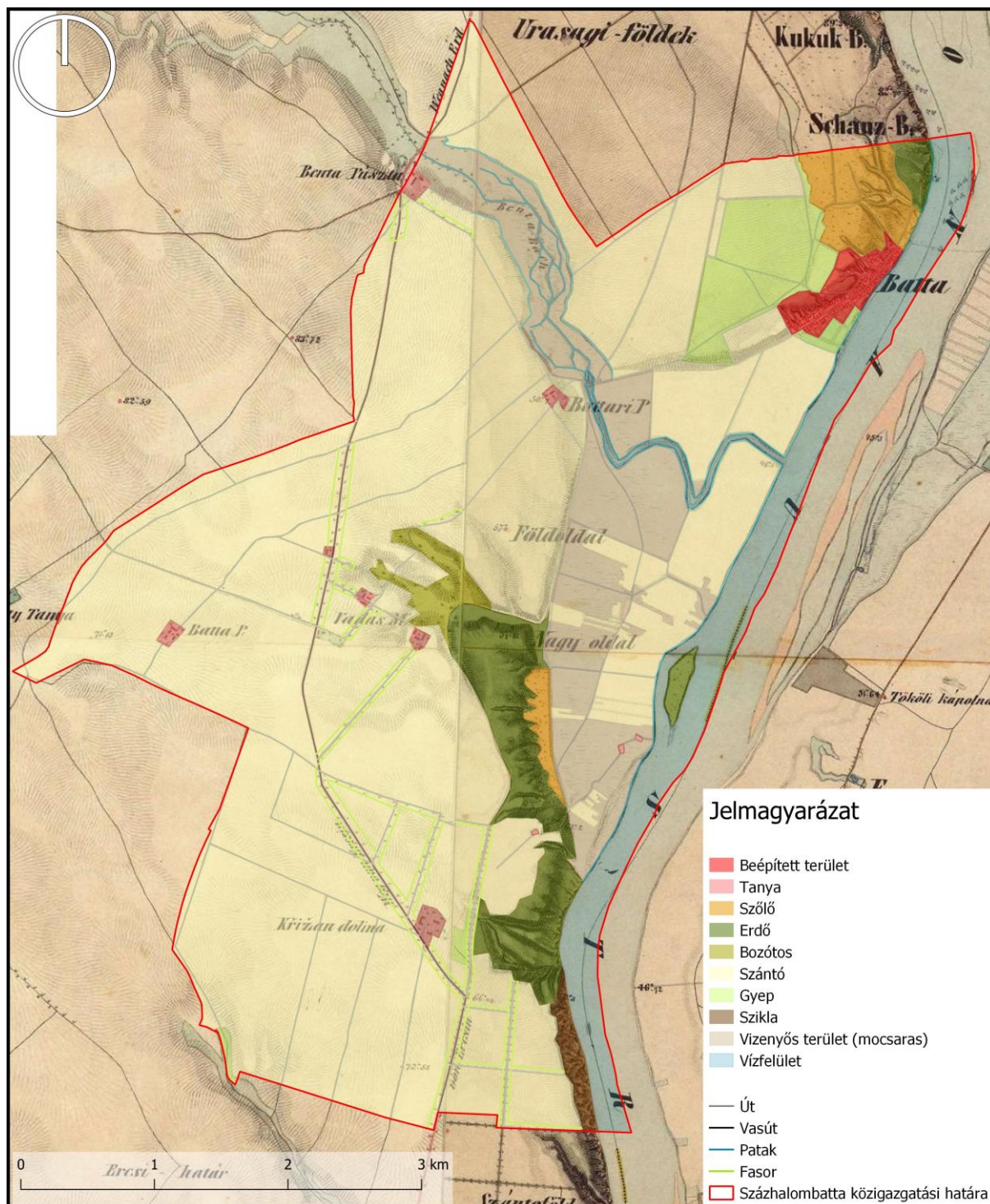
16. Melléklet: Benta patak és az Erőmű területe, Dunafüred-Óváros összekötő híd tervezett helye *(Forrás: Saját kép)*

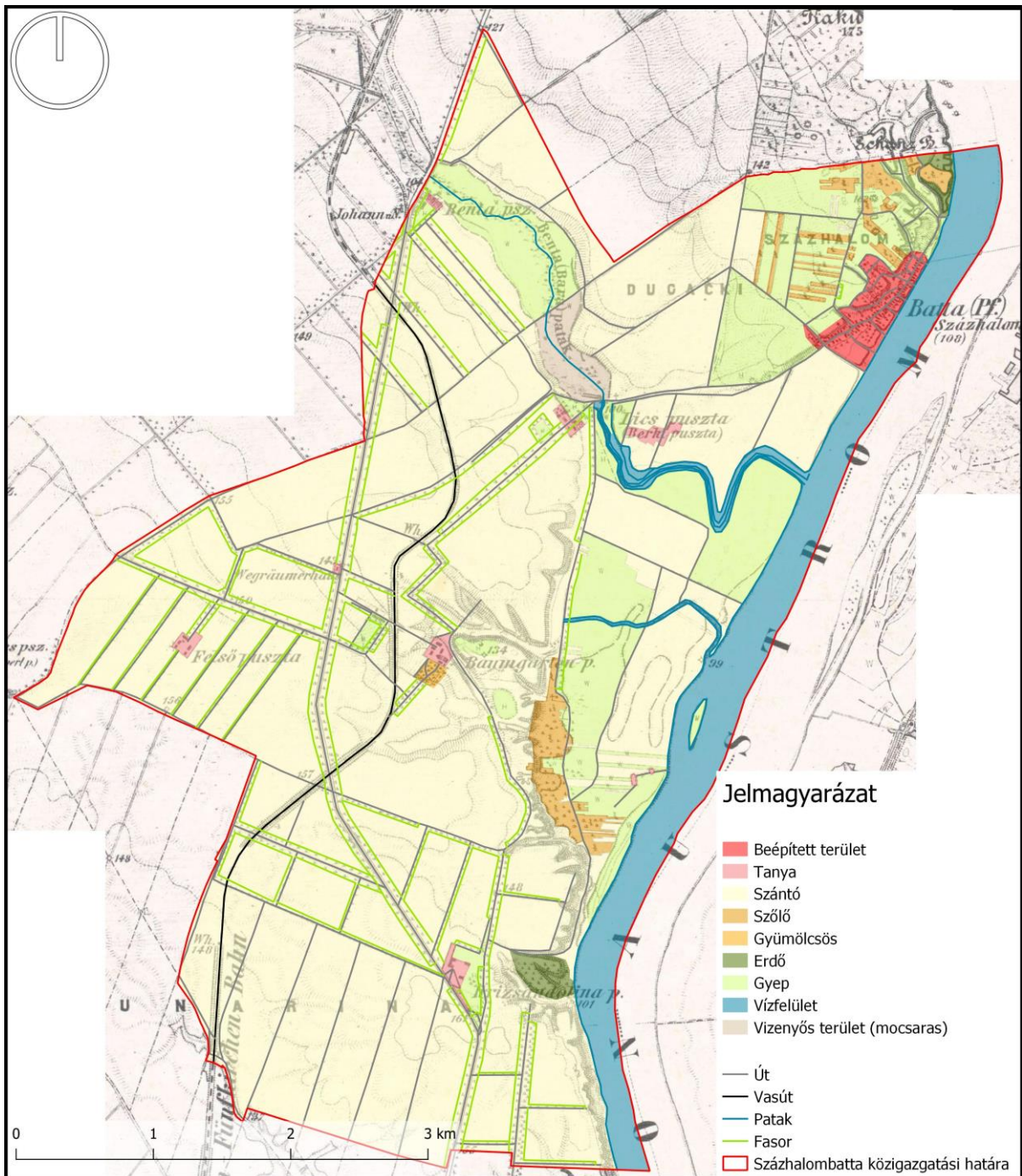
17. Melléklet: I. Katonai felmérés 1783
(Forrás: Saját ábra, arcanum.com (2024.04.26))

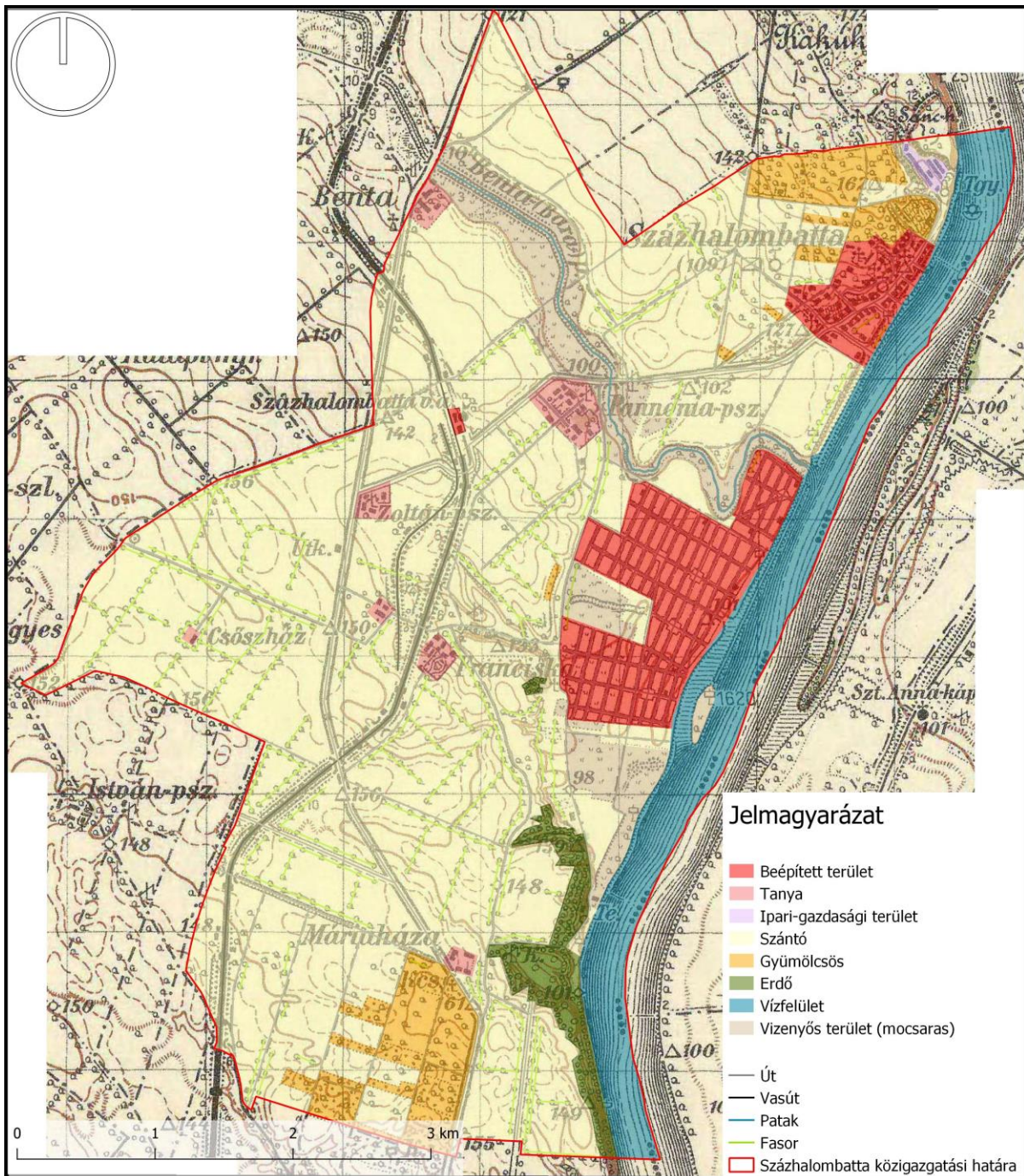
18. Melléklet: II. Katonai felmérés 1858
 (Forrás: Saját ábra, arcanum.com (2024.04.26))

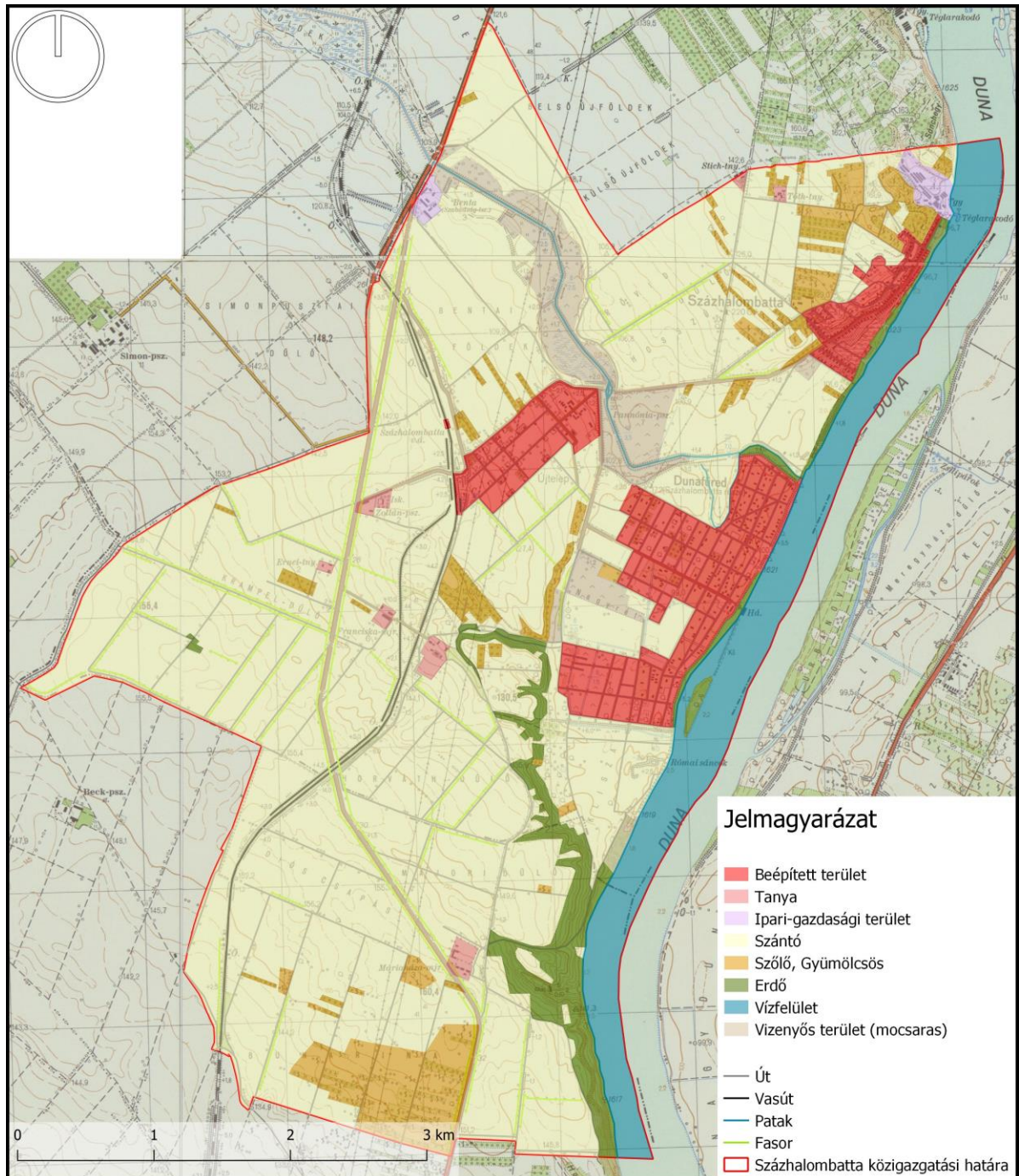
19. Melléklet: III. Katonai felmérés 1882
 (Forrás: Saját ábra, arcanum.com (2024.04.26))

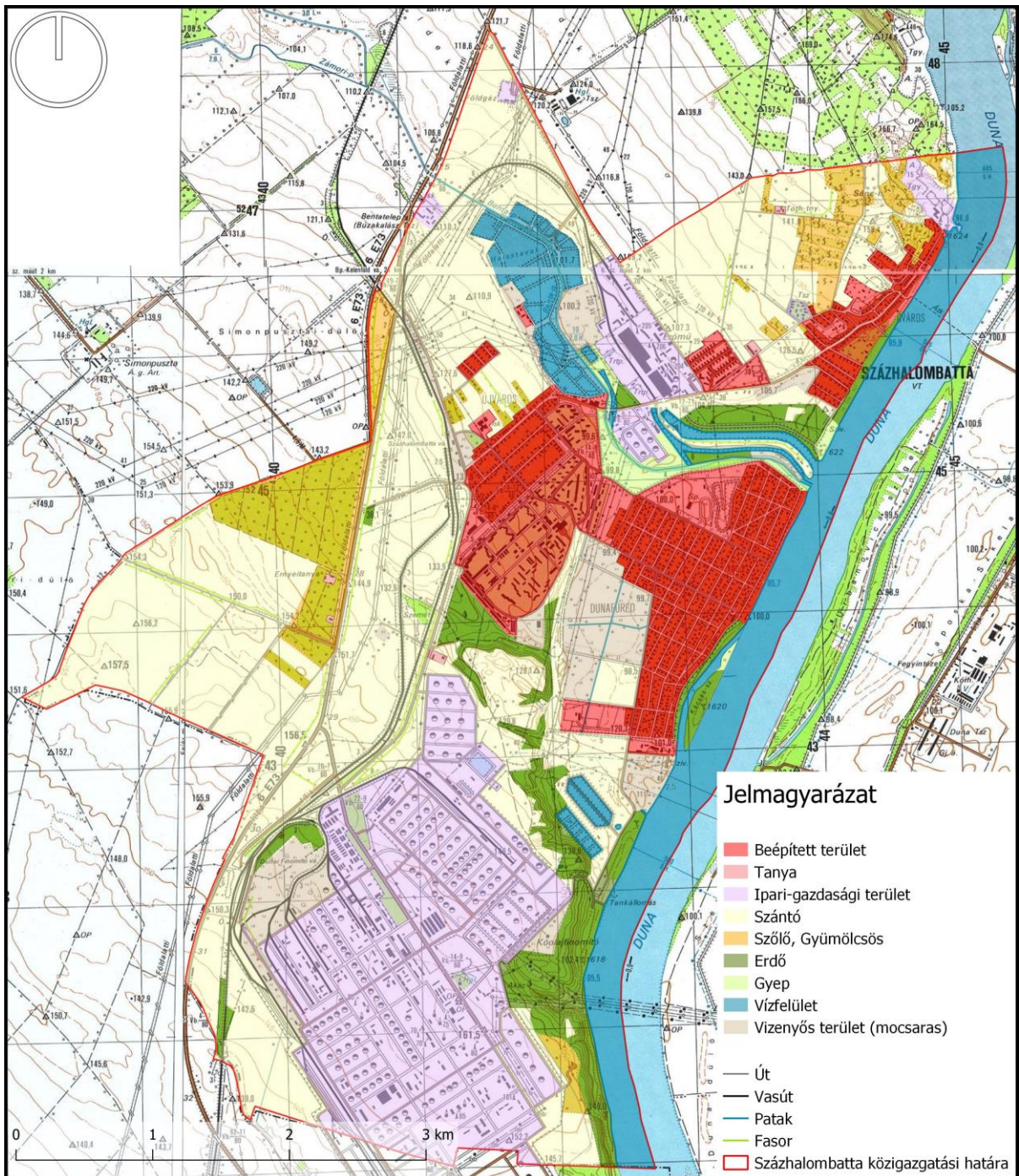
20. Melléklet: IV. Katonai felmérés 1941
 (Forrás: Saját ábra, arcanum.com (2024.04.26))

21. Melléklet: 1957, 1959-es térkép
 (Forrás: Saját ábra, m.militaria.hu (2024.04.26))

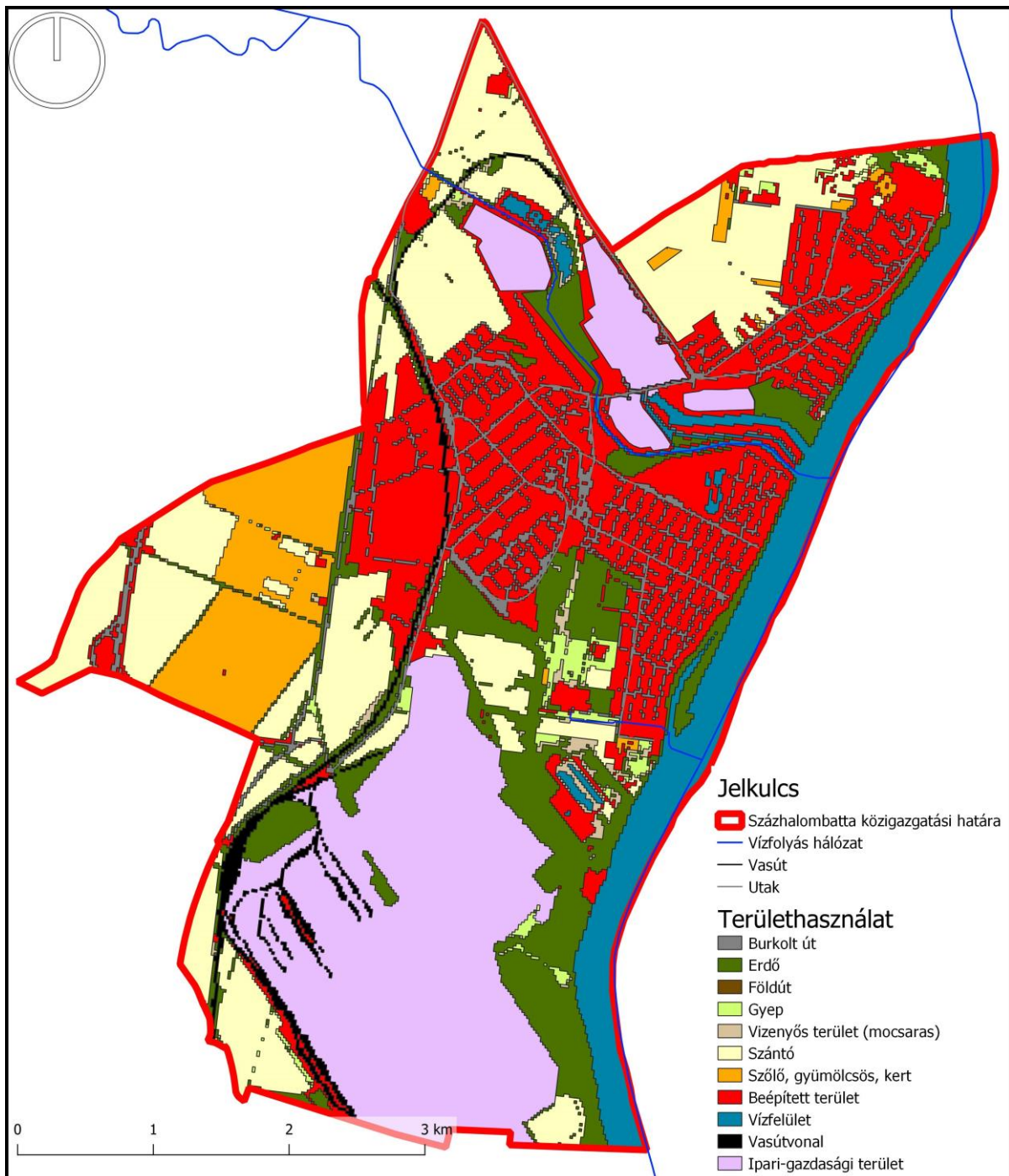

22. Melléklet: 1987-es térkép
(Forrás: Saját ábra, m.militaria.hu (2024.04.26))

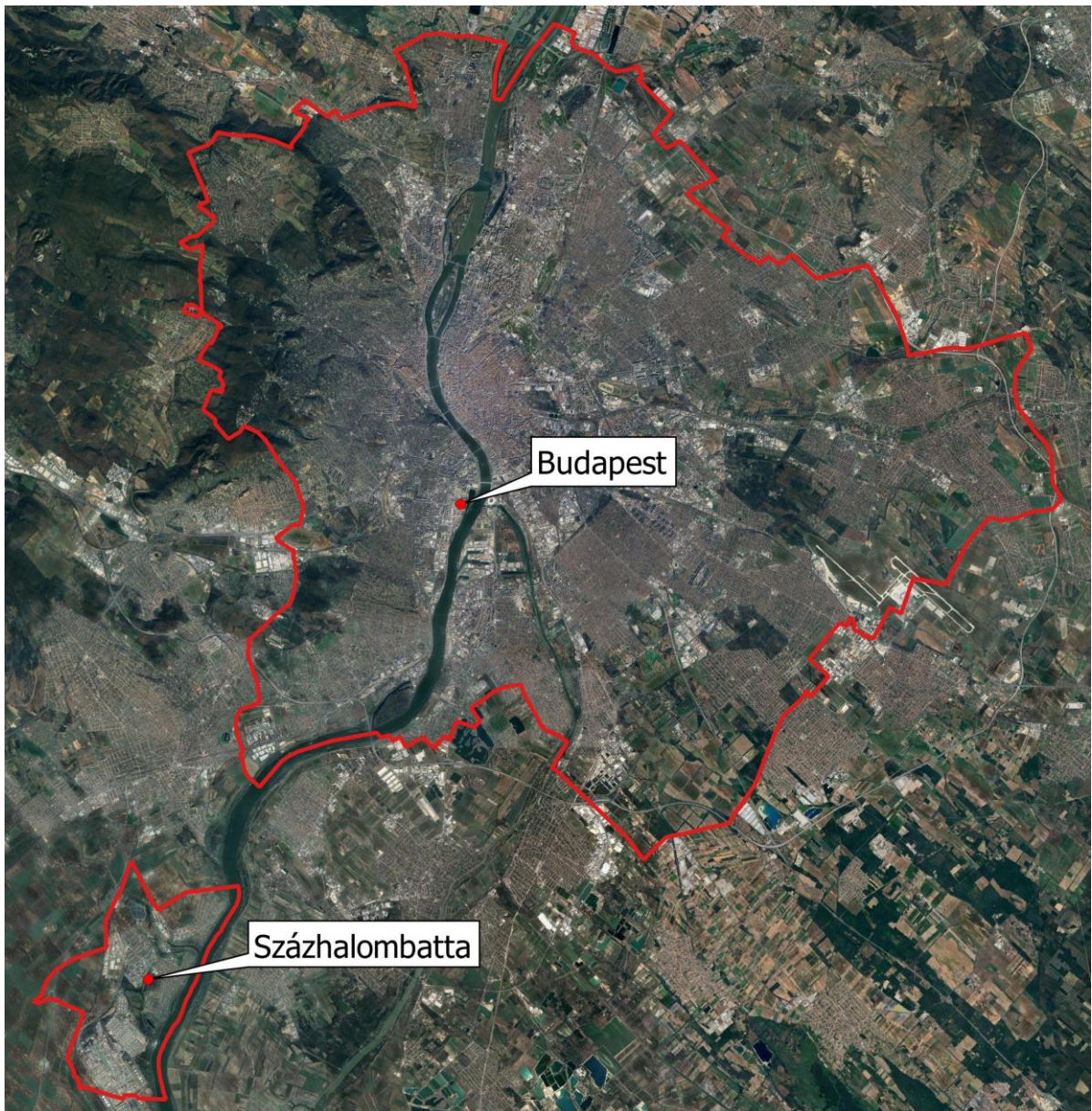
23. Melléklet: NÖSZTÉP 2024

(Forrás: Saját ábra, alapterkep.termeszetem.hu (2024.04.26))

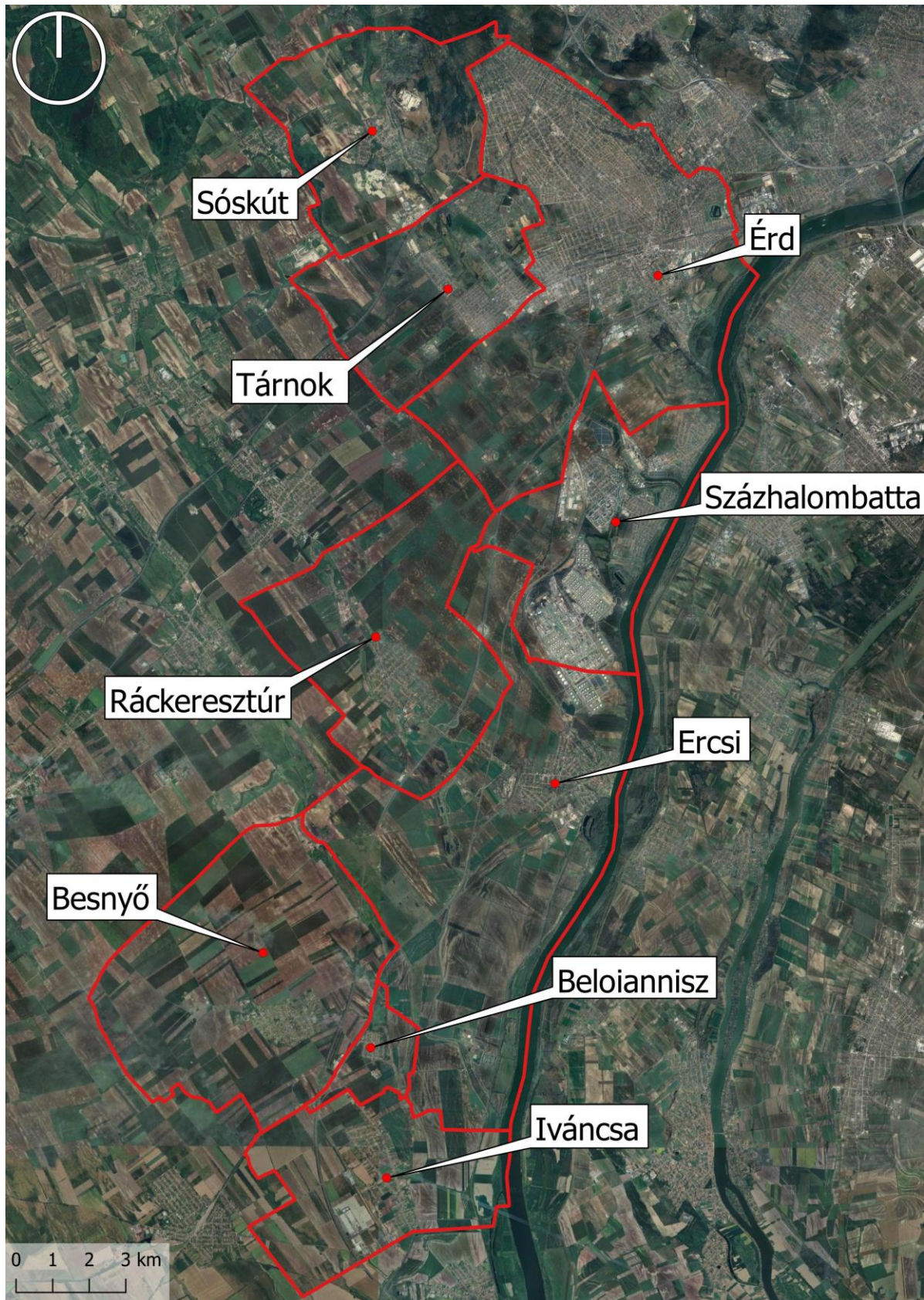
24. Melléklet: Százhalombatta elhelyezkedése

(Forrás: Saját ábra, Google Satellite, data2.openstreetmap.hu (2025.08.06.)

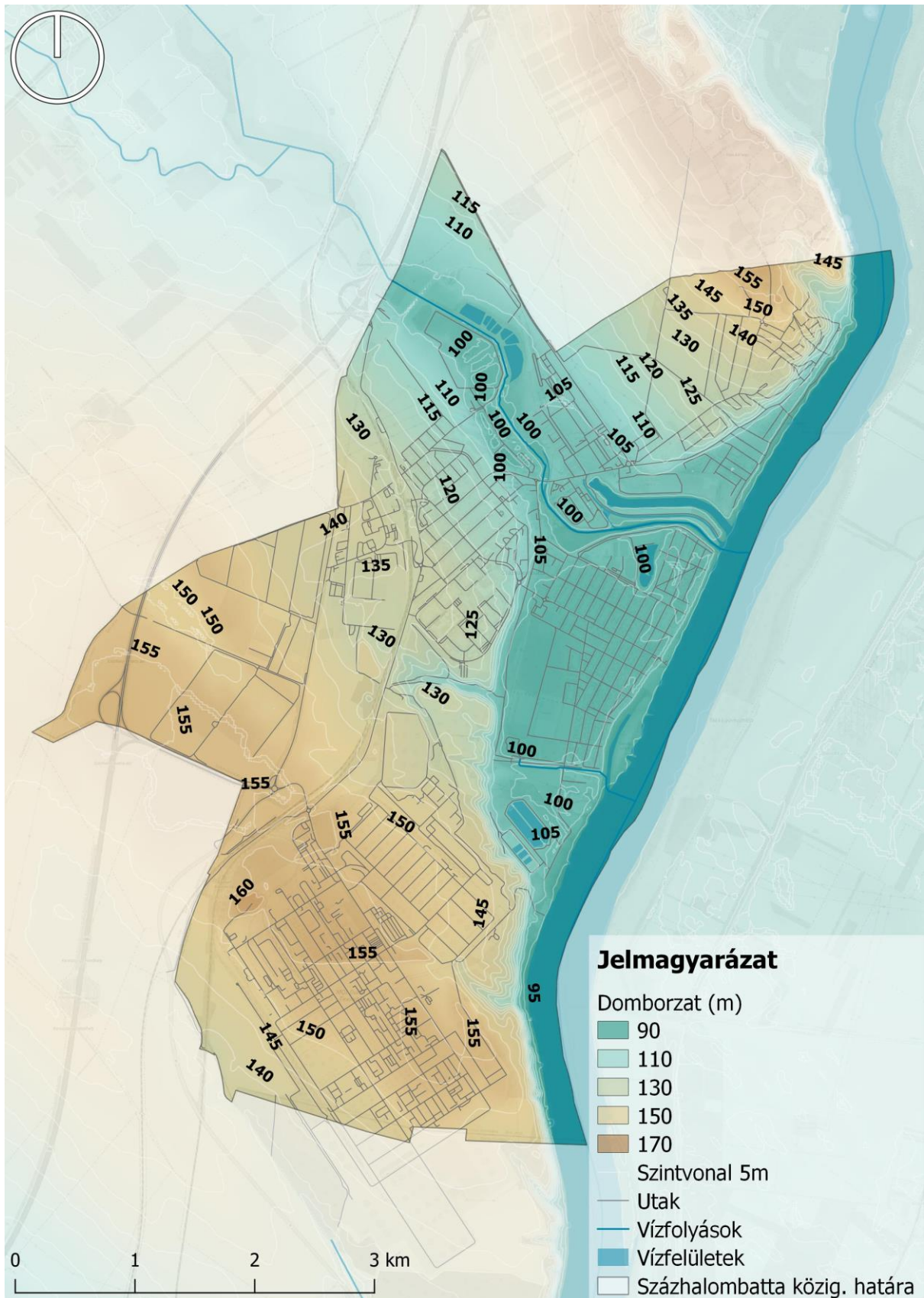
25. Melléklet: Százhalombatta vonzáskörzete

(Forrás: Saját ábra, Google Satellite, data2.openstreetmap.hu (2025.10.18.)

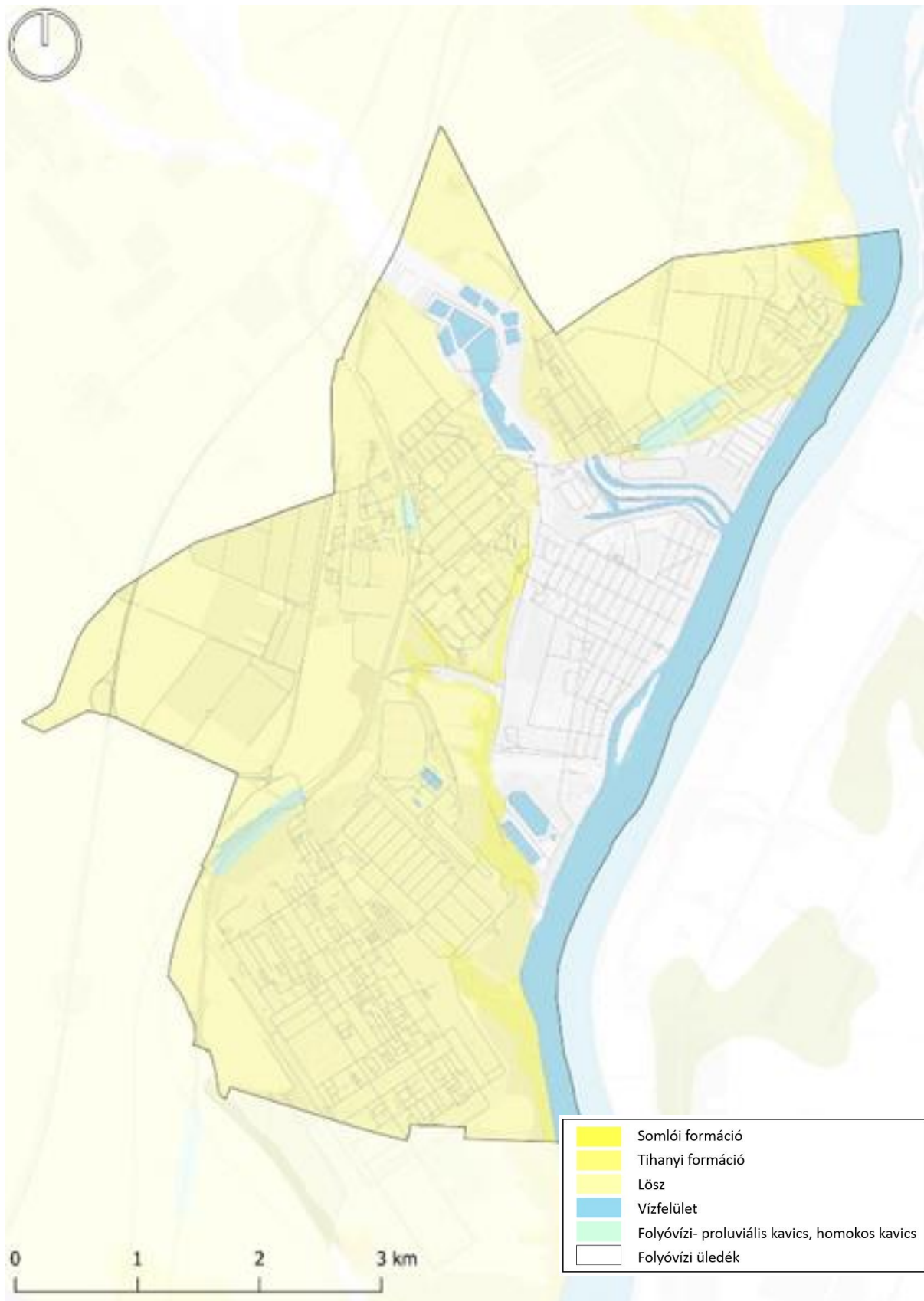
26. Melléklet: Domborzati térkép

(Forrás: Saját ábra, OSM, appears.earthdatacloud.nasa.gov (2024.02.28.))

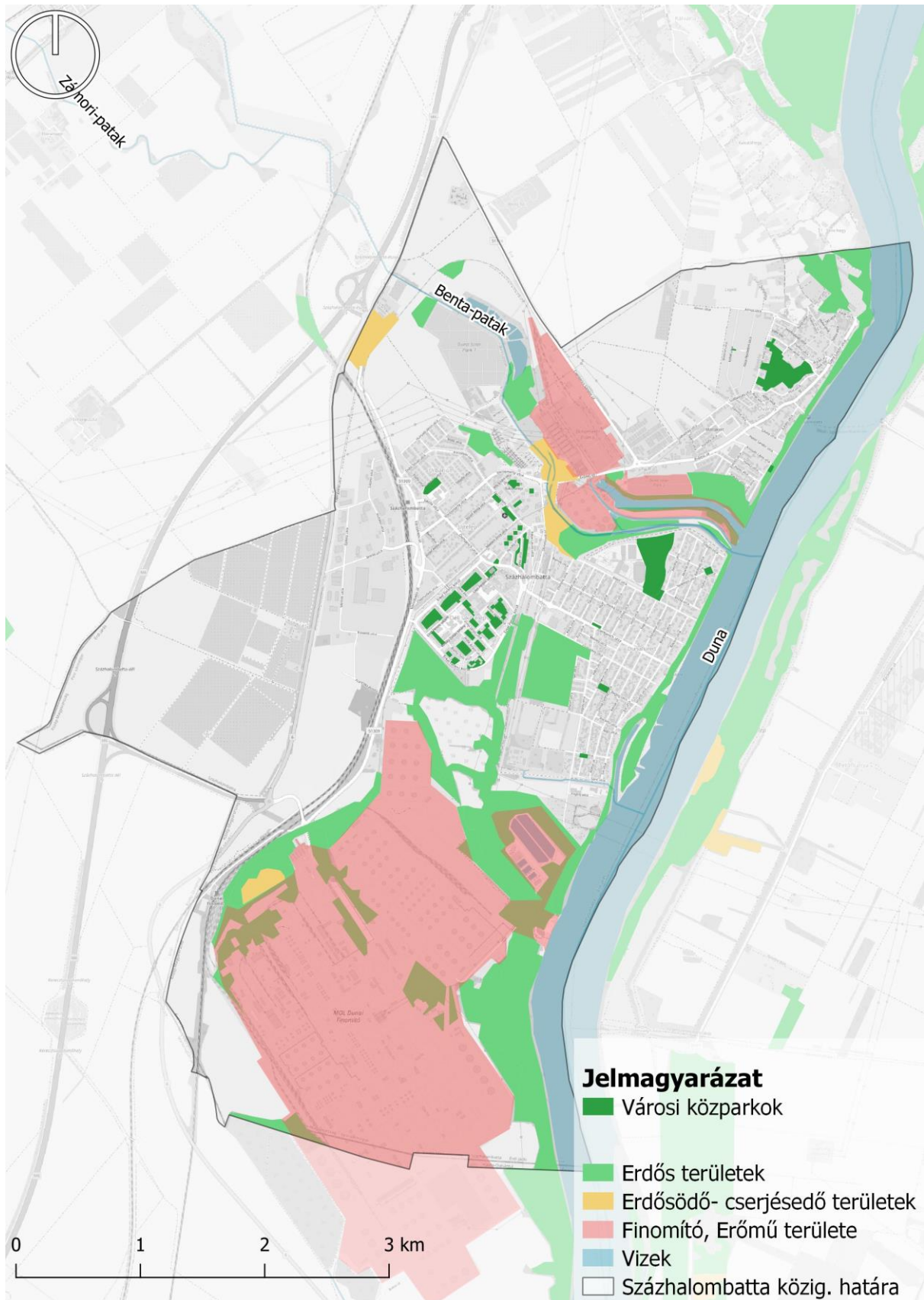
27. Melléklet: Földtani térkép

(Forrás: Saját ábra, mbfsz.gov.hu (2024.02.28.))

28. Melléklet: Zöldinfrastruktúra összesített ábra

(Forrás: Saját ábra, OSM, extract.bbbike.org, lechnerkozpont.hu (2025.08.06.)

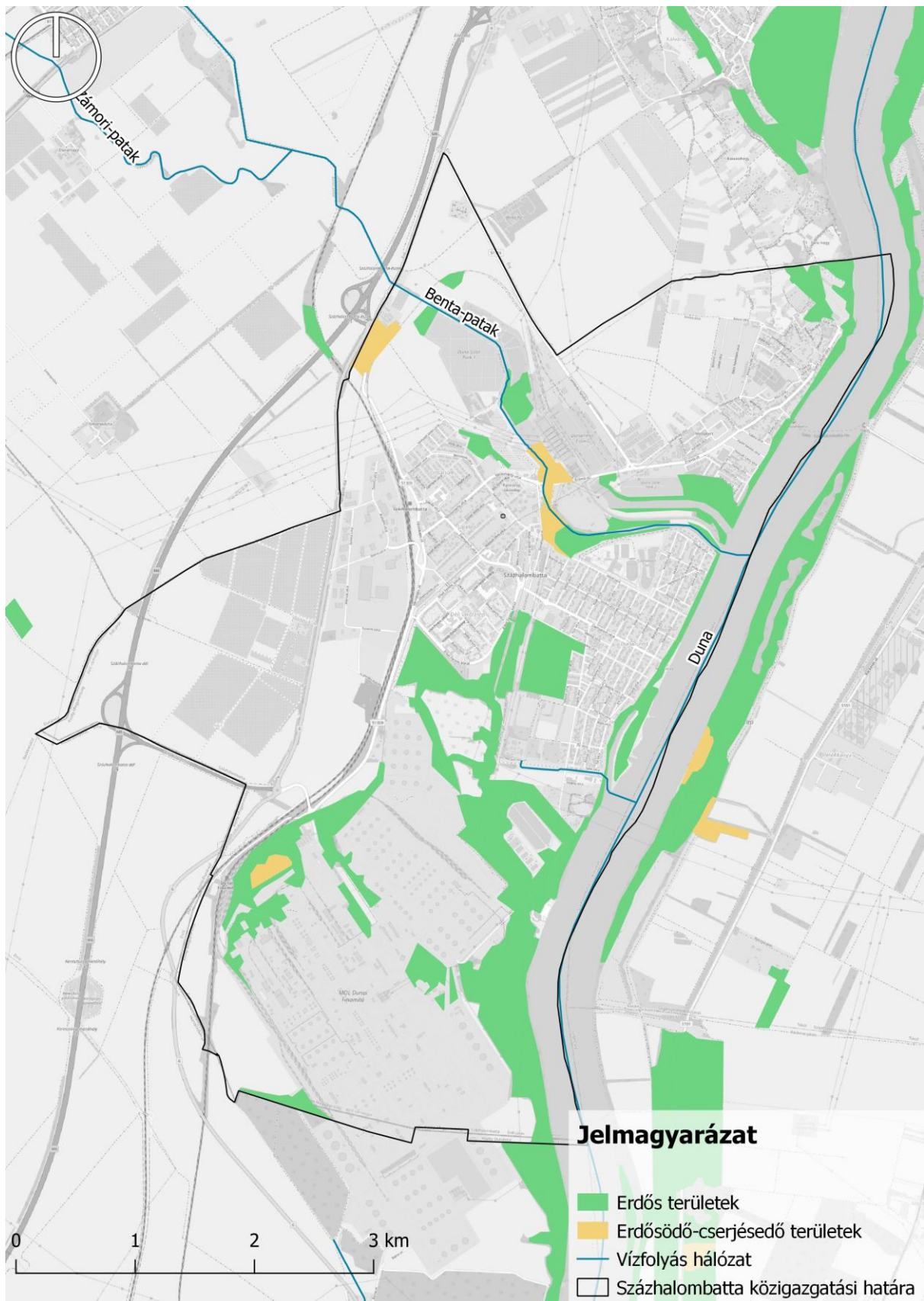
29. Melléklet: Városi közparkok térképe

(Forrás: Saját ábra, OSM, extract.bbbike.org (2025. 06. 04.)

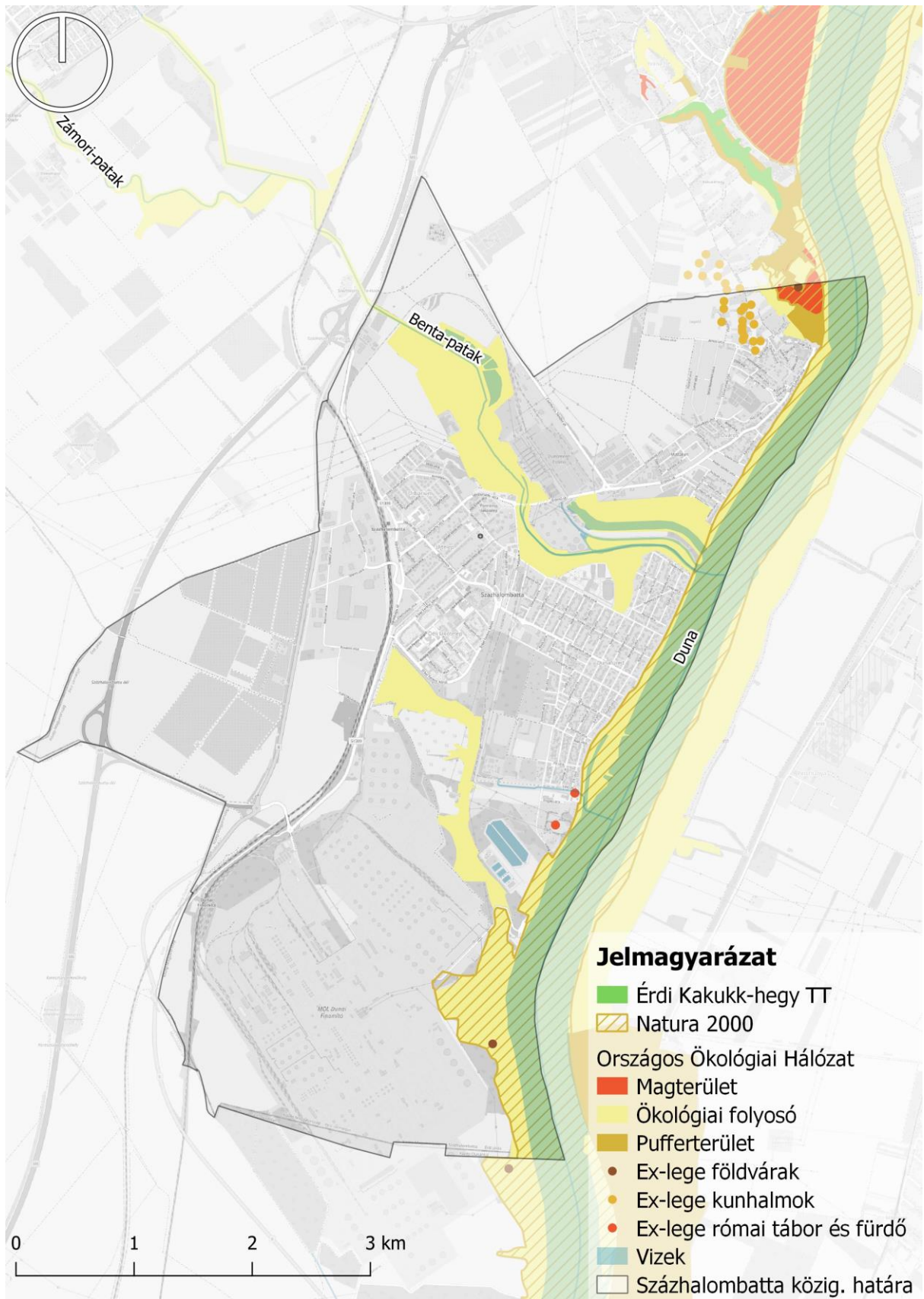
30. Melléklet: Erdős területek térképe

(Forrás: Saját ábra, OSM, lechnerkozpont.hu (2025. 06. 04.)

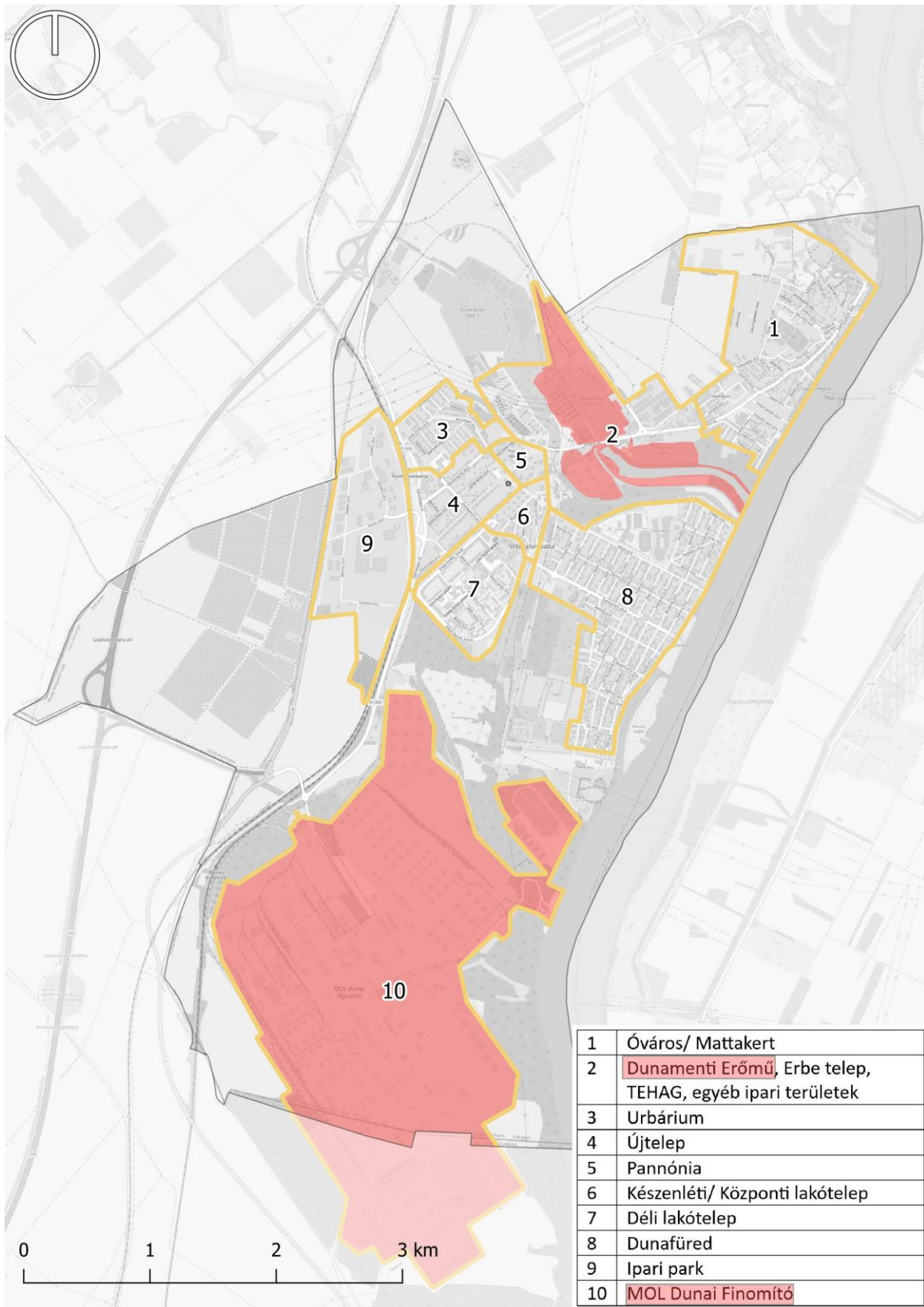

31. Melléklet: Természetvédelmi lehatárolások térképe

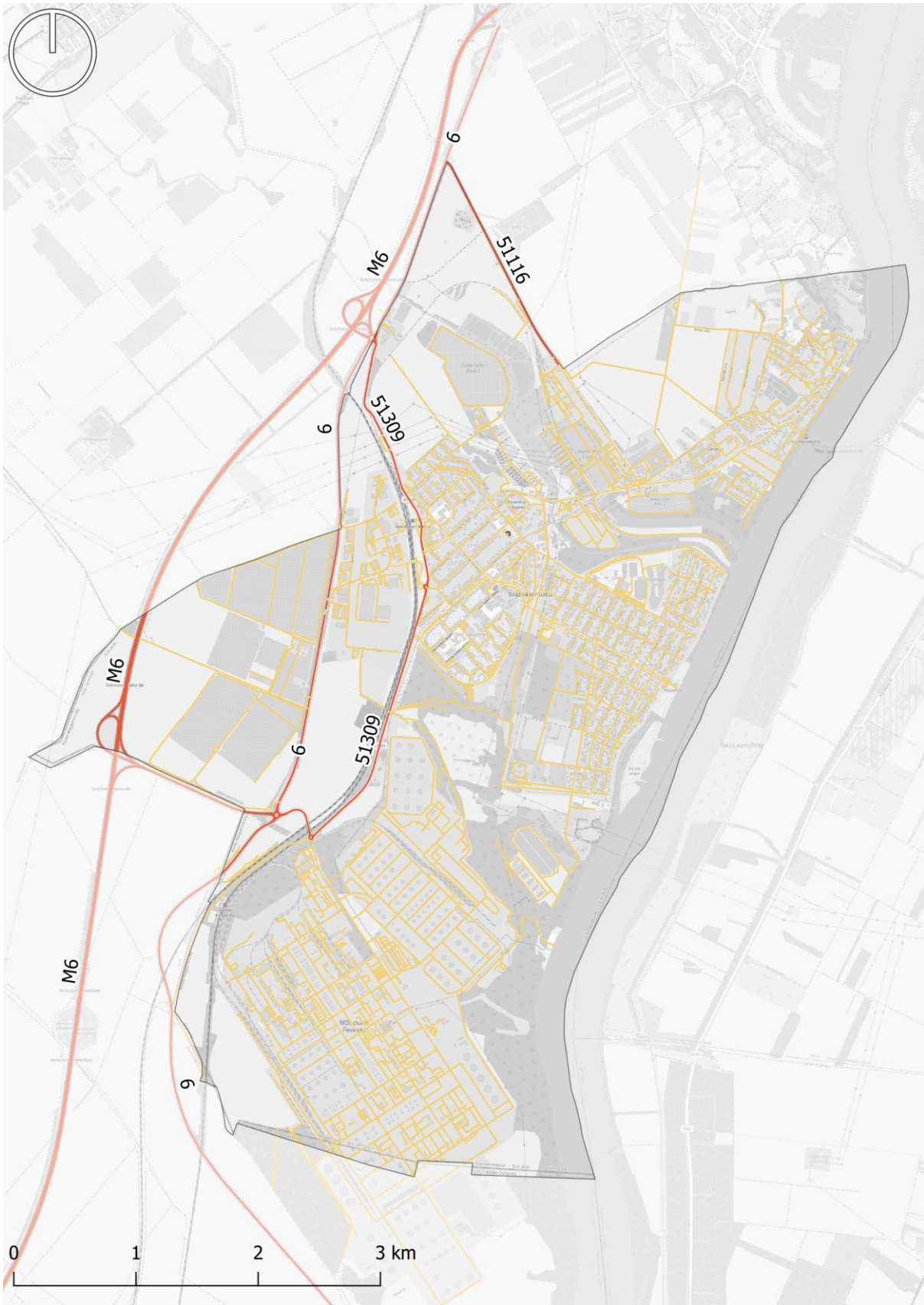
(Forrás: Saját ábra, OSM, termeszetvedelem.hu, web.okir.hu (2025. 06. 04.)

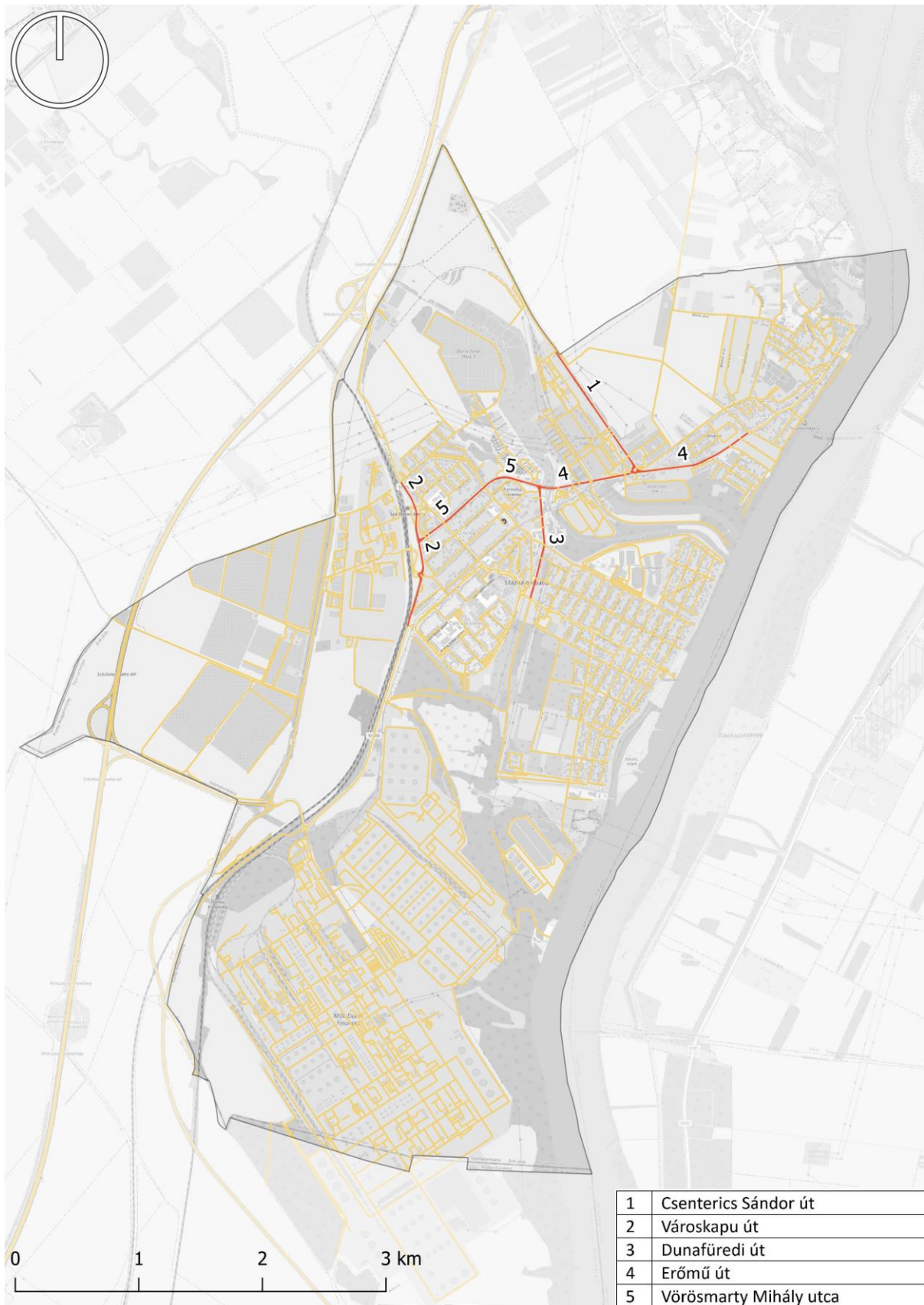
32. Melléklet: Városrészek
 (Forrás: Saját ábra, OSM)

33. Melléklet: Autópálya, főút, bekötő utak
(Forrás: Saját ábra, SZVKÁ 2020, OSM)

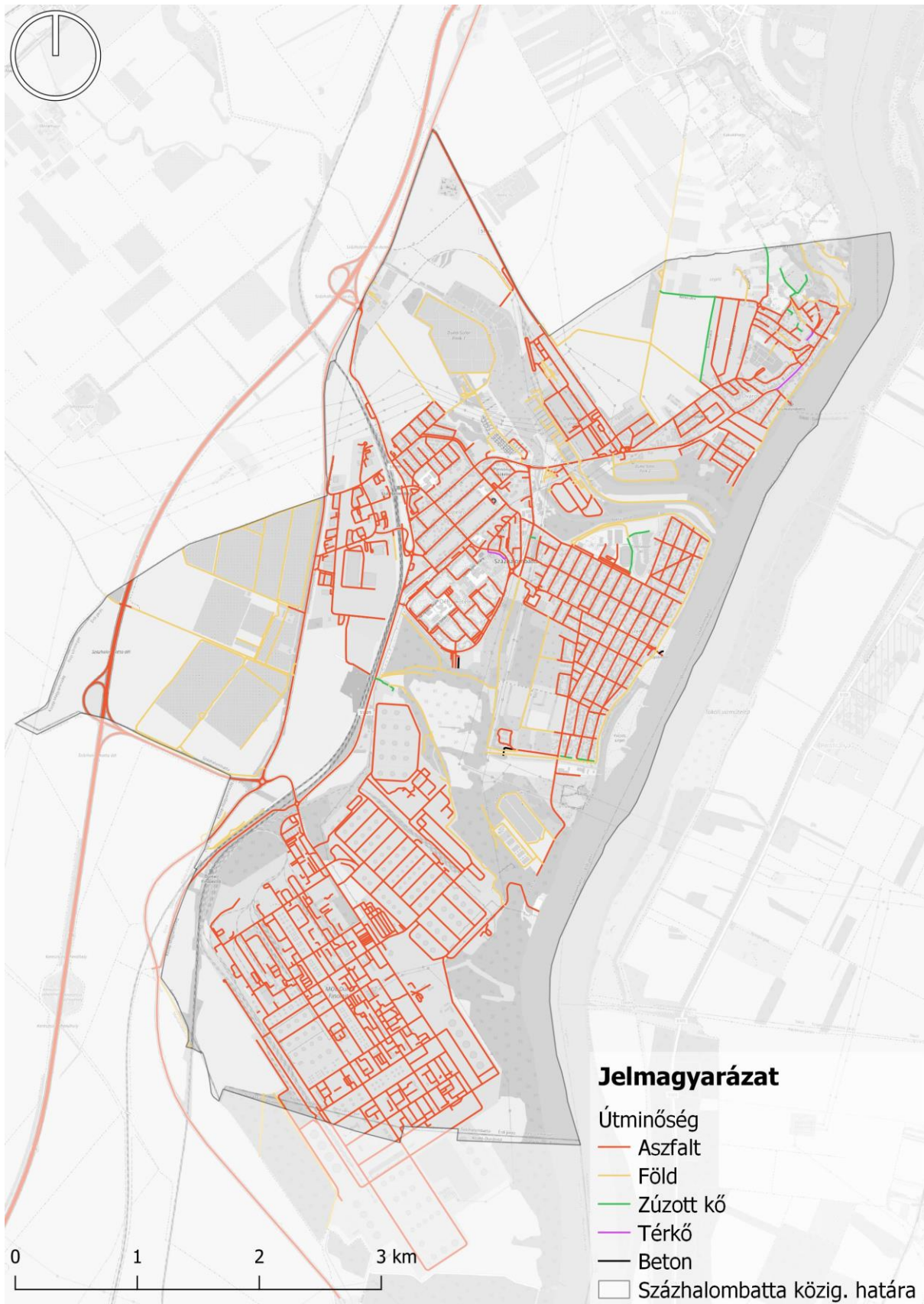
34. Melléklet: Másodrendű utak
(Forrás: Saját ábra, SZVKÁ 2020, OSM)

35. Melléklet: Legleterheltebb utak
 (Forrás: Saját ábra, SZVKÁ 2020, OSM)

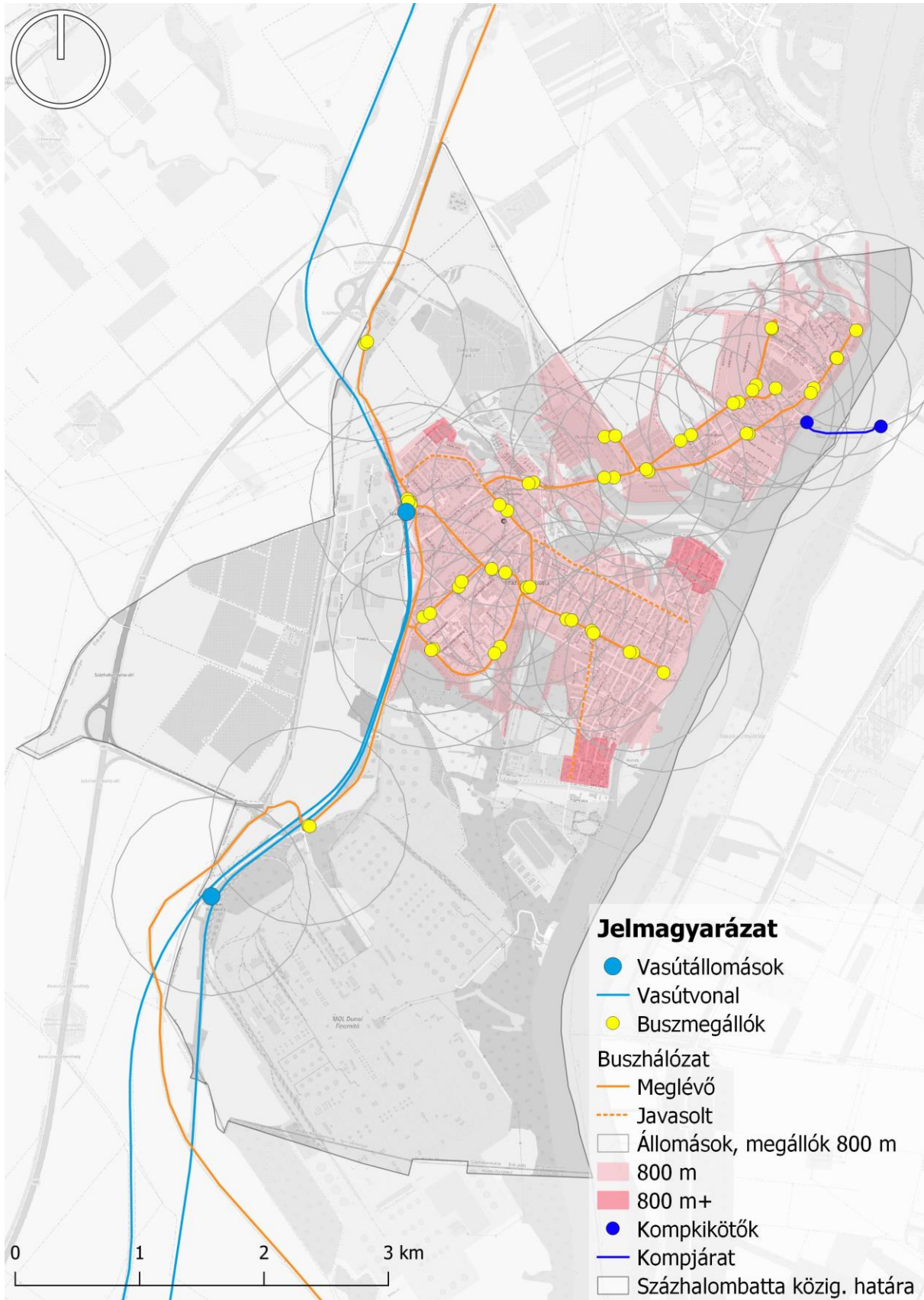

36. Melléklet: Utak minősége
(Forrás: Saját ábra, SZVKA 2020, OSM)

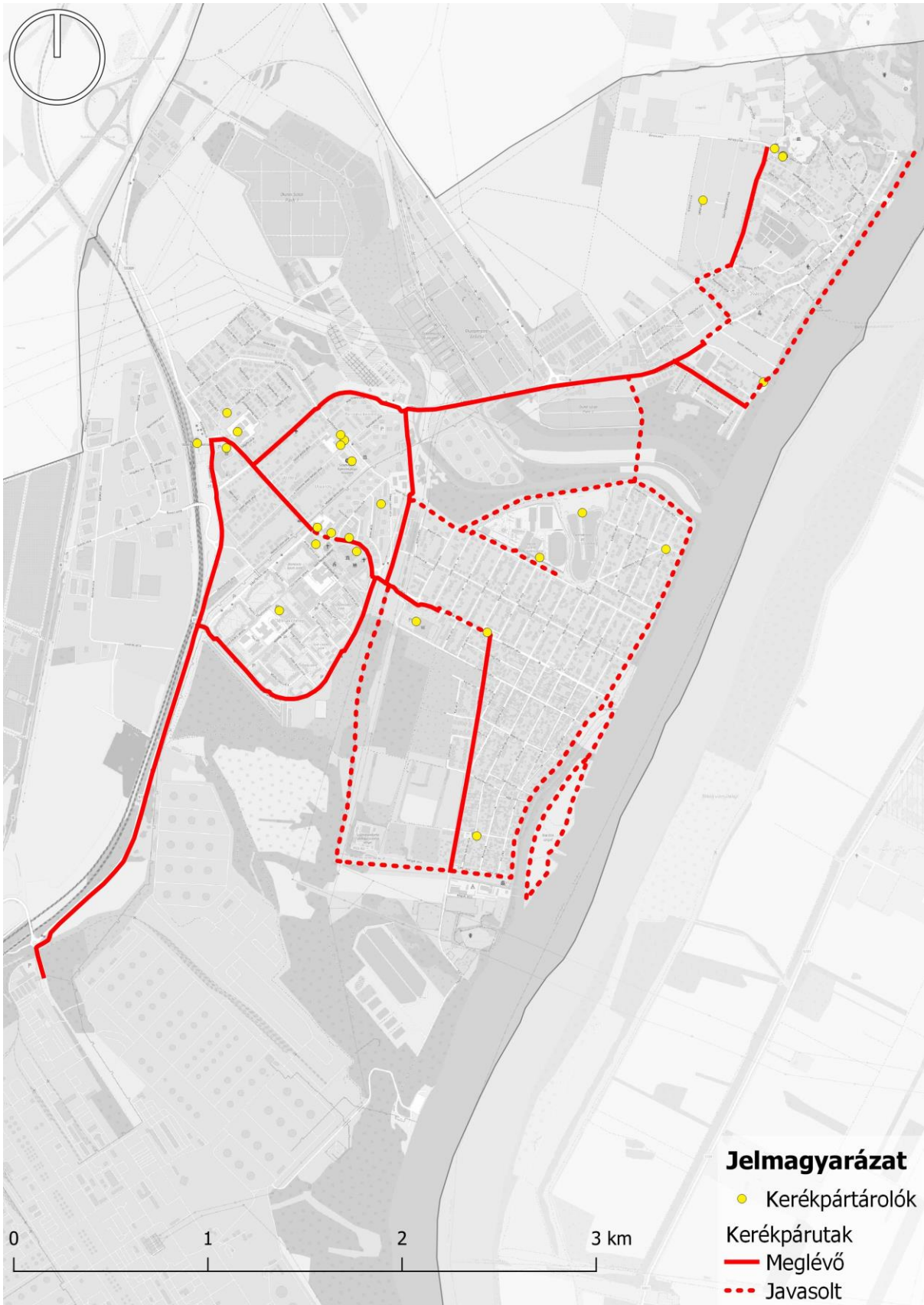

37. Melléklet: Közösségi közlekedési hálózatok

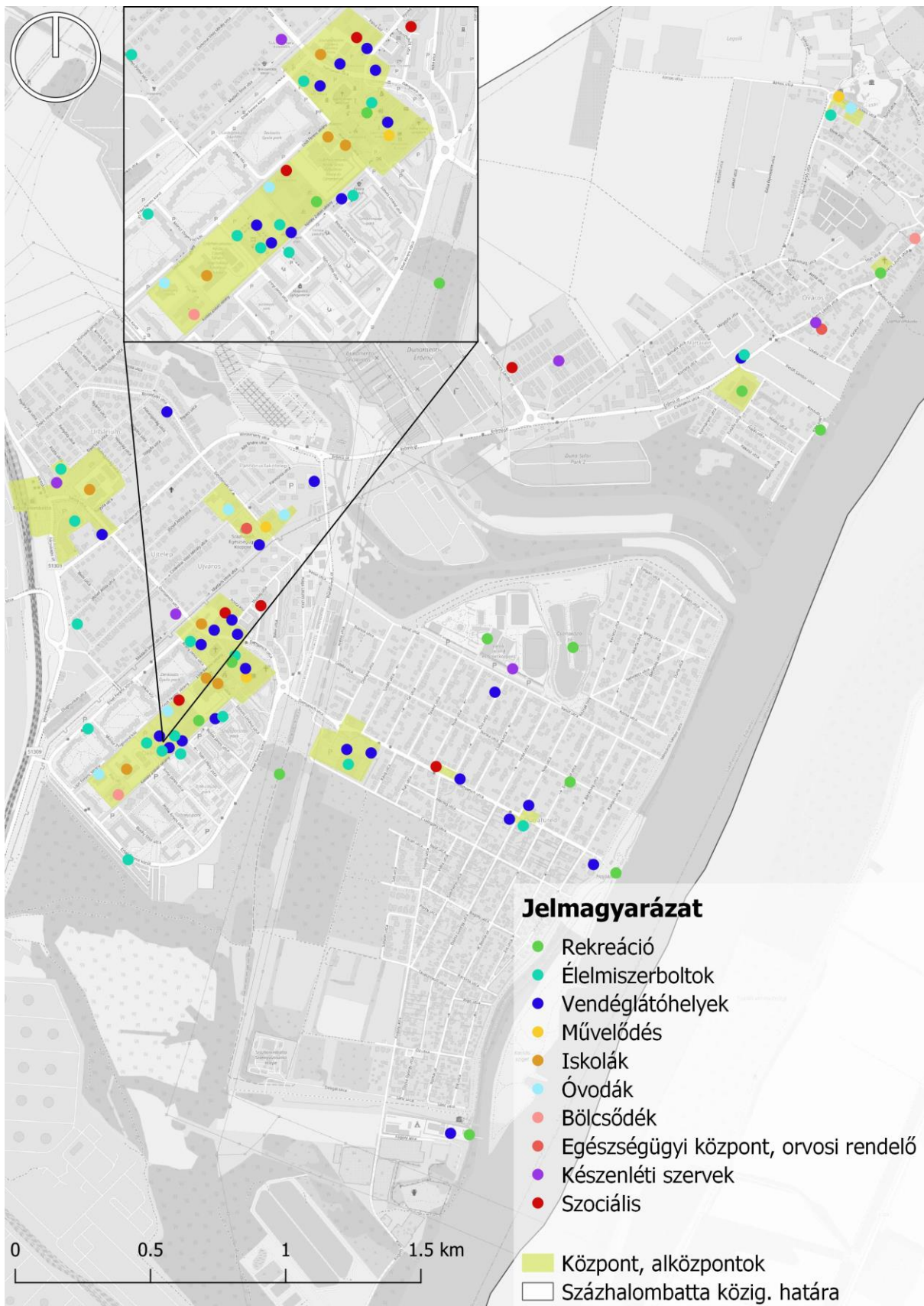
(Forrás: Saját ábra, www.mavcsoport.hu, www.smappen.com, OSM (2025.10.26.)

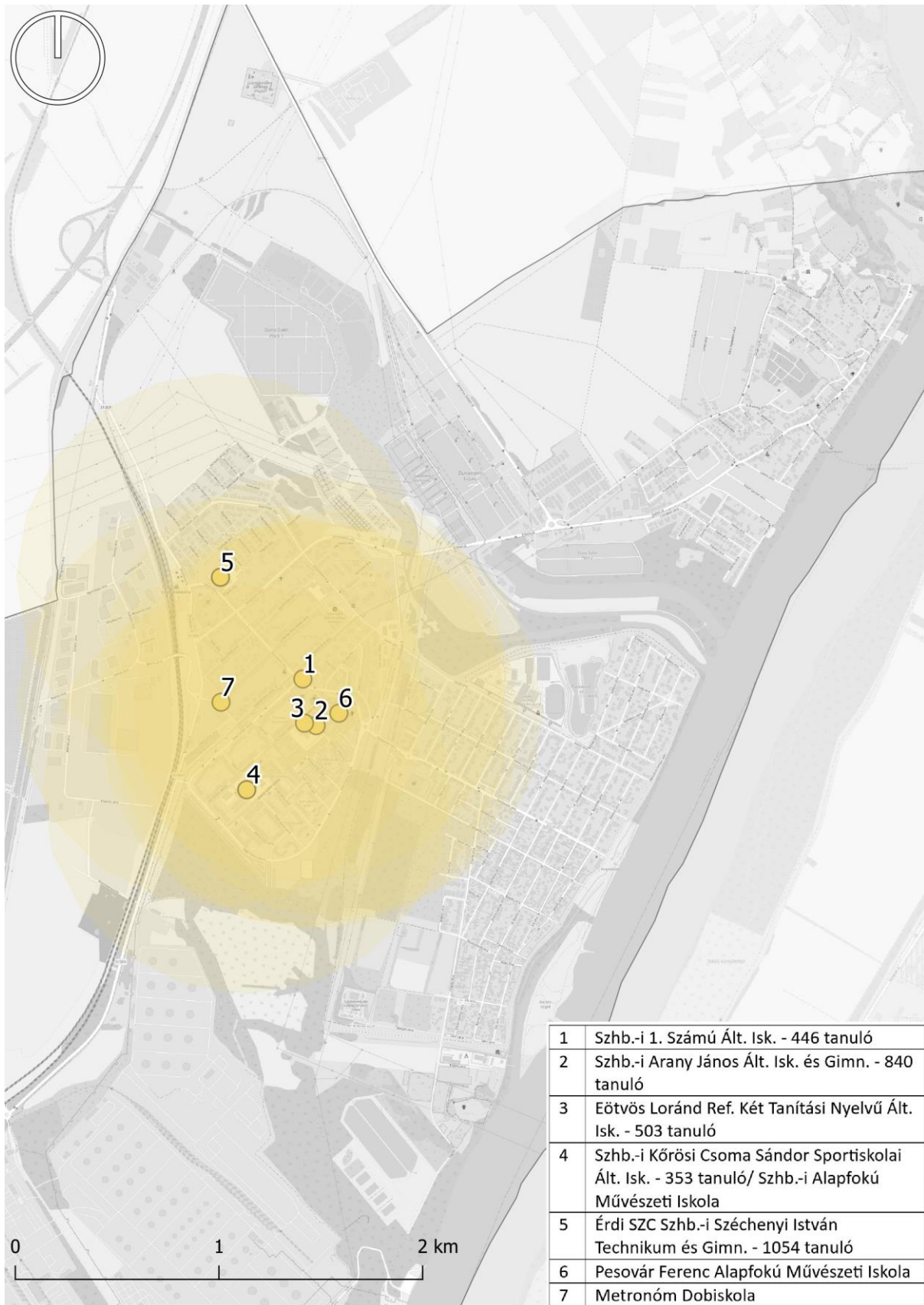
38. Melléklet: Kerékpárutak és tárolók
(Forrás: Saját ábra, futas.net, OSM (2025.10.14.))

39. Melléklet: Funkció vizsgálati térkép
 (Forrás: Saját ábra, Google Térkép, OSM)

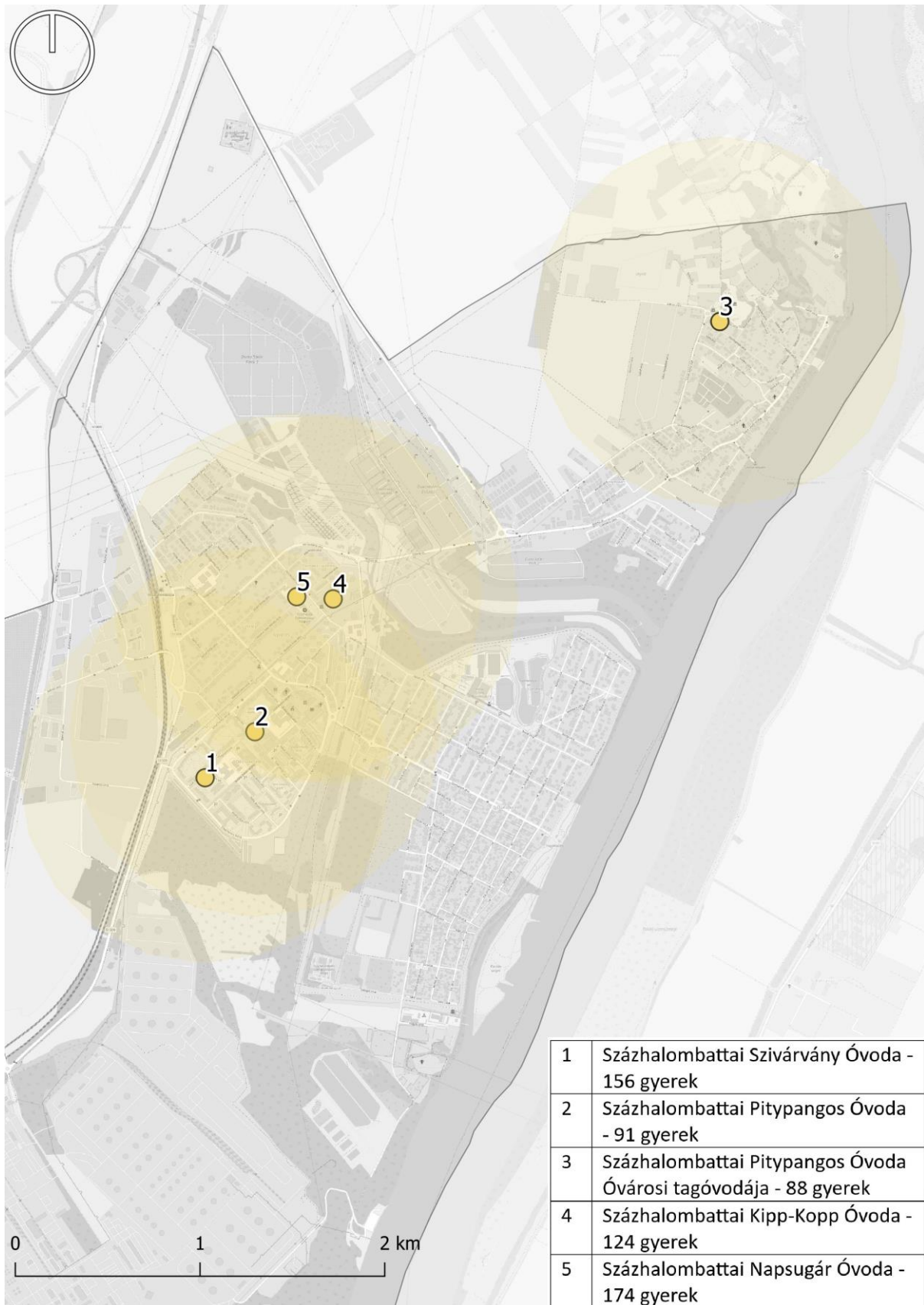

40. Melléklet: Iskolák elhelyezkedése
 (Forrás: Saját ábra, dari.oktatas.hu, OSM (2025.08.24.)

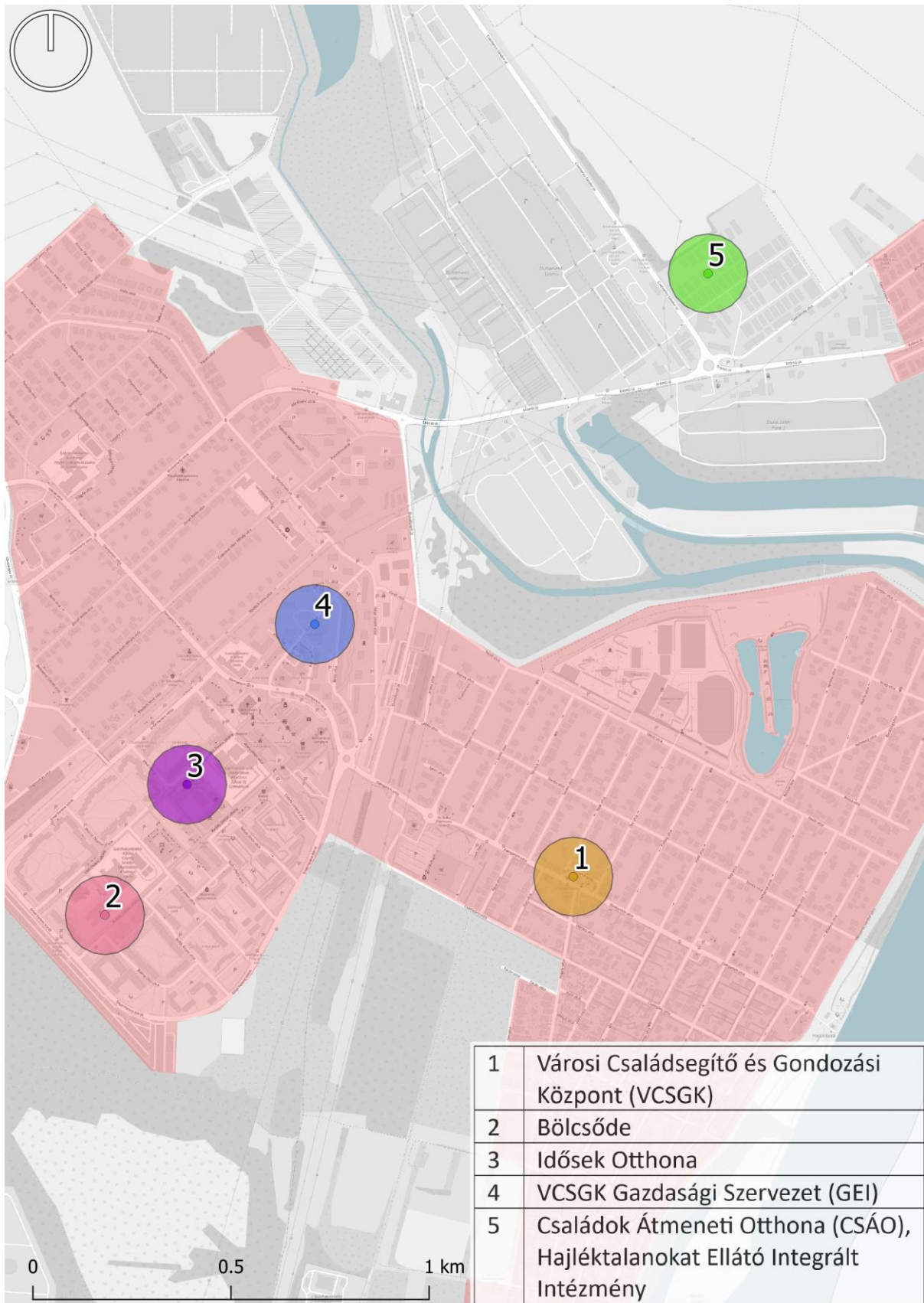
41. Melléklet: Óvodák elhelyezkedése

(Forrás: Saját ábra, dari.oktatas.hu, OSM (2025.08.24.)

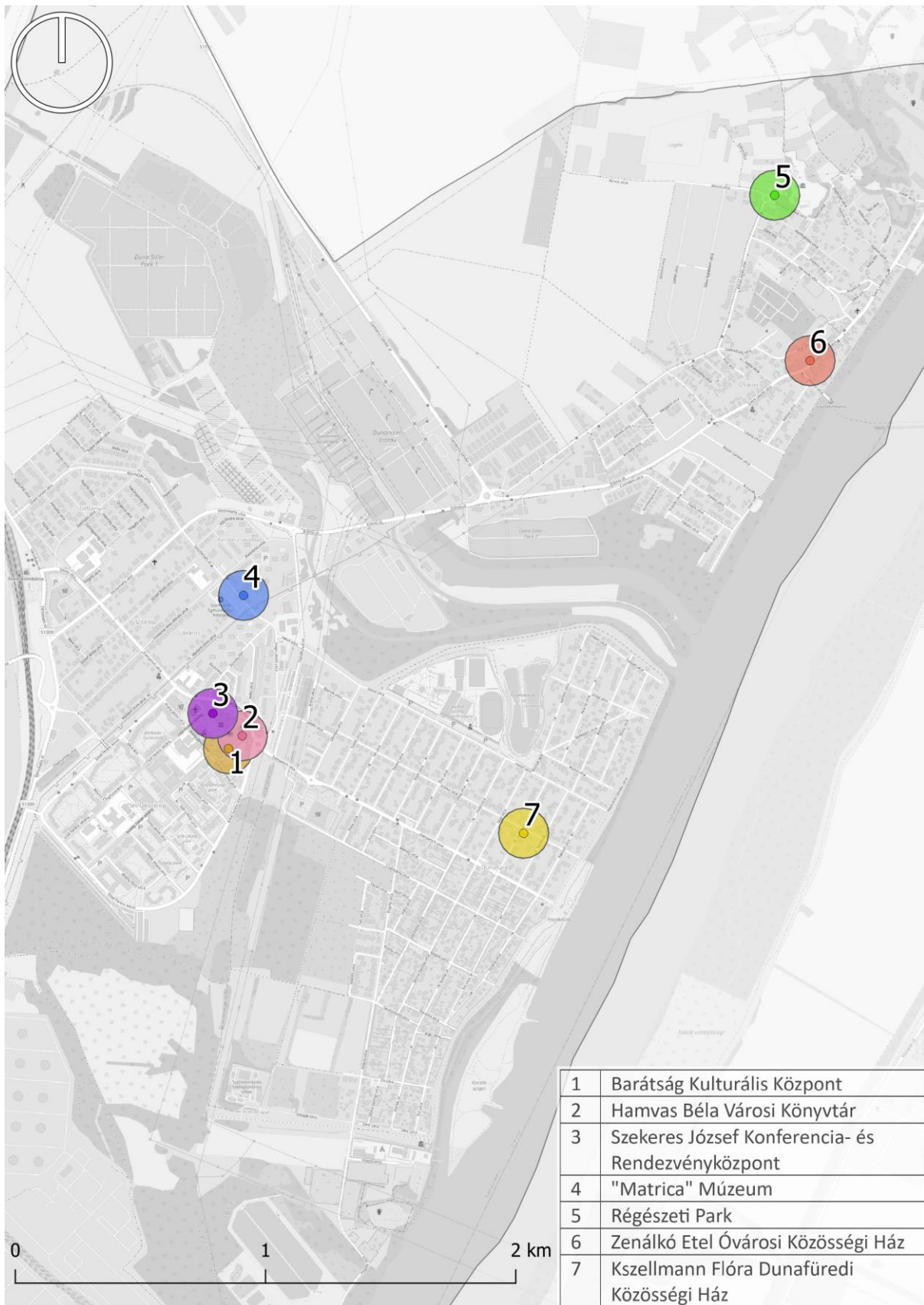

42. Melléklet: Szociális intézmények

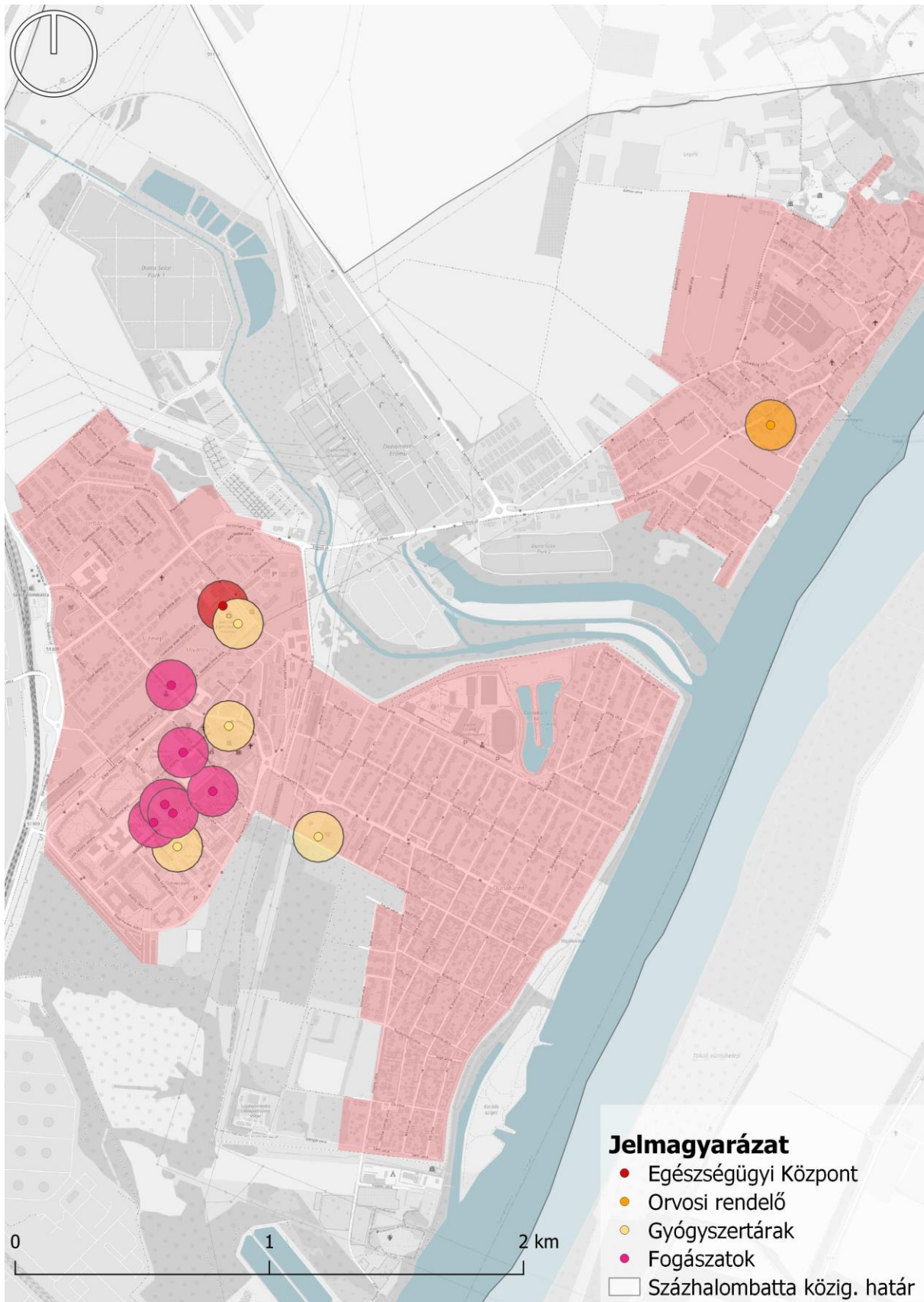
(Forrás: Saját ábra, vcszk.hu, voroskereszt.hu (2025.09.01.)

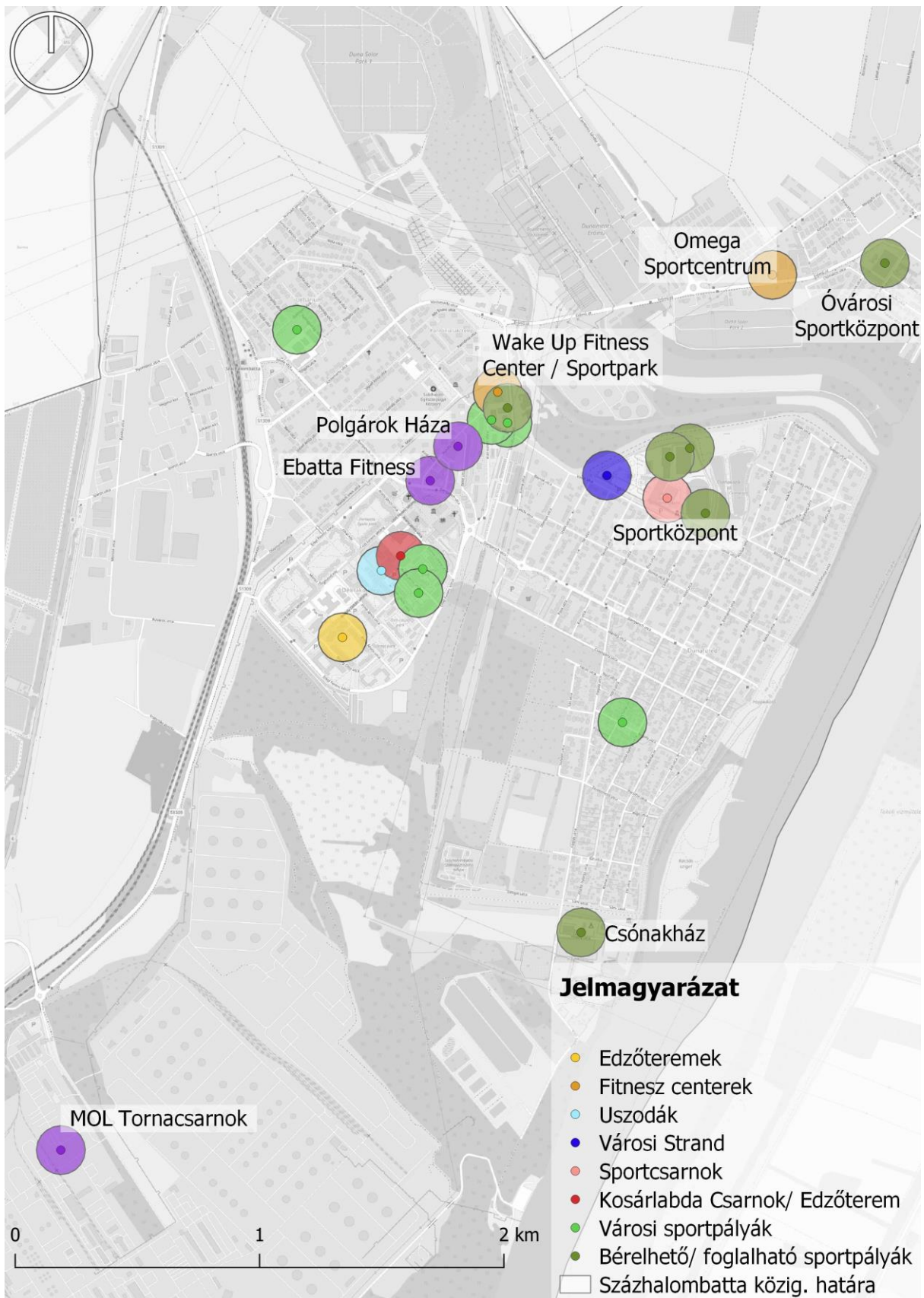
43. Melléklet: Kulturális intézmények
 (Forrás: Saját ábra, Google Térkép, OSM)

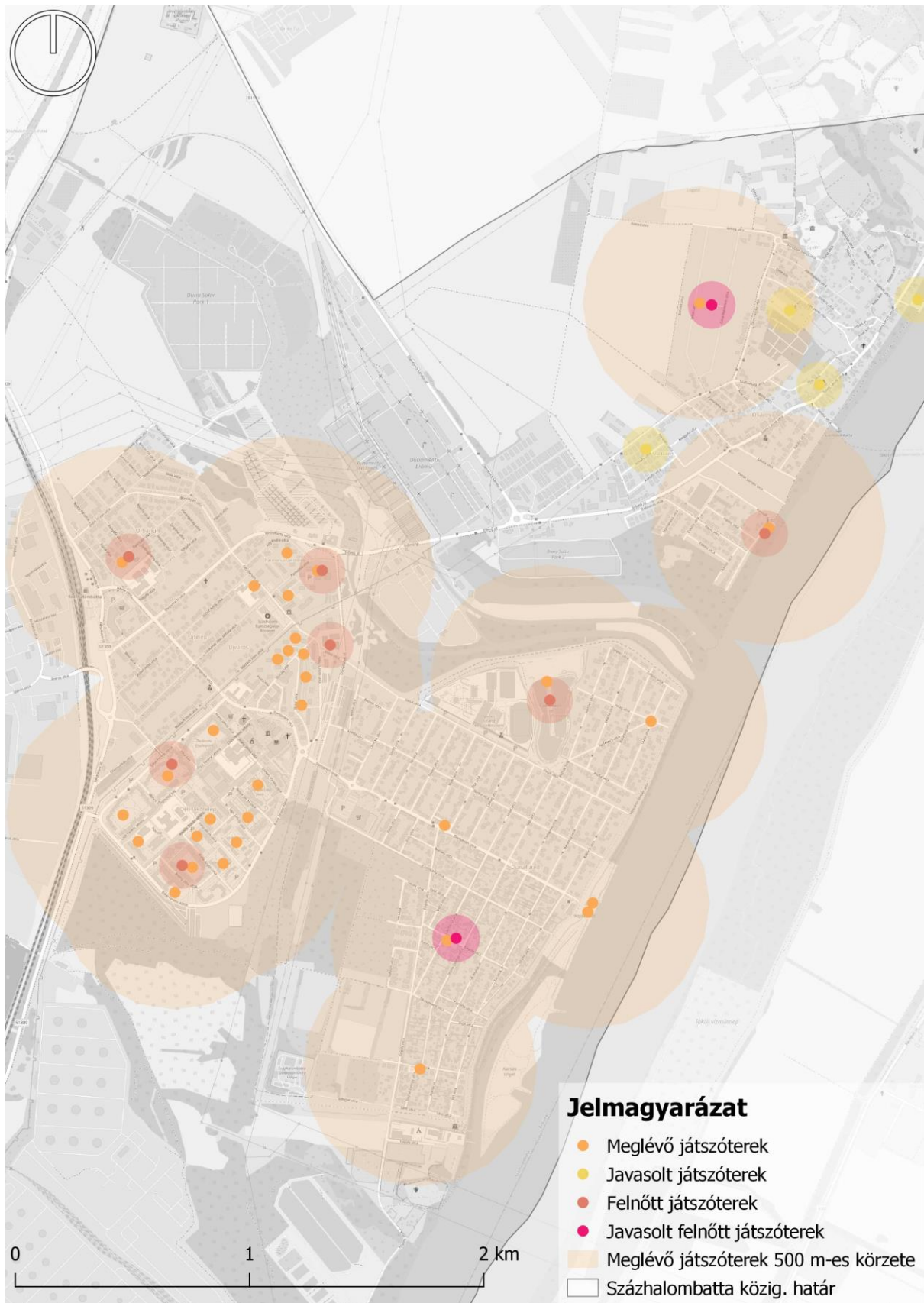
44. Melléklet: Egészségügyi ellátás
(Forrás: Saját ábra: Google Térkép, OSM)

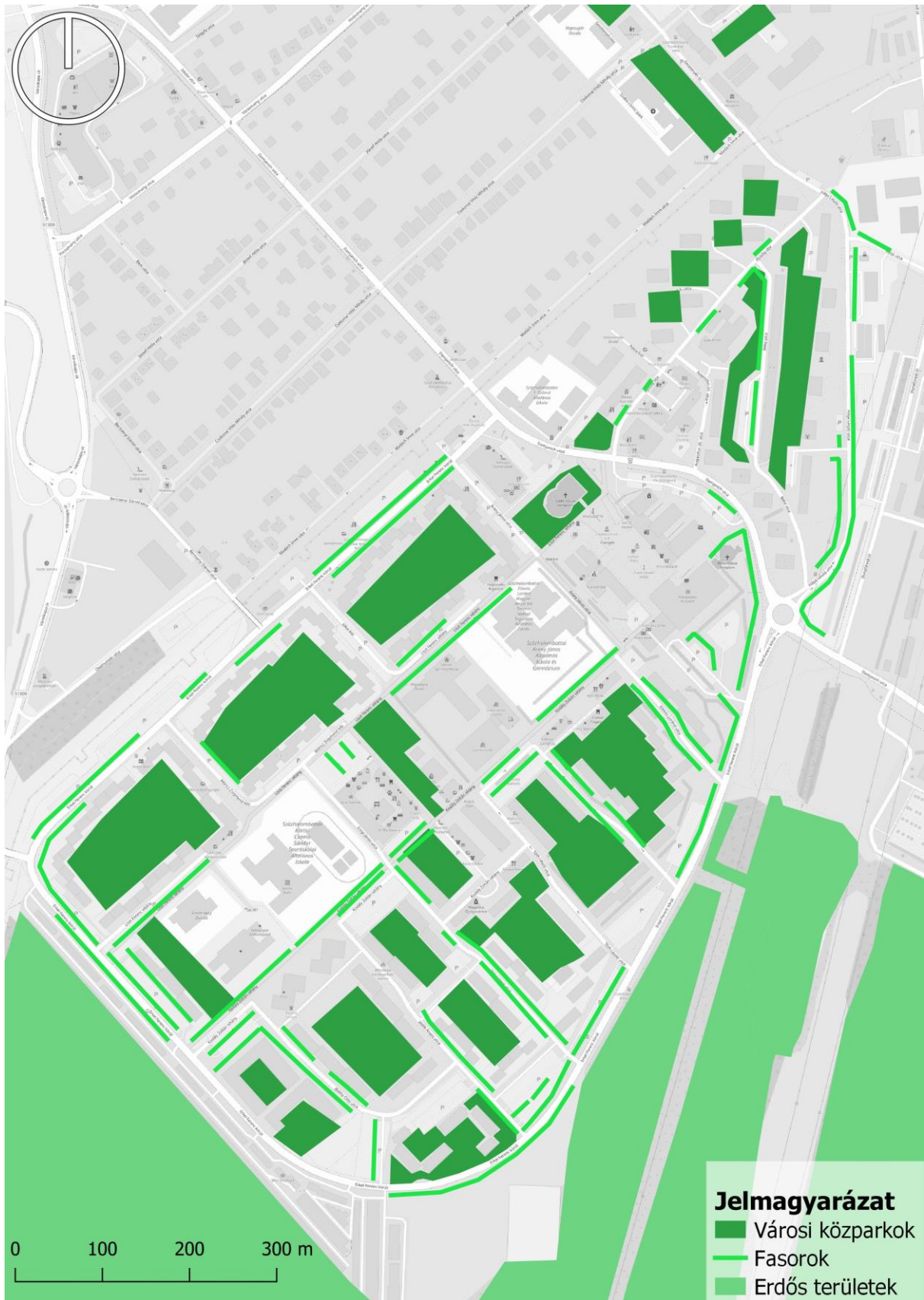
45. Melléklet: Szabadidő- és sportlétesítmények elhelyezkedése
 (Forrás: Saját ábra, Google Térkép, OSM)

46. Melléklet: Játsszóterek elhelyezkedése
(Forrás: Saját ábra, helyszínelés, Google Térkép, OSM)

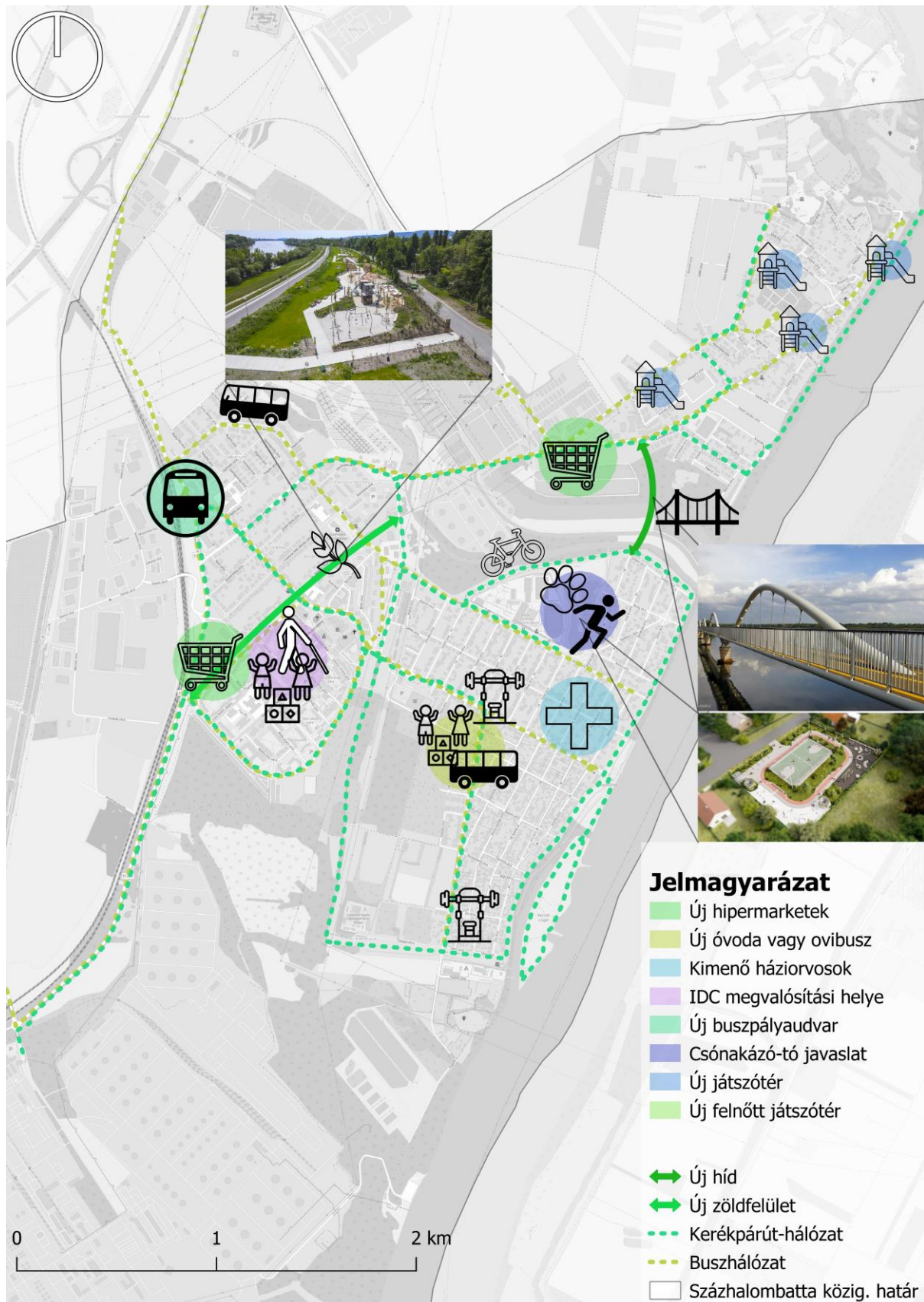

47. Melléklet: Városközponti zöldfelületek és fasorok (Forrás: Saját ábra, OSM, Google Térkép, extract.bbbike.org (2025.10.19.)

49. Melléklet: Konceptió térkép

(Forrás: Saját ábra, OSM, [ikon1](#), [ikon2](#), [ikon3](#), [ikon4](#), [ikon5](#), [ikon6](#), [epiteszforum.hu](#), [fokert.budapestikozmuvek.hu](#), [abony.hu](#) (2025.10.26.)

MATE Szervezeti és Működési Szabályzat

III. Hallgatói Követelményrendszer

III.1. Tanulmányi és Vizsgaszabályzat

6.13. sz. függeléke: A MATE egységes szakdolgozat / diplomadolgozat / záródolgozat / portfólió készítési útmutatója

4.2. sz. melléklete: Nyilatkozat a záródolgozat/szakdolgozat/diplomadolgozat/portfólió nyilvános hozzáféréseiről és eredetiségéről (módosítva: 2025. október 16.)

NYILATKOZAT

a szakdolgozat¹ nyilvános hozzáféréseiről és eredetiségéről

A hallgató neve: Mocsári Tamás
A Hallgató Neptun kódja: O8UEE9
A dolgozat címe: Egy szociálisan érzékeny város – Százhalombatta vizsgálata és fejlesztési lehetőségei
A megjelenés éve: 2025
A konzulens intézetének neve: Településtervezési és Díszkertészeti Intézet
A konzulens tanszékének a neve: Településépítészeti és Zöldinfrastruktúra Tanszék

Kijelentem, hogy az általam benyújtott szakdolgozat² egyéni, eredeti jellegű, saját szellemi alkotásom. Azon részeket, melyeket más szerzők munkájából vettem át, egyértelműen megjelöltem, és az irodalomjegyzékben szerepeltettem. Továbbá kijelentem, hogy a dolgozat elkészítése során alkalmazott mesterséges intelligencia-eszközök (pl. szöveggenerálás, nyelvi javítás, fordítás, adatelemzés) használata nem helyettesítette a saját kutatási és alkotói munkámat, azok alkalmazását a források között vagy a módszertani részben feltüntettem, és a szakmai-etikai elvárásoknak megfelelően jártam el.

Ha a fenti nyilatkozattal valótlan állítottam, tudomásul veszem, hogy a záróvizsga-bizottság a záróvizsgából kizár és a záróvizsgát csak új dolgozat készítése után tehetek.

A leadott dolgozat, mely PDF dokumentum, szerkesztését nem, megtekintését és nyomtatását engedélyezem.

Tudomásul veszem, hogy az általam készített dolgozatra, mint szellemi alkotás felhasználására, hasznosítására a Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem mindenkor szellemi tulajdon-kezelési szabályzatában megfogalmazottak érvényesek.

Tudomásul veszem, hogy dolgozatom elektronikus változata feltöltésre kerül a Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem könyvtári repozitori rendszerébe. Tudomásul veszem, hogy a megvédett és

- nem titkosított dolgozat a védést követően
- titkosításra engedélyezett dolgozat a benyújtásától számított 5 év eltelte után

nyilvánosan elérhető és kereshető lesz az Egyetem könyvtári repozitori rendszerében.

Kelt: 2025 év október hó 30. nap

Hallgató aláírása

¹ A megfelelő dolgozattípus meghagyása mellett a többi típus törlendő.

² A megfelelő dolgozattípus meghagyása mellett a többi típus törlendő.

NYILATKOZAT

Mocsári Tamás (hallgató Neptun azonosítója: **O8UEE9**) konzulenseként nyilatkozom arról, hogy a szakdolgozatot¹ áttekintettem, a hallgatót az irodalmi források korrekt kezelésének követelményeiről, jogi és etikai szabályairól tájékoztattam.

A záródolgozatot/szakdolgozatot/diplomadolgozatot/portfóliót a záróvizsgán történő védésre javaslom / nem javaslom².

A dolgozat állam- vagy szolgálati titkot tartalmaz: igen nem^{*3}

Kelt: 2025 év október hó 30. nap

belső konzulens

¹ A megfelelő dolgozattípus meghagyása mellett a többi típus törlendő.

² A megfelelő aláhúzendó.

³ A megfelelő aláhúzendó.

Hallgatók, doktoranduszok nyilatkozata mesterséges intelligencia (MI) alkalmazásáról

1. Általános adatok

Hallgató neve:	Mocsári Tamás
Neptun-kódja:	O8UEE9
Képzési szint (a megfelelőt jelölje X-szel):	☒ BSc/BA ☐ MSc/MA ☐ Doktori (PhD) ☐ Egyéb:
Tantárgy neve/kódja*:	Szakdolgozat készítés „D”/TETTD112N
A munka címe:	Egy szociálisan érzékeny város – Százhalombatta vizsgálta és fejlesztési lehetőségei

* doktori értekezés esetén nem kitöltendő

2. Nyilatkozat az MI használatáról

Alulírott, etikai felelősségem teljes tudatában az alábbi nyilatkozatot teszem:

(Kérjük, válasszon egyet az alábbi lehetőségek közül!)

A) Nem alkalmaztam mesterséges intelligencia rendszert vagy szolgáltatást.

(Amennyiben ezt jelölte, a további táblázatok kitöltése nem szükséges.)

B) Alkalmaztam mesterséges intelligencia rendszert vagy szolgáltatást.

(Kérjük, töltsse ki a vonatkozó táblázatokat!)

3. A mesterséges intelligencia használatának részletezése

I. TÁBLÁZAT: Asszisztensi vagy kisebb mértékű felhasználás (pl. fordítás, nyelvi korrekció, ötletelés stb.)

(Ezen felhasználások esetében a konkrét promptok és válaszok csatolása nem szükséges.)

A felhasználás célja	Alkalmazott MI-eszköz neve és verziója	Érintett rész (ha nem a szöveg egészére vonatkozik)
fordítás, ötletelés, forrás gyűjtés	Sider AI, ChatGPT GPT-5, Perplexity	

II. TÁBLÁZAT: Jelentős tartalmi hozzájárulás (pl. egy teljes ábra vagy egy hosszabb szövegrész generálása)

(Ezekben az esetekben a felhasznált kulcsfontosságú promptok és az MI által adott nyers válaszok dokumentálása és a munka **mellékletében való csatolása szükséges.**)

A felhasználás célja	Alkalmazott eszköz verziója, elérhetősége	MI-neve,	Az érintett fejezet / ábra / táblázat pontos sorszáma	A prompt-naplót tartalmazó melléklet bejegyzésének sorszáma

3/A. Oktató által előírt kiegészítő szabályok (ha vannak)

Amennyiben az adott tantárgy oktatója vagy témavezetője az MI-eszközök használatára vonatkozóan külön szabályokat vagy elvárásokat határozott meg, kérjük, az alábbi mezőben foglalja össze ezeket:

Pl. az MI használatának tilalma bizonyos feladattípusokra; csak konkrét eszköz használata engedélyezett; eltérő hivatkozási elvárások; dokumentációs forma stb.

Oktató vagy témavezető által előírt szabályok:

.....

4. Minden hallgatóra vonatkozó nyilatkozat:

Kijelentem, hogy az MI által esetlegesen generált tartalmakat minden esetben kritikailag felülvizsgáltam, szerkesztettem és a munkába illesztettem. A leadott munka minden eleméért, annak eredetiségeért és tudományos helytállóságáért teljes körű felelősséget vállalok. Tudomásul veszem, hogy a Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem a benyújtott munkát mesterséges intelligencia detektorral ellenőrizheti, és eljárást kezdeményezhet, amennyiben a nyilatkozatom valótlan vagy hiányos.

Kelt: Budapest, 2025. október hó 30. nap

Mocsán Tamás

Pécs Péter

.....

.....

Hallgató aláírása

Konzulens/Témavezető aláírása